

కృతీ సమర్పణ.

స్మృతు నానందగ లేదక కరుణాని
 కష్టసంస్కరమునగున కలయిది
 దాకితేరగ దోచితి నయను గనక
 తెల్లిన మౌల గాపితి తాల్కితేక.
 చిరుల పాయలునగు నే నేకభావ
 వేరుదిక్కులు లేకయె, నెలలదెది
 గాసిలంగగ వచ్చెను శాలమహిను
 కరుణాబాస నదేలకో కనులనేర్చి.
 కూర్పుచున్నది నేడిదె కూళజనుల
 మురితచేష్టల నెల్లను శోరముగను
 దుష్టశిక్షణ జేయుచు శిష్టజనుల
 రక్షణాబును గావిపు రయతమతివి.
 వాక్యభోరణి గురియింప వాణి కిపును
 వేయిమొక్కులు మొక్కితి వినుము తొడ్చి
 దీనచిత్తత వేడితి దేహి యనుచు
 నచ్చబెప్పుము వాగతి లచ్చిపోద.

సీమ, గొను మిది యిచ్చితి కర మనక
 స్వేద మలుచును గోరియక శృష్టికృతి
 కావకల్పన నిచ్చితి భక్తజోష
 భావ మగుము బోధింపుము నరణు గ-టి !

నుడిమెడ శ్రీరామశర్మ, బి. ఏ.

పెనుభూతము! జాగ్రత!!

1

నిన్న రాత్రి చేయమన్నారు.

“నిన్న రాత్రి చేయమన్నారు.”

“కాదుగాని?”

“చూచుకో.”

“ఎందుకు?”

“భారతదేశము యుద్ధమున.”

“ఎవరు దుర్భాసు చేసిన?”

“ఆయుధములొక్క జనమును.”

“భారత చుట్టబడెనా? పాదేనొప్పునము!”

“ఆమె మరణమును గూర్చి యోచనాశ్రము శంకింప నవసరములేదు. ఆమె కష్టము మౌనమున దీనిని నిర్ధారణము. ఆమె శరీరముపై గాయములు ఉండుటచేతను అవి బాకుచే పొడువబడిన వని నిర్ధారణచేయుట వలనను, హత్యయని చెల్లినకొన గల్గిన.”

“ఘోరము! అట్లయిన నిం దేమిటో గూఢరహస్యమిమిడియున్నది.”

“అవును. ఇం దేదియో ఘోర రహస్యమున్నది.” అని తెచ్చుచు తన కేబురుండి అరదండముల జోడును వెలికిదీసి యాయువకుని హస్తములకు దొడుగ జూపెను. ఆయువకు జాయరదండములను—చోరభూతకుల పాలిటి మృత్యుదేవతలు—చూచినంతనే యతని శరీరమంతయు జల్లుమని గరిపొడిచెను. మఱిను తయు రక్తఃపీనమై మెల్లని గద్గదికస్వరముతో “అని నొడగుట అవునరమా ?” అని యడిగెను.

“అవును ! ఇంత ఘోరహత్య చేసినట్లు నిందారోపణ చేసియున్న వారి పీటాధములు తప్పనేరవు.” అని యద్యోగి ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

“అయ్యా ! నన్నెల యిట్టి దీనత్వమునకు పాజ్ఞేయ జూచెదరు. లక్ష్మోజీ కస్తూర్ చందుయొక్క మాటయందు విశ్వాసములేదా ? ప్రభుత్వమువారి యాజ్ఞల కెన్నడైన యదుగు చాటితివా ? ”

“లక్ష్మోజీ ! నీనారవాతికయములను గూర్చి నాకొడు లెరింగింప నవునరము లేదు. కాని కాలమునకును ప్రభువాజ్ఞకును కట్టువడి నిన్నీ దీనత్వమునకు పాజ్ఞేయవలసి వచ్చును. నీపై మీరివ నేరమున కీయరదండప్రయోగము చేయక గొంపోయిన నాయద్యోగమునకు భంగము కల్గును.”

“ఇన్నెక్లరుగారూ ! యోజింపుడు. ఈయువతి మరణించె ననుట తథ్యమయ్యె. నేను నిర్దోషిని నచ్చజెప్పుట

మిక్కిలి సులభము. నన్ను వెంటనే విడచి పుచ్చునును. కాని యాకొలదికాలముగో నాకట్టి దుర్దశ నేల తెచ్చి పెట్టనం చెదరు?"

“లక్కోకి! ఆయువతి మరణమును గూర్చి నీవు శంకించుట కేమికారణమో నాకు తెలియదు. నేనే స్వయముగ నామె యేబరమును జూచియున్నప్పుడు నీకట్టి సంజేహము నేల యుండవలయును? నేను ఆసా శరీరమున గల్లు కత్తిపోట్లను గూడ నింతకుపూర్వము రెండుగంటల క్రిందనే కన్నులార జూచి యున్నప్పుడు నీకు నామాటలయందు విశ్వాసము లేదా?”

“అట్లయిన నేను మారుమాట్లాడను. సిద్ధముగ నున్నాడను.” అని యాయువకుడు దీనవదనముతో తన బాహుయుగ్మమును ముందుకు జూచి యాభయంకరదండములను తగిలించుమని సౌజ్ఞికేయుచు “నాపై నిందారోపణ జేసినవారి నాపరమాత్ముడు తుమించుగాత!” అని యాకనమునకై దృష్టిబరపెను. బంధము లాతని హస్తయుగ్మము నలంకరించెను. ఆయుద్యోగి నేత్రములనుండి యశుకాగణ మొక్కటి యాతని చెక్కిల్పై బడెను. మారుమాట్లాడక లక్కోకి యారక్షకోద్యోగిని వెన్నంటిపోయెను.

ఈజరిగిన విషాదవృత్తాంతమంతయు పాహుకాకుపేట యందున్న యొక పెద్దసాధారణార్థమున నున్న యొక రమ

నేయకాతులచే పెద్దొడు యాలత్మోజీ శకునాగారమున జరిగెను. కవాలమున గట్టబడియున్న చిన్నబోట్టు 'లత్మోజీ' యాగారమున, 'శ్యాంకర్కు, రాజమహేంద్రవరము.' అని గూర్చినిచ్చునని వెలిజేయుచుండెను. అతడు బొంబాయినగరమునది మొక గొప్పవశముగోనివాడు. అతని తండ్రియ, నాతడు, తరతరముల నుండియు వచ్చుచున్న మహోన్నతకీర్తిని వేయిరెట్లధికము గావించి ఖ్యాతిపహించి యుండిరి. లత్మోజీముక్క జనకుడు తనవ్యాపారమునందే మునిగియుండి వివాహము నాలస్యముగ జేసుకొనెను. తనవైభవమునకు సోవైభవము కల్గియుండక పోయినను రూపలావణ్యములచే నొప్పునుండిన కారణమున నొకచీరవంశమున గుడ్డినించిన కన్నియసు పెండ్లియొడి యామెవలన నీలత్మోజీయను పుత్రుని గాంచగల్గెను. కాని విధివశమున నాల్గుసంవత్సరముల్ని సౌఖ్యముగ కాలము గడపినపిదప నొక్కదుర్మహారమున నాతని జనకుడు, ధామశకటములు గ్రహపాటున డి కొనుటచో తక్కిన ప్రయాణీకులతోడ నందే మృతిజెందెను. అతని మరణాంతరము వియోగదుఃఖముచే కొలదిమానములలో తల్లియు పరలోకమున కేగెను.

లత్మోజీకి పేరుదత్తుడు లెవ్వరును లేదు. నాతని యాస్తియంతయు ప్రభుత్వమువారే భద్రముగా యాతనికి యుక్తవయస్సువచ్చినతరువాత నాతని పూర్వస్మృతియంత

యు నాతని కొప్పుగించిరి. చిక్కినధనీకుల పుత్రులవలెగాక
 నీతడు కడుబుద్ధివాలియై తనద్రవ్యమును దుర్మతతయందు
 వినియోగించి, అనభ్యుతమేధావిశేషమున వర్తకశ్రీని లభ
 రకును వినియోగించు తనద్రవ్యమున, కీర్తివిశేషములను
 దినదినప్రవృద్ధిచూపము గావించుచుండెను. ఆయుక్తుకట్లగ్రామ
 మునందున్న ముక సామాన్యగృహస్తు యొక్క కన్నియను
 వివాహమాడ నిశ్చయించుకొనెను. ఆమె ప్రస్తుతపరిస్థితుల
 కనుకూలముగ వివాహభ్యుత్థము నల్ప కాలయం దాదితేరి
 యుండెను. అందుకు పదునారువత్సరములు. రజస్వలానంతర
 వివాహమే యుండును, ఆమె సౌందర్యలావణ్యముల కీమువని
 డు కట్టబడి వివాహమాడ నిశ్చయించెను. వారిరువురు నప్పు
 డప్పుడు కలిసికొని తనుహృదయజనితవిలాసకీర్తనలను వచనా
 రూపకమున కొనసాగించి సంతృప్తిజెందుచు, ప్రణయదీపము
 ను దినదినప్రవృద్ధిచూపము జేయుచుండిరి. వా రొకరినొకరు
 ప్రేమించి యిప్పటి కారుమాసములు కావచ్చెను. సుము
 హూర్తముకొరకు వేదియుండుటచే వివాహ మింకను వాత్తు
 బడలేదు.

ఆకుట్టమునం దింకొక దివ్యసుందరభవనము చూడగుల
 శత్రీయులచు పొరుమిట్లు గొల్పుచుండెను. ఈభవనమునం
 దెవ్వరో బా బ్రాహ్మపురవాసులు నవీనముగ రాజమహేంద్ర
 వరముజేరి విడిసియుండిరి. వారందు ప్రవేశించిన కొలదికాల

మునకే మనలత్మోజీకిని వారికిని ముఖపరిచి మేర్పడినది. ఆచారనగృహస్తున కొక కుమార్తెయుండెను. ఆమెకు పదు నేనిమిదివత్సరములు. వివాహముకాలేదు. ఆమె గానవిద్యా నైపుణ్యమునం దద్వితీయురాలై యనేక కుటుంబములవారిమ సముల నాకర్షించుచుండెను. మన లత్మోజీకూడ నప్పుడప్పుడు వారి గృహమునకేగినప్పుడు, తన సమ్మోహాస్త్రమును నేత్ర వీటినుండి మాటున నక్కి పునఁపఁజేయుచుండెడిది. ఆమె కులటయా? కాదు. ఆగృహస్తు శ్రేణిలో, తన భాగ్యభోగ్య ములచే నద్వితీయుడై మగ్నాదకుటుంబకు డని యొక్క నెలదినములలోనే పేరెన్నిక గాంచగల్గెను. అట్టి నాని కుమార్తె కులట యగునా? ఆమె విద్యాభ్యాసము చేయుచుండుటచే నొకను వివాహము కాలేదు. తనన వరునికై వెదకుచుండిరి. లత్మోజీ మొట్టమొదట గూమె మోహతూపుల కొక్కింత గట్టువడెను. ఏకాంతమున నప్పుడప్పుడు సంభాషించెను అతనిని మాటిమాటికిని తమ యింటికి బిలుచుటయు నామె తనతో చనవుగ మాటలాడుటయు దుర్భేద్యపూర్వకమునకేమమని గ్రహించజాలకపోయెను.

ఒకనాటి నాయంసమయమున వారిరువురును మోటారుపైకిలునెక్కి వాహ్యభిక్ష పోయిరి. మార్గమధ్యమున నామె మోటారుగ నేలవైచెను. లత్మోజీ యందుల కాతురతతో పైకిలునాపి కిందికిదుమికి యామెను లేవనెత్తి తనయొడిలో

గూర్చుండజేర్చి సేదదేర్చుచుండ నామెయు తననయనముల
నువిప్పి నాకేమియు దెబ్బ తగులలేదని వారచూపులతో నా
తనిహృదయమును నాటజెప్పెను. ఆమెచూడ్కు లాదినమున
వీరితగ బ్రసాదించెను. లక్షాజ్ మానవమాతృదగుటచే నా
కృతజ్ఞ మానమోహాత్మమునకు గట్టువడెను. కాని క్రమ
ముగ తనప్రేయసి జ్ఞప్తికి వచ్చెను. ఆమెచూడ్కు లేహ్యము
గా దోచెను. ఆమెయు సామాన్యస్త్రీలవలెనే యొక మోస
కత్తెయని గ్రహించెను. అతనియూహల కాధారము లేదు.
కాని యతని యంతరాత్మ యాతని కీప్రబోధము జేయుచున్న
ది. అతనిముఖ మకస్మాత్తుగ కళావిహీనమయ్యెను. కుళాగ్ర
బుద్ధియును నామెయు నీతనిహృదయమును పసికట్టగల్గి యా
నాటినుండియు తన శక్తివంచనలేక పాటుపడి యాతని యా
దరణకు పాత్రురాలగుటకు యత్నించెను. ఇప్పటి కారుమా
సములు గతించెను. విఫలమనోరథమయ్యెను. ఆమె మనమం
దీర్వాపిశాచ మావరించెను. దుర్భేద్యమగు పూహము నొ
క్కదానిని ప్రయోగించి తన యాంతరంగికవాంఛను దీర్చు
కొన బ్రయత్నించెను. ఆమెపూహ మెద్దియో కొలదికాల
ముననే మనపాతకులు గ్రహింతురుగాక.

మేజస్ట్రేటుగారి కచ్చేరియంతయు కిటకిటలాడుచు ప్రజలచే నిండియుండెను. ఒక సౌందర్యవతియు నుత్తమవంశ జారాలునగు యువతియొకర్లు మాయమయ్యెననియు, నాల్గు రోజులపిదప నామె కళేబరము గోదావరియందు దొరకెనని యు, నామెశరీరమున కత్తిపోట్లగపడుటచే నామె నెవ్వరో చంపియుండిరనియు పుకారు వాయువీచికలయందు మహావేగమున పరువులెత్తుచుండెను. ఇట్టివితకుతోడు ఆపట్టణమునందొక గొప్పమారువాడీ యామెను చంపినవాడని తెలియవచ్చుటచే ప్రజాకల్లోలమునకు మేరలేదు.

ఆకచ్చేరిసావడియందొక బల్లపై నెకస్త్రీశవము పైచెప్పినచిహ్నములతో ప్రదర్శింపబడియుండెను. ముఖమెంతమాత్రమును గుర్తుపట్టుట కలవిగాకుండెను. ఇంతలో మేజస్ట్రేటుగారును ఆర్యులు వ్యక్తులును ఆన్యాయమంటపమును జేరి కొంతవడి యాశవమును ఖరీదీల్పించిరి. న్యాయమూర్తి ముద్దాయిని ప్రవేశపెట్టుమని యాజ్ఞనిచ్చి తనపీఠము నలంకరించెను.

తలుపు తెరువబడెను. చేతులను సంకెలలచే గట్టియుండినవిగ్రహము, ఆలక్ష్మజీ యాన్యాయమంటపమును బ్రవేశించెను. అతడట్టి దీనస్థితియందుండి కండ్లబడినతోడనే పాతమనువారును కంట తడిపెట్టువారును ఇతనియందన్యాయముగ

దోషాలోపణ జేసిరనువారును వేరువిధములు చింతించువారునుగా నాప్రజాసమూహమంతయు నల్లకల్లోలముగ బరిణమిల్లెను. అతనిని ముద్దాయిప్రదేశమున నిల్వజెప్పిరి. న్యాయమూర్తి తనకాగితములను కలమును సిద్ధముజేసికొని కూర్చుండెను. వేత్రహస్తువొకడు 'స్వేనాజీ, స్వేనాజీ, స్వేనాజీ' యని మూడుపర్యాయములు పిలిచెను. ఆతురతతో నొకపురుషుడా వేత్రహస్తుని పిలుపునకు ప్రత్యుత్తరమియ్యచు సభామంట పమును ప్రవేశించి వాదిస్తానము నాకృమించెను. యథావిధిగ నాతని ప్రమాణము చేయించిరి.

నీవాజ్ఞులమును చెప్పమని మేజస్ట్రేటుగా రుత్తరువొనగ నాత డిట్లు ప్రార్థించెను ఆశవమునక ప్రేలిలిజూపుచు "నే నీ కళేబరమును గుఱించితిని. అది నాకుమార్తెయొక్క విగ్రహమయట కెంతమాత్రము సందియములేదు. ఏప్రియల్ యిరువదియొకటవతారీఖునర కామె జీవించియే యున్నది. సాయంసమయమున దస్తులను ధరించి యెచ్చటికో పయనమగుచుండ చూచి ఎచ్చటికని ప్రశ్నించితిని. "లక్ష్మజీతో కలిసి షికారు పోవుచుంటిని. గోదావరియొడ్డుననున్న వంతెనపై నన్ను కలిసికొనవచ్చును." అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. వేరొక సందర్భమున నామె యెంటిగపోవుట కిచ్చగించెడివాడనుకాను. కాని, వారిరువురు నొకరినొకరు గాఢముగ ప్రేమించి యుండుటచేతను వారిప్రేమబీజ మట్టి యేకాంతవిహారములం

దు వృద్ధిపొందునని విశ్వసించి యామెపయనమున కిచ్చుగించి తిని. అదియే మాకిరువురకును కడసారిచూపు. తిరిగి యామె నాగోదావరియందు మరణించి పడియుండుట చూడగల్గితిని.”

మేజ—నీవా కళేబరమువద్ద కేగి యామెను గుర్తిం పగల్గుదువేమో చూడుము.

స్వేనాజీ—చిత్తము. గుర్తింపగల్గితిని. దేవరవారియ నుజ్జ యయ్యెనేని వేరొక విచిత్రవృత్తాంతమునుగూడ తెలి యజేయ నువ్విఘ్నముచున్నాడను. సెలవొసంగిన చెప్పెదను.

మే—ఈకేసుతో సంబంధమున్న చెప్పుము.

స్వేనాజీ—చిత్తము. ఈముద్దాయితండ్రి యీపదే శములకువచ్చి యొకకన్యను వివాహమాడి యామెవలన నీ పుత్రుని గాంచగల్గెను. నే నీతనియందు చర్తకవిషయకోధ బుద్ధితో నిందారోపణ జేయుచుంటినని న్యాయవాదులు నా వై నింద మోపవచ్చును. కాని యాయువకుని తండ్రియు నేనును అన్నదమ్ముల మనిమాత్ర మాసమయమున తెలియ జెప్పవలసివచ్చినది. కుటుంబకలహములవలన నాత డీపట్టణ మునువ్రేవేళించెను. నేను బొంబాయియందే చర్తకము చేయు చుంటిని. కాలవశమున నేనును యీపట్టణమునకే వచ్చి యిట్టివిషాదముల పాల్గొనవలసివచ్చెను. మాకులమున నన్నద మ్ముల చిడ్డలను వివాహముచేయుటయం దాక్షేపము లేకుం డుటచేతను, మాకుటుంబము నవీననాగరకత ననుసరించి

రజస్వలానంతరవివాహము, స్వేచ్ఛావాదవల కంగీకరించుటవలనను, వర్తకము చేయుచుండెనుగదా యని యాయువతీ యువకుల కలయిక కనుమఱించితిని.

ఈవృత్తాంతమంతయు వెలిబుచ్చునమయమున నత్యాశ్చర్యమున నయనములను ముకుళించి మన లక్ష్మణుడీ యాల కించుచుండెను. ఈబాంధవ్య మాత డిదివర కెన్నడును విని యుండలేదు. తనతండ్రి తనతాత కొక్కరుడేకుమారుడని స్పష్టముగ నెరిగియుండెను. ఇప్పు డీవ్యక్తి తన పెదతండ్రినని బయలుదేరుట జూడ నిందేదియో మహారహస్య ముండి యుండవలయునని గ్రహించి తన దురవస్థకు పరమేశ్వరుని కై దృష్టిసారించి విచారింపజొచ్చెను. అతడు తీర్చియున్న న్యాయవాదులను, మేజిస్ట్రేటువారిని సంబోధించి, “దేవర వారనుగ్రహింతురుగాక ! ఈచరిత్రమంతయు సర్వాబధ మని చెప్ప సాహసించుచున్నాను. తుమింపుడు” అని చెప్పెను. చూడవచ్చినవారియొద్దలకల్లోలము ప్రారంభమగుతరి వేత్రవాస్తు డొకడు వారిని మందలింప తిరిగి నిశ్శబ్ద మేర్పడెను. మేజిస్ట్రేటుగా రీవృత్తాంతముపై నిట్లు చెప్పిరి. “ఈకథ యంతయు ప్రిస్తుతచర్య కైతమాత్రమును సంబంధములేదు. వేరువిషయములనుగూర్చి చర్చచేయునప్పుడు విచారింపవచ్చును. నీవు నాపూర్వప్రశ్నకు అనగా ఆపడియున్న కళేబరము నీకుమార్తెదయినట్లు, స్పష్టముగా గుర్తింపగల్గితివో లేదో చెప్పుము.”

స్వేనాజీ—చిత్తము. ఆమెముఖమంతయు వివరమై గుర్తించుట కలవిగాక యున్నది; కాని తక్కుంగల అవయవ చిహ్నములన్నియు నాకుమార్తెవేయని స్పష్టముగ గాన్పించుచున్నవి. ఆమె భుజముపై నున్న పెద్దమచ్చ, తలవెండుకల నిడివి, పలువరస, శరీరవైఖరి—అన్నియు నాకొమరితవే. ఆమె వేళ్ళనిడికొనియున్న బంగారుయుంగరములను నేనే బహుమానము చేసియుంటిని. అందు శా! అని యామెనాముముగూడ చిత్రింపబడియున్నది. ఆమె దుస్తులపై శా! యను నక్షరము లిఖింపబడియున్నది. ఇంకా చెప్పునలవికాని యితర విషయములుగూడ నాకుమార్తెయగు శారదయే యీ మృతకళేబరమని స్పష్టముగ జెప్పుచుండ నాకు సందేహించుట కెంతమాత్రీ మవకాశము లేదు.

ఈ వాగ్మూలము ప్రేరయొక్క నిజానిజములను ధ్రువపరచెను. తరువాత నిద్దరుసాక్షులు విచారించబడిరి. వారిరువురును నైర్ద్యులు. వారు శరీరమును పరీక్షించిన సాధాంశమంతయు జెప్పి విరమించిరి. తరువాతసాక్షి వెంకటేశ్వరరావు. అత డింతవరకీవాది ప్రతివాదులతో నేమియు సంబంధము కల్గియుండలేదా. అతనిని బోనునంగుంచి యధోచితముగ ప్రమాణము జేయించిరి. తరువాత నాత డిట్లు చెప్పి పాగెను.

“ఇరువదియొకటవతారీఖునాటిరాత్రియే యీముద్దా

యిక్కిని నాకును ముఖావలోకన జరుగుటకు ప్రధమపర్యాయము. అతఃపాత్ర యువతితో గోదావరీవంతెనపై మాట్లాడుచుండెను. ఈపడియున్న ప్రేత ధరించిన దుస్తులే యామె ధరించి యుండెను.”

“ఎన్నిగంటలకు?” అని ప్రీతరుగా రడిగిరి.

“తొమ్మిదికి అయిదునిమిషము లుండెను.”

“వారిని చూచునప్పుడు నీ వెచ్చట నుంటివి?”

“నేను పట్టణములోనికి కొవ్వూరునుండి వచ్చుచుంటిని.”

“నీవు చూచిన దీయువతియేయని నిరూపింపగలవా?”

“స్పష్టముగా చెప్పగలను. అది వెన్నెలరాత్రి. వారికి మూడడుగుల దూరమునుండి నేను నడచి వచ్చితిని.”

“తొమ్మిది గంటలయిన దని నీకెట్లు తెలియును?”

“వంశెన చివరకు వచ్చియుండుటచే నాగడియారమును దీసి చూచితిని. నేను పట్టణమున నాటకమును జూడవచ్చి యుండుటచే సరియగు వేళకు వచ్చితిని లేదా యని గడియారమును చూచితిని.”

“తరువాత?”

“నేను సమీపమున నుండ వా రిరువురును మాట్లాడలేదు. నేను దాటిపోయిన తరువాత సంభాషణను ప్రారంభించిరి. ఆయువతి మాటలు నాకు విననయ్యెను. “నీవు నా

యెడల నవకృతి యొనర్చుచున్నాడవు. నన్ను పోషించి యిప్పుడు పోషించుట నీకు భావ్యము కాదు" అని. తరువాత పురుషవచనములు విననయ్యెను. "నేటితో నీవు నాముఖమును జూడ నవునరములేదు. నేటితో నీవు నాపొత్తు నపేక్షించుట సమాప్తమగును" అనెను. నేను వీరి సంభాషణల యం దెద్దియో వైషమ్యము లున్నవని మానవమాతృక నగుటచే నచ్చటనే నిలచిపోయి ప్రక్కనున్న యొకరాతి ప్రక్కనుండిగి వీరిసంభాషణల నాలించితిని. ఆమె యాతని వచనముల కాగ్రహించి ఏమి చేయగలవని రెట్టింప నాత డందులకలిగి తనచేతి నెత్తెను. నే నావెన్నెలరాత్రీయం దాతని హస్త మామె శరీరమున మూడుమారులు పడుట జూచితిని. ఆమె యాతనినుండి తప్పించుకొన యత్నించుచు పెనగులాడెను. అకస్మాత్తుగ వా రిరువురును మాయమైరి. నేను విస్మయము జెంది లేచిచూచునదికి నీటియం దొకపెద్దధ్వని యయ్యెను. పరుగుపరుగున పోయి చూచునదికి నీటియందు నా కేమియు నగపడలేదు. వా రిరువురు నా నీటియందు పడి మునిగిపోయి రని యూహించి పెనుకకు మరలిపోతిని."

ఈసాక్ష్యముపై సభయందు కదలిక గల్గెను. ముద్దాయి దీనుడై చూచుచుండెను. అతని మానససభావము లెట్లుండునో యని యందరు నాతనిపై దృష్టులను బరపిరి కాని యతఁడేమియు కళవరకడు చిహ్నములను వెలిబుచ్చకుండెను.

తరువాత కొందరు సాక్షులను విచారించిరి. వారు శవమును తీయుట, గాయములను చూచుట మొదలగు హంశములను గూర్చి చెప్పిరి. మేజస్ట్రేటుగాగు ముద్దాయివంక దిక్కి, ఏమయిన చెప్పుకొనెదవా? యని ప్రశ్నించెను. తాను నిర్దోషిని చెప్పెను. ఉత్తరసాక్ష్యులున్నారా? అని ప్రశ్నించిరి. తేరనియు తన వృత్తాంతమునకు పరమేశ్వరుడే సాక్షియనియు బదులు పలికెను. అత డిట్లు నిర్దోషిని చెప్పినంతనే మేజస్ట్రేటుగారే తీర్పుచెప్పిన ట్లాతని మిల్రిబృందమును తక్కుగలవారును సంతసించిరి. కాని వేతిహస్తడు వారి సంభాషణల గట్టివైచెను. మేజస్ట్రేటుగా రేదియో చెప్ప ప్రారంభించిరి. కాని తిరిగి కలకలము ప్రారంభమయ్యెను. ఈమారు వారియల్లరి ముద్దాయి దుస్థితిని గూర్చి కాదు. ఒకవ్యక్తి వారిని చేతులతోడ నెట్టుకొనుచు వచ్చి సభాస్థలిని నిలచెను. అతని యాకృతి త్రాగుబోతువలె నుండెను.

మేజ—వీరడూ! యేమి పనిమీద వచ్చితివి?

వీరడు—సిత్తం. యీగెందరగోలం అంతా ఎందుకో కనుగొందామ నొచ్చాను బాబూ!

వీరడిని చూడగనే పోలీసువారు పరుగు పరుగున వచ్చి అవతల కీడ్చివేయ నుంకించిరి. కాని మేజస్ట్రేటుగారు వాని వృత్తాంతము విసనెంచి వారిని వారించి “యీహత్యను గూర్చి నీకేమయిన తెలియునా?” యని ప్రశ్నించిరి.

వీరడు — సితం. యాలచ్చాజీగో రీయమ్మాయిని సం
పిన్చిని తలుత్తుండారు బాబూ? యిరవై యొకటో తారీకు
పైతె యియ్యూజీకి నాలుగురోజుతాతాదిగాదండి మాప్రభో?

మేజ — అవును. చెప్పదలచిన త్వరగా చెప్పు.

వీరడు — అయ్యూలే యని రుజువయిందా బాబూ?

వీరని ప్రశ్నలకు మేజస్ట్రేటుగారికి కోపము రాసాగెను.
వాని నవతలకు తరిమివేయ నాజ్ఞనివ్వ జూచుచుండ “సామీ!
కోపంవద్దు. యియ్యసయాన్ని గూర్చి ముక్తమయిన విశేసం
సెప్టాను యినండి. ముందు ప్రమాణం జేయించండి.” అని
యాత్రాగుబోతు చెప్ప వల్లె యని యధావిధిగ నాతనిచే
ప్రమాణము చేయించిరి.

వీరడు — మహాప్రభో! నే నీసేనాజీగోర్ని, ఆయన
కూతుర్ని శానరోజుల్ను చెరుగుదును బాబూ! ఆతల్లిని సం
పిన్చుటయితే నిన్నను సంపేసుండాలి గాని నాలుగురోజులకింద
గాదండి. ఎందుకంటే నాప్రమాణ పూర్తిగా ఆతల్లి యీసేనా
జీగోరు నిన్నపొద్దున్న సొక్కంగా కూకొని మాట్లాడుతావుం
డడం నేను నాకళ్ళారా సూశానండి. నమ్మినాసరే నమ్మక
పోయినా సరే! నాకు తెల్పింది సెప్పాను.

వీరడుచెప్పిన విశేషము విద్యుచ్ఛక్తివలె సందరిరక్త
నాళములందును ఒక్కసారిగ ప్రసరించెను. సేనాజీ తోక
దొక్కిన త్రాచువలెలేచి యావృత్తాంతమంతయు వట్టి కల్ల

యని సాటెను. న్యాయవాదులందఱు నొకరిముఖ మొకరు చూడసాగిరి. ఈసభాసకు లందరిగో మృదయమునం దిను మంతయు కళవరములేక నిశ్చలముగా జూచుచున్న దిరువురు పురుషులుమాత్రమే. వారు ముద్దాయగా నిలచియున్న లక్ష్మజీయును, సాక్ష్యమిచ్చిన వీరడును. ఎట్టకేలకు మేజిస్ట్రేటుగారు తమ యాందోళనాసముద్రమునుండి దరిజేరి తెప్పరిల్లి పగి జాకల్లోలమును వారించి యావీరనివంక తిరిగి యిట్లు పశ్చిం చెను. “ఓరీ! నీవు తాగియున్నావా?”

వీరడు—బాబూ, సత్తె సెపుతాను. యియ్యాలపొద్దున్నే కొంచె కల్లునీళ్లు తాగినమాట సత్తె. కాని నేను సెప్పేదంతా బాగా గేనంజోటే సెపుతుండా. నిన్న పొద్దున్న ఆరు మాట్లాడుతూంటే నూసినప్పు డసలేతాగలేదు.” ఇంత లో ఫిర్యాదుతరపు వకీలుగారులేచి “అయ్యా! యీవీరడు చట్టిత్రాగుబోతనుట యీపట్టణమందరకును తెలిసినవిషయమే. అదియునుగాక పూర్వమొకప్పుడు వీరడు గోదావరిలో కాలుజారి కొట్టుకొనిపోవుచుండ లక్ష్మజీ యాతని రక్షించుటగూడ నందరకును తెలిసినదే. అప్పటినుండియు వీర డాతని యడుగులకు మడుగులాత్తుచు ననేకమన్ననల బడయుట నా వీధివారందరకును క్రొత్తగాడు. అందువలన తనప్రాణదాత కావద వచ్చినది తెలసి యీతడు వట్టియబద్ధమును కల్పించి తనవిశ్వాసమును జూపవచ్చెను.

ఇతనిమాటలను విశ్వసించుట రెంతమాత్రీ మవకాశములేదు. కావున కోర్టువారికి మనవిచేయున దేమనగా, నీతని సాక్ష్యమునం దెంతమాత్రీమును సత్యములేనందున వాగ్మూలములందు రచింపకుండుటయే యుత్తమము.” ఆవకీలుగారి మనవికి మేజిస్ట్రేటుగారు తలపంకించుచు “అవును. విశ్వసించుటకు వీలులేదు. కాని ప్రమాణముచేయించి సాక్షిగా నంగీకరించి యుండుటచే వాగ్మూలమును వ్రాసికొనక తప్పదు.” అని యాతనికి బదులుచెప్ప వీరనివంక జూచి “వీరడూ! నీవు నీయిష్టముపై సాక్ష్యమిచ్చితివి. నిన్నెవరును కోరుకొనలేదు. నీసాక్ష్యమును కోర్టువారెంతమాత్రీమును విశ్వసించరు మోతుబరులందరును ఆమె యాతని కుమార్తెయని చెప్పుచుండ నీవు దానికి విరుద్ధముగా చెప్పిన నెవరును విశ్వసించజాలరు. అసత్యసాక్ష్యమునకు నిన్ను శిక్షింపవలసివచ్చును. నీసాక్ష్యమును వ్రాసికొనుమనెదవా? లేక విడచిపుచ్చుమనెదవా? రెంటిలో నొకటి కోరుకొనుము.”

వీరడు—సిత్తం. నాకు తెల్పింది సెబుతుండాగాని, అబద్ధం సెప్పనప్పుడు నాకేంబయం. రాసుకోండి సెబుతాను. నాకు యేలపట్టున బువ్వదొరకదని యీ యూరందరికి తెలుసు. అప్పుడప్పుడు కూల్టో కేదీలేకపోతే సేపలుపట్టేటందుకని బయలుదేరుతా. నిన్న తెల్లారుగట్ల గాలం దీసుకుని గోదారి గట్టుకెల్లి సేపలుపడుతుండంగా ఒకాయన పైకిలేసుకొని గో

చారిగట్టంట పోతుండాడు. యితపొద్దున్నే ఎక్కడకు పోతుండాడోయని యెనక్కితిరిగి సూసేతలికి ఆ పోతుండాడున్ని గుర్తుపట్టగలిగాను. ఆయనే యీసేనాజీగోరు. కూతురు సచ్చి పోయిందని బెగ్గెట్టుకొని పోతుండాడేమో అనుకొని నాశని నేను సూసుకుంటావుంటే కొంతదూరంపోయి సైకిలుదిగి యేటిదరిదాకా వచ్చాడు. నేనున్నూ మెల్లిమెల్లిగా నాగాలం యేసుకుంటూ ఆయనదగ్గరగా యెల్లాను. జేబురుమాలు దీసి చెయ్యియిసిరాడు. అప్పుడే తెల్లారింది. యీకా ఎవరయ్యి గట్టుమీద తిరగటంలేదు. వెంటనే గోదారిలో ఒకపడనమీద యిద్దరు వొడ్డుకొత్తావున్నట్టాపడింది. దగ్గరకొచ్చేతలికి సూస్తే సెసితేనమ్మతారో నమ్మరోగాని నావొల్లు నీరైపోయింది. తారదమ్మగోరున్నూ యింకోఆయన వడ్డున దిగారు.

మేజ—ఇంకొకాయన వున్నాడని చెప్పినావు. ఆయన ఎవ్వగో నీకు తెలియునా?

వీరడు—తెబ్బబాబూ! ఆయన గ్నిదివరకెప్పుడు సూడేడు. కాని నిన్ననే సూశాను గనుక గుర్తుపట్టగలను. ఆ బాబిక్కడే వుండాడు.

మేజస్త్రీ—ఇక్కడనా! గుర్తుపట్టి చెప్పగలవా?

వీరడు—సి త్తం." అని చెప్పుచు వారిద్దరును తగవులాడుకొనుటను చూచితినిని చెప్పిన వెంకటేశ్వరరావుకై వీలుచూపెను. మూగిన జనసమూహమం దల్లకల్లోలము హెచ్చెను.

వెంకటేశ్వర రావులికిపడి కోర్టువారిని సుబోధించి “యీనీచు
 దు త్రాగి అనవసరపరిస్థితులు చేయుచున్నాడు. వీని నింద
 లూరక పోసియురాదు. కోర్టువారు చిత్తగించి వీనిని పదిలపరు
 పుడు. తరువాత వీరిపై చర్యదీసుకొనెదను?” అని యుద్బో
 ధింప మేజిస్ట్రేటుగారును వీరనిమాటలయందు విశ్వాస మిసు
 ముతయు లేనికారణమున నాతని త్రాగుబోతుగను, అపవా
 దులను చాటువానిగను అరెస్టుచేసి పదిలపరిపించెను. వారు
 తమ పీఠముపై కొంతవడి యోజించుచు జేరబడి “ఈవిష
 యములన్నియు కూర్చి చూడ లెక్కాజీ నేరముచేసినట్లు స్థిర
 మగుచున్నది. అతడే యామె నానదియును దోచినచుట
 కు సందియములేదు. ఇతనిని సెషన్సుకు కమిట్ చేయుచున్నా
 ను.” అని తనతీర్పును జెప్పెను. వెంటనే పోలీసువా రాసమూ
 హమును గెంటుట ప్రారంభించిరి. లెక్కాజీమిత్రు లాతనికై
 చింతించిరి. శాని చేయునదిలేక తిరిగిపోయిరి. లెక్కాజీ విచా
 రణదినమువరకును కారాగారమున బంధింపబడెను. హత్య ని
 రూపింపబడుటచే జామీను నిచ్చుటకు మేజిస్ట్రేటుగా రంగీక
 రింపజాలకపోయిరి.

నేటితో నీభూతమున కుద్వాసము జెప్పెదను.

ఇరువదియొకటవ ఏప్రియల్ తేదీ సాయంత్రము యీహ త్యకు పూర్వము గోదావరీతీరమందొక చిన్నయింటి పెరటి యందొక యువతియు యువకుడు విలాసముగ సంభాషించు చుండిరి. ఈమె శారద కాదు. ఆమె యంత యపూర్వసౌందర్యవతి గాదు. ఆమె శారదవలె అహంభావగర్వములు గల్గి యుండలేదు. చక్కనిది. నిగర్వచూడామణి. స్వచ్ఛందహృదయ. ఆమె కనులపొంకము, పెదవులసారు, వదనవిలాసము జూడ నొక యుత్తమగుణ సౌందర్యరాశి యని జెప్పకతప్పదు. ఆదినము వారికి సుదినము. మలయమారుతవిలాసముల కుదోషు, వారివివాహశుభముహూర్త మాదినముననే నిర్ణయముచేయుటచే వారిహృదయానందము పొంగి పొరలుచుండెను. “ఈమె నాభార్య యని కరమునుబట్టి నాబంధుమిత్రులకు జూపుభాగ్యము కల్గుచుండెను గదా” యని యాత డువ్విష్టారుచుండెను. ఆమెయు హృదయవిలాపమును వెలిబుచ్చుటకు వచోధోని ఓటుబడ రెప్పవేయక తన ప్రాణధవు నిరీక్షించుచు నిలచియుండెను.

నవీన నాగరికత ననుసరించి యామె తలిదండ్రులు బ్రహ్మమతమును స్వీకరించుటచే నామె కిట్టటికి పదునారు సంవత్సరములు దాటుచుండెను. స్వచ్ఛందమోహపాశ

మామెహృదయము నీయువకుని హృదయమునకు జుట్టికొని బంధించివైచెను. ఆమెపేరు లలిత. నామమున కనుగుణ్యమగునట్లామెశరీరము హేమలతలనుబోలి నిగనిగలాడుచుండెను.

ఇంతలో గోదావరీతీరమున నొకస్త్రీ నడచిన యలికిడి గల్గెను. ఒకసౌందర్యవతి యాగృహమువైపున కొయారముగ నడచివచ్చి తనచూడ్కులను లత్యోజీవంక ప్రసరించి రమ్మని సైగచేసెను. లలిత ముఖావృతి మాదిపోయెను. ఆమె ఖిన్నురాలయ్యెను. లత్యోజీవదనమునుండి రక్త మెచ్చుటికో పరువెత్తిపోయెను కాని క్రమముగా తిరిగివచ్చి యాలని ముఖమిది లాండవించి యాగ్రహతీవ్రతను జూపుచుండెను. “ఆమె పిలాసగమనముల కెవ్వరును దొరకలేదు కాబోలు. నన్ను బాధించుటకు వచ్చినది” అని విసుగుకొనెను.

లలిత—ఆమెతో మీరు పోవలయునా?

లత్యోజీ—అవును. ఆమె నాచాలిటి పెనుభూతము పలె వచ్చినది.

లలిత—అట్లయిన మంత్రించి యాభూతమును విడిపింపుమనదరా?

లత్యోజీ—అక్కరలేదు. నేనే యాదినముతో నీ భూతమున కుద్వాసము జెప్పెదను.” అని చెప్పుచు నాతడు నిష్క్రమించెను.

“అట్లున నన్ను ప్రేమించుట లేదా?”

“తిరిగి యాపకముననే యేల యుచ్చరించెదవు?”

ఈసంభాషణ మిరువురు యువతీ యువకులకు జరుగుచుండెను. వారు శారదాలక్ష్మణులని మనఃపాఠకులకు వేరుగ చెప్పనవసరములేదు. వారు గోదావరీనదిపై నిర్మింపబడిన వంతెనపై నిలువబడి మాటలాడుచుండిరి. భూభాగమున అఖండకౌతమి యధాప్రకారము ప్రవహించుచునే యుండెను. వాఁముఖికాంతు లుద్యేకపూరితమై యుండెను. యువకుడు వంతెనప్రక్కకమ్మి నానుకొనియుండెను. యువతీ వాని కెదురుగ నిలువబడి యుండెను. ఆమె చేతి నాడించుచు నాతని నెద్దియో ప్రశ్నించెను. అతని యుత్తరముపై నామె కోపము క్రమముగ హెచ్చుచుండెను.

శారద—అట్లయిన నీవు లలితను ప్రేమించుచుంటివా?

లక్ష్మణుడే తన సిగరెట్టును తీవ్రముగా పొగలూడుచు తన హస్తముల నాకమ్మించుచు తొలగించి “శారదా! ఆ ప్రశ్నకు జవాబీయజాలను” అని యధాస్థానము నాకృమించుకొనెను.

శారద—అట్లయిన నీమనోభావమును గుర్తించితిని.

లక్కజీ—కావచ్చును.

శారద—నన్నొక కీల్బొమ్మవలె నాడించి పరిహాసా
వృద్ధముగా జేయజూచుచుంటివా?

లక్కజీ—ని నైన్నడయిన పరిహసించితివా? లేక
నన్ను ప్రేమింపుమని చెప్పియుంటివా?

శారద—నిన్ను ప్రేమింపుమని నన్ను ప్రోత్సహించితివి.

లక్కజీ—ఎప్పుడు?

శారద—నీనోటితో చెప్పియుంటివి.

లక్కజీ—శారదా! అబద్ధములు వల్లకుము.

శారద—నేను నిజమునే వల్కుచుంటిని. నిశ్చలము
గ ప్రేమించి, నాహృదయము నాకర్షించి, చివర కకస్మాత్తుగ
కారణములేకయే వేరొకయువతిని వివాహమాడ సిద్ధముగ
నుంటినని చెప్పవచ్చు పురుషుని కొకని నీమూడుజగములం
దను విని కని యుండలేదు.

లక్కజీ—నీకు పిచ్చిపట్టినది. లేకున్న నిట్లు వలుక
పాహసించవు.

శారద—నీకే పిచ్చిపట్టినది. వలచినయువతి ననాదర
ణచేసి తోయినెంచి యబద్ధముల కొడిగట్టితివి.

లక్కజీ—నీవ్యర్థక్రిలాపములు కట్టిపెట్టము.

శారద—నన్ను వివాహమాడువరకును కట్టిపెట్టము.

నీవు నాయెడల నవకృతి యొనర్చుచున్నావు. నన్ను ప్రేమించి యిప్పుడు పోదోచుట భావ్యము కాదు.

లక్ష్మో—నేటితో నీవు నాముఖమును జూడనవునరములేదు. నేటితోడ నీవు నాపొత్తు నపేక్షించుట నమాప్తమగును. నేను లలితను వివాహమాడ నిశ్చయించుకొనియుంటిని. మొదటినుండియు నామెనే ప్రేమించియుంటిని. ఇప్పుడు నీముఖావలోకనగూడ నసహ్యకరముగ నున్నది. ఆవలకు బొమ్ము.

ఈప్రసంగము జరుగునమయమున నొకవ్యక్తి యీ వంతెనపై వారిసమీపముగ దాటిపోయెను. అతడు వారిసంభాషణల వడ్డుపరుపకయే వారివంక జూచుచు సాగిపోయెను. అతనిజాడలు దూరమయిన తరువాత లక్ష్మోజీ “నిన్నొకప్రశ్న వేయవచ్చునా?” యని యామె నడిగెను.

శారద—వేయుము.

లక్ష్మోజీ—నీ కీవిషయమున నాంతర్ముగికులుగాని సహచరులుగాని యుండిరా?

శారద—లక్ష్మోజీ! నీప్రేమ నాకవునరము లేదు. నీముఖమును జూడనొల్లను. నాప్రేమయంతయు నీపై నీర్వ్యాభావముగ పరిణమిల్లెను. నాహృదయాంతరాళమున పైశాచిక భావనలు పరువలెత్తుచున్నవి.

లక్కోజీ—నీవు పిశాచమగుట కెంతమాత్రమును సందియములేదు.

ఈమాటపై శారద పిశాచరూపమును దాల్చినట్లా తనిపై నొక్కపెట్టిన నురికెను. అతడామె పాటునుండి తప్పించుకొనజూచెను. కాని యజాగ్రతగనుండుటచే నాకమ్మిలపై నుండి గౌతమీప్రవాహమున బడుటకు సిద్ధమై, ప్రాణాపాయమునందున్న పృథివీమావపునివలెనే శరణోపాయము గానక యామెచీరను గట్టిగ బట్టుకొన నామెయు తనతోడనే యావం తెననుండి యూడి యూప్రవాహమున బడెను. కాని యీత యం దద్వితీయుడగుటచే లక్కోజీ తెప్పల్లి తనయొనర్చిన య పక్కతిని గుర్రెరింగి యామెను సంరక్షింపనెంచి యామెపడి నదిక్కునకై జూడ నామెను వేరొకవ్యక్తి యంతకుపూర్వమే యొడ్డునజేర్చ మహావేగమున నానిశీధమంగు పలాయనమగు చుండిరి. వారు దృష్టిపథమును దాటిపోయినపిదప లక్కోజీ చీరమునుజేరి తనగృహమార్గమును బట్టి పోయెను.

దినములు గడచుకొలది తగ్గుటకు మా రీప్రజాకల్లో
 లము క్రమముగ నభివృద్ధి జెందుచుండెను. వార్తాపత్రిక ల
 న్నియు సీహత్యనుగూర్చి మారుమోత లిడుచుండెను. ల
 త్కూజీ నిందారోపణ నిఘసమువరకును సన్మార్గవర్తి యని
 వేనోళ్ల పొగడబడుచుండుటచే నాతనిపై దోచిన నింద యు
 దెంతమాత్రము విశ్వసింపరా దనియు నత డెంతమాత్రము
 నట్టిహత్యల నొనర్పజాల దనియు కొందరు విడవక వాది
 చుచునే యుండిరి. మరికొందరు సాక్ష్యముపై నమ్మికగల్గి
 యతడీ హత్య యొనర్చెననియు, ద్రవ్యవంతుడను మోమో
 టముచే విడచిపుచ్చిన భవిష్యదావస్థల స్వస్థప్రచారముల
 కాటంకము గల్గుననియు తగినశిక్ష విధింపవలయు ననియు
 ఘోషించుచుండిరి. రాజమహేంద్రపురవాసులలో కొందరు
 పీఠనివాక్యము లన్నియు సత్యములే కావచ్చుననియు నతని
 యాస్తికై యాశించి స్వేనాజీ యీపన్నాగమును పన్నె
 ననియు లత్కూజీ నిర్దోషి యనియు శంకించుచుండిరి. వారి
 యనుమానములు వట్టి వాయునిర్మాణములుగాక కొన్నికొ
 న్ని సందర్భములపై నాధారపడియుండెను. శారద యిరువది
 యొకటవతారీఖుననే కనబడుటలేదని సాక్ష్యమిచ్చిరి. కాని వా
 రు శారదపోయినట్లు యిరువదియైదవతేదీ మధ్యాహ్నము

వరకును యిరుగుపొరుగువారికి గాని యితరులకు గాని చెప్పి యుండలేదు. శవము ఉదయము పదిగంటలకు దొరకెను. ఆమె తమ కూతురగునట్లును, యిరువదియొకటవ తారీఖునుండియు కనబడుటలేదనియు, మధ్యాహ్నము పన్నెండు గంటలకు వెల్లడిచేసిరి. నాల్గదినములవరకును ఆమె పోయినట్లెలమరగుపరచితిరని స్వేనాజీ నడుగ తనభార్యకు హృద్యోగముండుటచే నట్టి విషాదవృత్తాంత మామె ప్రాణముల కడబట్టజేయునని శంకించి యామెకు తెలియకుండునట్లు చేయవలసివచ్చెనని యొకకథ జెప్పెను. కొమరిత పోవుట యిటుమఱుడు తల్లికి తెలియకుండగ నెట్లు దాచగల్గుదురో కదా ! స్నేహితు లింటివద్ద నుండెనని యామెకు సమాధానము చెప్పిరట. ఈచరిత్ర కొందరు విశ్వసించిరి. కొందరు బూటకమనిరి. స్వేనాజీభార్యను జూచినవా రామె కెట్టివ్యాధియు లేదని ఘంటావధముగ చెప్పగల్గుటయే దీనికి కారణము. అదియునుగాక శరీరమందు నాల్గుగాయములుమాత్ర మగపడుచుండ ముఖమనం దేవిధమయిన కాల్పును తేకుండగనే ఆమెముఖము గుర్తుపట్టనలవిగాకుండ మారిపోవు తెట్లు సంభవించును ? కాని యీప్రశ్న లన్నియు నరణ్యరోదనము లయ్యెను. లక్ష్యాజీకవ్వుదశయం దారిని దాపుననుండి సేదదేర్చుటకు లలిత బయలుదేరెను కాని త న్నొంటరిగనే విడువుమని లక్ష్యాజీ యామెకు కబురంపెను. ఆమెకు కుంపిన లేఖ

యందు తాను నిర్దోషినని వ్రాసి ముందును. అదియే ఆమెకు వేదవాక్కు; కాని యానాటి సాయంసమయమున తన్ను వీడి పోవుచు చెప్పిన వచన మామెకు జ్ఞప్తికివచ్చి హృదయసీమను ప్రతిధ్వనించుచుండెను. “నేనే యీభూతమునకు నేటితో యుద్వాసము జెప్పెదను.” తన్ను సాక్ష్యమునకు బిలిపించి యీవచనమును జెప్పింతురేమోయని భీతిల్లజొచ్చెను. ఈవిపరీత నిందారోపణకుతోడు ఎన్నడును కని విని యెరుగని బాంధవ్య మొకటి బయల్పడుట యొకటి. స్యేనాజీ లక్ష్మణజీకి పినతండ్రియగుట తథ్యమేయగుచో నాతని మరణాంతర మాతని యాస్తికి స్యేనాజీయే వారసుడగును గదా! అది యంతయు నతని యాస్తి నపేక్షించి పన్నినవ్యూహమాయని చాలమంది శంకించిరి. సెషన్సువారి తీర్పునకై యందరును నిరీక్షించుచుండిరి. హత్య జరిగి మూడువారములు గతించినది. నేడే సెషన్సువారి విచారణ ప్రారంభమగును.

యాకస్మికముగ జాట్టుముట్టి యాతని ప్రాణములను గొనిపోయిన నాతని కళేబరమును జూచుచు నొక్కక్షణము చింతించి తమదారినిపట్టి యందరును పోయెడి వారే కాని, యీకృమవిధానమునందు ముందేమి జరుగనున్నదో, అతడు దోషియగునట్లు నిర్ధారణ జేయబడునో, యాది శిక్ష విధింతురో, యేమి జరుగనున్నదో యని యావృజావళి హృదయము, అండు లలిత నిర్మలహృదయము, అందోళన

మునో గొట్టుకొనుచుండెను. ఆమెకు నిద్రాహారములు రుచించుట లేదు. ఒకనాటి రాత్రి వెన్నెల కాయుచుండెను. తాపో వశమనార్థము తనగృహమును విడచి యఖండగౌతమీవిలాసముల నొక్కసారి తిలకించుచు రెండడుగులు వైచెను. ఆమెకు గమ్యస్థానము లేదు. తన హృదయపరితాపమునుండి తప్పించుక వలాయన మగుటయే యామె యాదర్శకము. పరమేశ్వరచింతన హృదయమందు నిశ్చలముగ నిలచియుండెను. ఆమె మనమందు తన మనోనాధునివచనము లన్నియు జ్ఞప్తికి వచ్చుచుండెను. “నీవు నావాలిటి పితాచమువలె దావరించితి” వనుటయే సత్యమయ్యెను. శారదా! తల్లీ! నీవు నిక్కముగా మరణించి యుండకపోయినచో సత్వరము రమ్ము. నామనోనాధునిపై మోపబడిన యీఘోరనిందను పారద్రోలుము. రమ్ము. నన్ను వివాహమాడ నుండెనని యీవ్యాభావముతోడ నాతని నీపాల్బడజేసికొననెంచి యిట్టి పన్నాగమును పన్నినచో తక్షణము రమ్ము. నామనోనాయకుని నీ కీక్షణమందర్పించెదను. ఈప్రపంచమున కగుపడకుండ నేమూలనో యొదిగి డాగియుండెదను. తక్షణము రమ్ము. అతనిని రక్షింపుము. పరమేశ్వరా! దీనబంధూ! గౌతమీతల్లీ! మీరైన యామెను సత్వరము పంపజూడుడు!” ఆమె యీ విధి దీనాలాపములు సల్పుచు వనదేవతయో లేక మూర్తి భవించిన స్వచ్ఛందవిగ్రహమో యన యానిశీధమం దాక

సమువంక జూచుచు గౌతమీతీరమున బోవుచుండెను. ఆమె తనచుట్టునున్న సర్వమును మరచి తన యాలోచనలను బిగ్గరగ పట్కుచుండెను. ఇప్పటి కామె వంతెనను జేరెను. పూర్వమువలెనే “గౌతమీతల్లీ ! పంపజూడవా” యని సంబోధించుచుండ నొక్కదిక్కునుండి యకస్మాత్తుగ “పరమేశ్వరుడు నీయూర్తి నాలించును. భయపడకుము. నీహృదయేశ్వరుని నిర్దోషత్వమును ప్రపంచమునకు వెలిపుచ్చును. వేదియుండుము” అని యొకపురుషవచనములు విననయ్యెను.

6

లలిత.

దూరమున మనుష్యవిగ్రహ మొకటి సమీపించుచుండ పసిగట్టి యది నిశీధసమయమగుటచే భీతిజెంది యాలలన యతివేగమున తనగృహమార్గముచు బట్టెను. కాని యామె పదియడుగు లిడకపూర్వమే పురుషు డామె మార్గమందు నిలచెను.

లలిత—నీ వెవరు? ఏమి కావలయును?

వ్యక్తి—నాపేరు వీరడు. లక్ష్మణ శ్రేయము కోరినవాడను.

లలిత—వీరడూ ! నీ వెచ్చటనుంచి వచ్చుచుంటివి?

వీర—చెరసాలనుండి. నిజము చెప్పినందుకు నన్ను

చెరబెట్టి యబద్ధ యొకటి పలికిన విడచిపుత్తుమని యాన జూపిరి.

లలి—నీవెట్లు రాగలిగితివి? కోరిన అబద్ధమును చెప్పితివా?

వీర—అమ్మా! ఒక్కమాట చెప్పెదను వినుము. నన్నింతవరకు నాల్గుసంవత్సరములనుండి యీపట్టణవాసు లందఱును త్రాగుబోతుగను, తుంటరిగను, యెరిగియుండిరి. పట్టణమునందేదియైన దుండగము జరిగిన నన్ను చెరయం దుంచెడి వాడుక కనెటివరకును నూనలేదు. కాని చంద్రబింబము సాక్షి. గోదావరితోడు. ఇంతవరకును నాబుద్ధిపూర్వకముగ నబద్ధమాడి యుండలేదని నమ్ముము.

లలి—నీవెట్లు తప్పించుకొంటివి?

వీర—పారిపోయి వచ్చితిని.

లలి—అట్లయిన లక్ష్యాజీకి మరణదండన విధింతురు. నీకలాయన మాతని ప్రతికక్షకులకు సాయమొనర్చి వారి సాక్ష్యమును ఋజువుచేయును.

వీర—నేను నాస్వలాభ మపేక్షించి తప్పించుకు రాలేదు. నాకీ చెరయందే సౌఖ్యముగ నున్నది. వేళకు భోజనము దొరకుచున్నది.

లలి—ఎందువలన వచ్చితివి?

వీర—లక్కోజీ పాణిరక్షణకొరకు- అతని నిర్దోషత్వమును స్థాపించుటకు యత్నము చేయుటకొరకు.

లలి—ఆమె బ్రదికియుండుట చూచిన నీకన్న వేరు సాక్ష్య మెచ్చటనుండి తేగలవు?

వీర—ఆశారదనే పట్టి కోర్టువారికి చూపెదను.

లలి—వీరూ! నీవు భ్రమించుచున్నా వేమో? ఆమె వేరొక యువతియై యుండవచ్చును.

వీర—నాకు మతిభ్రమ లేదు. కన్నులార చూచియుంటిని.

లలి—విచారణసమయమున నీ నెచ్చటనో తిరుగుచుండిన, వున్న సాక్ష్య మొకటియు అదనున లేకుండున శిక్ష విధింతురు గదా! నీవిపు డామె నెచ్చట బట్టగలుగువు; ఎచ్చటనున్నదో?

వీర—ఆవిషయమును గూర్చి నీవు వెరపుజెంద నపు సరములేదు. సాక్ష్యముసమయమునకు నేనే కోర్టుకు వచ్చి సాక్ష్య మిచ్చెదను.

లలి—వీరూ! నీచరిత్రయు దేవియో రహస్యమున్నట్లు తోచుచున్నది.

వీర—నీయాలోచనకు కారణము-

లలి—ప్రారంభమునుండియు వినుచున్నాను. నీ వచనభోరణి నీస్వభావికమును మీరి యొక యున్నతవంశజుని నూటలవలె స్పష్టముగ నుండుటయే దీనికి కారణము.

వీరడు చిరునవ్వునవ్వుచు నామెను వింతతెరగునజూచి
 “అవును. నీయూహ సరియైనది. నాకొక చిత్రీవృత్తాంతము
 న్నమాట సత్యమే. నేను బి. ఏ. పరీక్షకూడ పాసు అయి
 నాను.”

లలిత—యిప్పు డీ నీచదశ కేల రావలసివచ్చెను- నీ
 మాట సవ్యది యెట్లుమారిపోయెను?

వీర—నేనొక మహోద్యమమునం దప్రమేయుడనై
 చరించుచుండటచేతన.

లలిత—నీస్వభావమును ఔన్నత్యపదవులను విడచి
 యీ నీచవేషము దాల్చిన నేకార్యము సానుకూలము
 కాగలదు?

వీర—నీహృదయేశ్వరుడు నే నెవరినైనదియు నెరుంగ
 కుండనే నా కనేక సమయములందు మహోపకారము లొన
 ర్చెను. అతనివంశమును భాగ్యమును మించినవంశమం దుద్భ
 వించినవాడనని యిసుమంతయు తెలియకయే నేను నిజముగ
 వీరడనియే యూహించియుండెను. కాని యిప్పు డాతని యుప
 కారమునకు ప్రత్యుపకారము చేయుటయందు నేను నాప్ర
 ణములైన ధారపోయుటకు సిద్ధముగ నున్నాడను. అతనిని
 విడిపించువరకును నాయుద్యమము నొకమూల దోచి, నా
 శక్తికొలదిని లక్ష్యజీ ప్రాణరక్షణకై పాటుపడెదను. దైవము
 వాకు తోడ్పడుగాక. ఈయుద్యమమునందు నీసహాయము

కూడ కావలసివచ్చును. నీవుచూత్ర మెల్ల వేళల నతిజాగరూక తతో సంచరించుచుండవలయును.

లలి—నీనిజనామ మెద్దియో గదా ! నీవాక్యములు నామనమున కూరట గల్గించుచున్నవి. నీవేమిచేయుచున్న నది చేయుటకు సగసిండురాలనైయున్నాను నిన్నీ వ్రాంతములం దొరులెవ్వరైన చూచిన మోసమువాటిల్లదా ?

వీర—మోసమే సాధించును. నీవు రేపు లక్కొడి యొద్దకు పోవలసియున్నది. నాకు కొంతద్రవ్యము కావలసియున్నది. నాస్వలాభమునకు గాను. ఆతనినిగూర్చియే వెచ్చింపవలసియున్నది. రేపు గాత్రీ యీ వేళకే యీవంతెనవద్ద నన్ను కలసికొనుము. నేను కనుబడకున్న నీ గాత్రీని తీసివూచుము.” అనిచెప్పుచు నామెను వంతెనవద్దకుతీసుకపోయి యొక రాతినిజూపి “నీవు నన్ను కలుసుకొనకపోయినపక్షమున నీరాతిక్రింద చూడుము. దానిక్రింద నొకయుత్తరముండును. దానిని నీవు లక్కొడి కందీయవలయును. ఇచ్చి యీ రాత్రీ తిరిగివచ్చి నాకు పరియవసానమును చెప్పవలయును. నే రాక పోయిన యొకయుత్తరమును వ్రాసి యీరాతిక్రింద నుంచిన చూడగలను. ఈపనిని చేయగలవా ?

లలి—చేయగలను.

వీర—అనియుచుగాక నీవెవరికంటను బడకుండ వర్తింపవలయును. నీనీడ ననుసరించి నీకై నీహృదయేశ్వరుని ప్రతి కరుణలు తిరుగుచున్నారు.

లలి—వారికి నాతో నేమిసంబంధము!

వీర—చాల కారణములున్నవి. మీయిరువురవివాహము స్థిరమగుట యొక కారణము. నీవు తక్కినవారికంటె లక్ష్యాజీవన్మరణము సుభము. అందువలన నాతనివైపున రెవరైన నీయుఖమున కుట్టలను చేయు ముడిరని వారిభయము.

లలి—కుట్టలు చేయుచున్నట్లు యుచున్నాను. చవలయును?

వీర—ప్రభుత్వమువా రీశోక్యముచుకలుగజేసికొనరు. స్వేచ్ఛాజీవన్మరణము కొన్ని కారణములచే భయపడుట కవకాశమున్నది.

లలి—ఆ కారణము లెవ్వయో చెప్పరాదా?

వీర—కొంచెమాలోచించి “లక్ష్యాజీ కిరువైపుల నెవ్వరును బండుగులు లేనికారణమున ఆస్తియంతయు నీపేరైన యుచేమోయని వారిభయము.”

లలి—ఆయాస్తి నాకవునరములేదు. అతనిజన్మశోడ నాజన్మయు సంకీర్తించవలసినదే!

వీర—అతడు మరణించునని చెప్పటలేదు. కాని, ఈశ్వరేచ్ఛ నెవ్వరును తెలియజాలదుగా! వారిహృదయము నందలి యాలోచనలను నీకు చెప్పుచున్నాడను. అదియును గాక వారు బొంతాయుచుండి రాజమహేంద్రవరమునకువచ్చి నదియు లక్ష్యాజీ యాస్తికొరకే. తమకూతునిచ్చి వివాహము

చేసి యాస్తిని సేపాదించునెంచెరి. కాని యాపూర్వహమ భిన్న మగుటచే పెనురక్కనులవలె నీయభేద్యపూర్వహమును పన్ని యుడిరి.

లలి—నీ వెట్లెరింగతివి?

వీర—అవునరమున్నంతవరకును చెప్పితిని. తక్కిన విషయము లన్నియు క్రమముగ చెప్పెదను. నీవుమాత్రమతి జాగ్రత్తగ సంచరించుచుండవలయును.

ఎవరో యింతగా నావంతెనను సమీపించు యలికిడి విననయ్యెను. వీరమ వంతెననుండి క్రిందికిదిగి యాపరిసరము లనున్న తుప్పలయందు నూయమయ్యెను. లలిత యొకతూ ముప్పక్కనొదిగి వారుపోయినవారువార గృహమున కేగవిశ్వ యించెను. అయిరునిమిషములము యొకతూముప్పక్క దాగి యుండెను. నడచువారి యలికిడి క్రమముగ కర్ణపథమునుండి దాటిపోయెను. ఆమె మెల్లనలేచి మార్గమునుబట్టి పోసాగెను. కాని, యకస్మాత్తుగ “ఎవరు వారు? లలనా! యానిశీధము దొంటిగ నెచ్చటికి పోవుచుంటివి?” అని యొక శబ్దము విననయ్యెను. లలిత నిలచెను. ఆమెప్రాణములు కంఠ గతమయ్యెను. కాళ్ళు వణకుచుండెను. ఆమెనోట మాటరాక నిశ్చేష్టయై నిలచిపోయెను. అన్యక్తి సమీపించెను. అతడే సౌనాజీ మరణించిన శారద తండ్రి. అత. దామెను తేలిచూచి

లలితయగుట గ్రహించి 'లలితా! నీవేనా?' యని పశ్చిం చెను.

“నన్ను నాదారిని పోనీయును” అని లలిత కల్క
“నిన్నడ్డుపెట్టిన దెవరు? కాని పోవునోపల నాకొక్క పశ్చి కు తర మీయుము.”

లలిత—నేనేమియు పశ్చి తర మీయజాలరు.

స్వేనాజీ—ఇప్పు డెన్నిగంటలయ్యెనో తెలియునా?

లలిత—తెలియదు.

స్వే—రాత్రి పన్నెండుగంట లయినది.

లలిత—అట్లయినచో నేను త్వరగ గృహమును చేర వలెను.

స్వే—నీ వేకారణమున నిచ్చటకు వచ్చియుంటివో అడుగవచ్చునా?

లలిత—నీవు కొత్తవాడవయ్యెను చనవుగ మాట్లాడుచున్నావు. నీవు నన్నేమియు పశ్చింప నపునరములేదు.

స్వే—శారదయొక్క తండ్రినిని నీవు మరచియుండువేమో?

లలిత—కావచ్చును. అయిననేమి?

స్వే—ఏమియులేదు. నీకును ఆహత్యకును సంబంధమేమియూ యని యోచించుచుంటిని.

లలిత—ఒంటినున్న స్త్రీని నీవు దెనకనుంటివి; జాగ్రత!

స్వే — నిన్నేమియు చేయుటలేదు. నీవాతనికి కాబోవు భార్యవగుటచే నీహత్య జరిగినప్రదేశముకు రాత్రిరెండుజాములకు నీవేమిచేయవచ్చితివోయని శంకించుచుంటిని.

లలి — నీతో మాట్లాడజాలను. నాదారిని నన్ను పోనిమ్ము.

స్వే — నిస్సంశయముగా. నీనోటినుండి యీప్రశ్నకు సమాధానము చెప్పించువారు ప్రభుత్వమువారె యున్నారు.” అని చెప్పుచు మార్గమునుండి యొకప్రక్క కొదిగెను.

లలి — నీప్రమాత్రము నీచర్యలకు సమాధానము చెప్పవలసియుండదా ?” అని చెప్పుచు నామె తనదారినిబట్టి పోయెను.

7

మాయలమారి.

మరునాడుదయమగుసరికి వీరడు చెరసాలనుండి తప్పించుకుపోయినసంగతి కర్ణాకర్ణిగ ప్రజలందరకును విశదమయ్యెను. ఆమె తెల్లవారగనే మేల్కని కాలోచితకృత్యముల దీర్చికొని, రాత్రి యెప్పుడువచ్చునా యెప్పుడాయుత్తరమును గ్రహించి తన మనోనాథుని కిచ్చి వత్తునా యుచునారాటముతో దిరుగుచుండ వాకిట నెవ్వరో వచ్చి నిలచెను.

అతడెవ్వరయిన ప్రభుత్వపుయద్యోగియా, తన్నరెన్టుతేసి తీసికొనిపోవచ్చునా? యని యామె పరిపరివిధముల తల

పోసెను. ఆమె కిట్టి స్వస్త మనమునందంకురించుట యిదియే
ప్రధమతూరి. కాని యామె మనస్థైర్యమును వీడక వేగముగ
తలుపును దెరచి చూచునరి కాల ఊక సామాన్యపురుషుడే.
ఆమె వెంటనే యాతడు సావడిలోనికి ప్రవేశించి కుర్చీపై
గూర్చొనెను. వారి కీక్రిందివిధముగ సంభాషణము జరిగెను.

లలిత—మీ రెవ్వరో తెలియజెప్పకోరుచున్నాను.

వ్యక్తి—నీపేరేనా లలిత?

ల—అవును.

వ్య—నాపేరు సుందరరావు. నీహృదయేశ్వరుడగు
లక్ష్మణజీవల్ల నియమింపబడిన న్యాయవాదిని. అతనివిషయమై
కొన్నిసంగతులు తెలియనెంచి యిటకు వచ్చితిని. అతడే
నన్నిచ్చటకు పంపెను.

ల—అయ్యా! నామనోనాధు డీయపనిందనుండి త
ప్పించుకొనునా, మీకేదయిన మార్గము స్ఫురించినదా?

సుంద—లలితా! జయాపజయములు మానవమా
తు) జరుగజాలదు. నాశక్తివంచనలేక వాదించెదను. తరు
వాత నాతని యదృష్టము- నీయదృష్టము.

ల—అతడు దోషికాడు.

సుం—కావచ్చును. నాకును అదియే యభిప్రాయ
ము. కాని పంచాయితీదారుల నొప్పించుట యెట్లు. అతనికి
వ్యతిరీక్తముగ సాక్ష్యము మోపెయున్నది. అతనికిగల యొ

క్కసాక్షియు త్రాగుబోతు. గోరుచుట్టుపై రోకటిపోటన్న
ట్లాతడుగూడ నెచ్చటికో పలాయనమగుటచే నీహృదయేశ్వ
రునిపై నిందారోపణ జేయుట కెంతమాత్రము సందియము
లేదు.

లలిత తన పెదవిపై వేలిలిడి తలుపులను భద్రముగ
మూసి తమ్మెవ్వరును చూచుచుండలేదని నిశ్చయముజేసి
కొని మెల్లగా “విచారణసమయమునకు వీరడు కోర్టునకు
వచ్చు” నని చెప్పెను.

సుం—నిశ్చయముగనా?

లలి—నిశ్చయముగ.

సుం—నీవమ్మకమున కాధారము?

ల—వీరని వాగ్దానమే.

సుం—నీ వతని కలుసుకొంటివా?

ల—అవును.

సుం—ఎప్పుడు?

ల—నిన్నటిరాత్రి.

సుం—నిన్న కలసుకొనుమని కబురంపెనా?

ల—లేదు.

సుం—లేకున్న నెట్లు?

లలిత యతనితో రాత్రి జరిగినవృత్తాంతమంతయు
పూసగుచ్చినట్లు చెప్పెను. అత డాశ్చర్యముతో “నేడు నీ

వద్దకు వచ్చుట మంచిపనియే జరిగెను. నేను వీరనితో కొన్నివిషయములు చెప్పవలయును.

ల—మాట్లాడవచ్చును. నేటిరాత్రి నన్నాతడు కలుసుకొని యొక కాగిత విత్తునని చెప్పెను. దానిని నామనోహరుని కీయవలయును.

“నిజమా?” అని రెట్టించుచు నాతడు నయనములను విప్పి యామెను వింతగ పరిశీలించుచు “ఎన్నిగంటలకు పోవలె” నని యడిగెను.

ల—పదిగంటలన్నరప్రాంతములను. నాగ్రతికక్షకులు వన్నుచెనకనుండిరనియు జాగ్రతగనుండుమనియుకూడ నాతడు నాకు బోధించియుండెను.

సు—పాపము!

ల—నేను వచ్చుచుండ స్యేనాజీ నన్నడ్డగించి బెడరించెను.

సు—అతని మాటలకు లక్ష్యముచేయకుము. నేటిరాత్రి వీరని తప్పక కలసికొనుము.

ల—నాహృదయేశ్వరుతోడ మాట్లాడనిత్తురా?

సు—మాట్లాడవచ్చును. కాని ప్రస్తుతము మీయుత్తరప్రత్యుత్తరములయందు నన్ను రాయబారిగా నుపయోగించుకొనుడు.

ల—నే నాతని జూడవలయునని యున్నది.

సు—చూడవచ్చును. వీరి పెంబడి రెండుమూడు దినములలో అరుమతిని దెచ్చెదను. ఈ గోపుర నీహారము మును నాకు వెలిబుచ్చిన నీమనోనాయకునకు జెప్పివచ్చెదను. నేను పోవలయును. కాలాతీత మగుచున్నది. మన సంభాషణ మతిగూఢముగ నుంచవలయును. ఒక కారణమున వీరనికిగూడ చెప్పవలను. రాత్రి తప్పక యాతనితో మాట్లాడిరమ్మ.

లలిత—మన సంభాషణ వీరనికి జెప్పిన నేమిప్రమాదము?

సు—ప్రీత్యర్థ కనేక కారణము లుండును. పార్థిలకు చెప్పనవునరములేదు. నారాకనుగూర్చిగూడ వీరనికి చెప్పవలదు. తెలిసినదా?

లలి—సరే! అప్పుడు నాస్పృహయ మెట్లు వరిణమించునో?

సు—కారణము?

ల—ప్రీతి కనేక కారణము లుండును. అన్నియు విపులముగ చెప్ప నవునరములేదు.

సుందరరావు గృహము వెల్వడెను. లలిత సంస్కరాగమునకై వేదియై డెను. ఆమె తన కుర్చీపైగూర్చి జనుగుచున్న చిత్రవృత్తాంతములనుగూర్చి తలపోయుచున్నట్లే కూర్చుండెను.

తుట్టతుదకు గడియారము వదిగంటలు కొట్టెను. పట్టణవాసు లందరును గాఢనిద్రాపరవశులై యుండిరి. లలిత తల్లిదండ్రులు కూడ జీవస్మృతులవలె పడియుండిరి. లలితమెల్ల గలేచి తలుపును దెరచి, తిరిగి బయటగొట్టెము పెట్టి గోదావరీతీరమున గట్టబడిన గట్టుపై వడివడిగ వంతెనమార్గమును బట్టి నడువసాగెను. ఆమెహృదయ మానిశీఢ నిశ్శబ్దముందు తలతట కొట్టకొనుచుండెను. గోదావరీతరంగము లెడ తెరపి లేక తీరమును జేరుచు నీకాంతామణి సాహసగమనమును వీక్షించుచునే యుండెను. లేకమాత్ర) మలికిడి వినబడిన తన్నె వ్వరయిన వెన్నంటుచుండిరో యని యామె భీతిచెందుచు మాటిమాటికి వెనుదిరిగి చూచుచుండెను. వదియడుగు లిడుసరికి దూరమున నొక మానవాకృతి నయనముల బడెను. అతడు వీరడని యూహించి యామె హృదయమును చిక్కబట్టి వడి వడిగ నడచిపోయెను. వంతెనను సమీపించెను. కాని యచ్చట వీరడుగాని తరితర పురుషుడుగాని యెవ్వరును లేరు. మెల్లగ వీరని పిలచెను. కాని జబాబులేదు. తిరిగి బిగ్గరగా పిలచెను. కాని ప్రత్యుత్తరము లేదు. ఆమె వచ్చట యాలస్య మగుటచే నాతడు వెనుదిరిగి పోయెనని నిశ్చయించి గుర్తుజూపిన రాతివద్దకేగి దానిని దీయుసరి కందొక కాగితముండెను.

వీరడు దాని నచ్చట భద్రముచేసి పోయియుండెనని నిశ్చయించి దానిని తన రయికసందున మాటుజేసి మరునాడుదయమున తన మనోనాథుని దర్శింతును గదా యని వెనుదిరుగుసరి కామె యెట్టయెదుట నొకమానవాకృతి నిలచియుండెను.

అతడు వీరడు కాదు. ఆయాకారము నింతవర కామె జూచియుండలేదు. ఆవ్యక్తి యామెను సమీపించి “కాంతా యేమి చేయుచుంటి” వని ప్రశ్నించెను.

ల—నీవెవరు; నీకేమి కావలయును?

వ్య—ఆరాతిక్రిందనుండి తీసిన కాగితము కావలయును. దాని నిచ్చి నీయింటికి బొమ్ము. ఈమారు నీ వీహ్నింతములకు వచ్చిన సులభముగా పోజాలవు. తిరిగివచ్చిన నిన్ను అరెస్టు చేయవలసి వచ్చును.

ల—నేను కాగితమును తీయుట నీ వెల్లెరుగుచువు! నావద్ద నేదియు కాగితములేదు. ఉన్నను నీదికాదు. నీకేయి జాలను.

వ్య—ఇచ్చివేయుదు వని నాయభిప్రాయము.

ల—ఇవ్వనని చెప్పట వినజాలవా?

వ్య—నిన్నీ గోదావరీగర్భముందు ద్రోచిన నేమిచేయగలవు?

ల—చేతనయిన త్రోయమూ చూచెదను.” అని చెప్పుచు భీతహాసమువలె నానదీతీరమున పరువెత్తసాగెను. కాని స్త్రీని బట్టుట యెంత! ఒక్కసముసము నాత డామెను వెన్నంటి నిలిపివైచెను. పాప మామె యేమి చేయగలడు. అబలయు నిస్సహాయయు నగులలిత యాడుపునిమోల నేమిచెప్పినచెల్లును! కాగితము నిమ్మని యాతడు బలవంతము చేయుచు నామెకంఠమునుబట్టి యిచ్చెదవా లేక చచ్చెదవా యని నిర్బంధించెను. ఆమె తన ధైర్యమును వీడి చేయునదిలేక తనరైకసందున దాచిన కాగితమును దీయుటకు హస్తము నందుజూనిపెను. ఒక్కక్షణమున నాత డాకాగితమును గ్రహించియుండెడివాడే! కాని యకస్మాత్తుగ “దుష్టా! ఆగు మాగు” మని యొకశబ్దము వినవచ్చెను. మాటనవ్యడినిబట్టి యాకేకవైచినది వీరడని యామె గ్రహించి సహజస్త్రీస్వభావముతో “వీరడూ! రమ్మూర”మ్మని బిగ్గరగ నరచెను. ఆపలుకుల కావ్యక్తియులికి “సరియే కాళికిబోసనున్న గంగయే యెదురయ్యెనని వెదుకబోవు వీరడే యిచ్చటకువచ్చిచేరెను” అని చెప్పుచు నొకసన్నని యాలవైచెను.

పాపామ్మని వీరడు హెచ్చరించుచు సమీపించునంతలో నావ్యక్తి యాకస్యపై కురికి కాగితము నూడబెరుక జూచెను. కాని వీరడు మహావేగమున సమీపించి యాతని భుజములుపట్టి వెనుకకులాగి పాపామ్మని యామెను హె

చ్చరించుచు నాతనితో పెనగులాడసాగెను. లలిత పరువెత్తి పోవుచుండెను. కాని యామె నాల్గుడుగులిడునంతలో నావ్యక్తి పంపిన సైగకుమారు వేరొక యువకుడు పరుగుపరుగున వచ్చి వీరనితో కలియబడెను. కాని యాపురుషు డాతని వారిం చి 'కాగిత మాకన్యకవద్దనున్నది. పోసియకు'మని హెచ్చరిం చ నా నూతనవ్యక్తి యాకాంతామణి వెన్నంటి నిముషమా త్రమున కేశములనుబట్టి యాపె నాపగల్గెను. నిర్దయాత్ముడై యామెను వెనుకముందులకు కంఠిపజేయుచు "కాగిత మెచ్చ టనున్నది. తెమ్ము. లేకున్న నీప్రాణముల దీనెడ"నని బెదరించు చు నామెను నేలవైబడగొట్టి తనహస్తము నామైరైకలో జొనిపి కాగితమును దీయ సిద్ధపడెను. కాగితము తనహస్తము లబడెననియే సంతసించుచుండెను. కాని వీరడు తనవైరుల ని రుచురను గూడ లోబరుచుకొనగల సామర్థ్యము గల్గియుండెను. మహాబలముతో నాతని క్రిందబడగొట్టి శక్తికొలదిని మోచి యాతనికి నిస్సృహ గల్పించి లలితను చెనకనున్న బండిపోటు వై యకస్మాత్తుగ నురికి క్రిందబడవైచి కంఠమునొత్తివట్టెను. అ వ్యక్తి దీనార్తుడై "నన్ను విడుపుము. నేను పోలీసుయద్యోగిని." అని చెప్పుచుండ, వీరడు వాని నోటిని నొక్కుచు జేబు లను తడిమి యందుండి రెండరదండములను దీసి యచి తనకై చెచ్చినవని గ్రహించి, శంకలేక వాటిని యాతనిహస్తములకు గరిపించెను.

“పడియుండుము. ఇకముం దెన్నడు నాజోలికిరాకు” మని చెప్పుచు వాని నొక తన్నుదన్ని లలితను సమీపించెను. ఆమె భయముచే వణకుచు “అతడు కేకలిడిన మోసమువాటిల్లును. పారిపోవుదము ర” మ్మని హెచ్చరించెను.

వీ—అతడు కేక లిడనేరడు.

ల—పోలీసువాడు గదా!

వీ—కాదు. అతడు స్వేనాజీవల్ల నియమింపబడిన యనుచుడు.

ల—అయిన నేమి? సహాయార్థ మార్తి సల్పవచ్చును గదా!

వీ—అట్లు కేకలిడకుండుటకు రెండుకారణములున్నవి. నన్ను పట్టుటకు నియమింపబడి నాబరులు తానే పట్టుబడుట తన యజమానున కెరింగింపనేరకపోవుట యొకటి. రెండవది నేనేకారణముననైన వారిహస్తములయందు పడిన తక్షణము ప్రభుత్వమువారి కొప్పగించుటకు మారు వేరొక సంకేతస్థలమునందు నన్ను నిర్బంధించియుండురు. ఒకకారణమున స్వేనాజీకి నాపేరు జెప్పిన సింహస్వప్నము.

ల—అట్లయిన నిన్నింకెవ్వరైన వెన్నంటి యుండి శ్రేమో?

వీ—ఉండవచ్చును. అంతమాత్రమున పట్టుబడితినా! అది యటుండనిచ్చి నీకీరాతి నేను కాగితము నిచ్చుచున్నట్లు స్వేనాజీ కెట్లు తెలిసెను?

ల — నాకెట్లు తెలియును? గృహచారవశమున సంభ
వించెనేమో !

వీ — ఇంచేదియో గూఢచర్య యూహలు స్పష్టము.
ఈవ్యక్తు లిరువురు మనకై వేదియుడిరనుట కంతమాత్రము
ను సందేహము లేదు. నీవు నిన్నటిరాత్రి మచసంభాషణల
నెవరికై నను చెప్పియుంటివా?

ల — ఎవ్వరికిని చెప్పలేదు. కాని —

వీ — నిజము బయల్పడుచున్నది. ఎవ్వరికి చెప్పియుం
టివి?

ల — లక్కజీచే నియమింపబడిన స్త్రీడరుగారికిమాత్ర
ము చెప్పియుంటిని.

వీ — ఆహా! స్వేనాజీ యెంతజిత్తులమారి !

ల — ఏమి యట్లునుచుంటివి?

వీ — ఏమియులేదు. నిన్ను స్వేనాజీ మోసముజేయు
గల్గినందులకు విస్మయ ముండుచున్నాను.

ల — నన్నెవ్వరు మోసముచేసిరి?

వీ — స్వేనాజీ.

ల — ఆతడు రాలేదే!

వీ — ఆవచ్చిన స్త్రీడరుగారు లక్కజీచే నియమింప
బడియుండలేదు. స్వేనాజీ యనుచరులలో నొకడు మారువేస
మునవచ్చి నిన్ను మోసగించి మనరహస్యముల నెరుగగల్గెను.

ల—నమ్మజాలను.

వీ—నిజమే. అత డెట్లుండునో వర్ణింపుము.

ల—పొడుగుగ సన్నగ నుండును. 'తలవెండు'కలం నెరసెను.

వీ—ఆహా! సుందరరావుగారు కొంచెము పొట్టిగను లావుగను వుండును ఒక్క వెంట్రుకయు తెల్లబడలేదు. బట్ట తలగల్గి యుండును.

ల—అట్లయిన మోసము జరిగెను. కర్తవ్యమేమి?

వీ—నీవు కొత్తవారి నెవ్వరిని నమ్మవలదు. స్వేచ్ఛాజీ కడు జిత్తులమారి ఇకముందు నీవొంటరిగ బయల్పడలకు ము. నేనే నిన్ను కలుసుకొందును.

వారిట్లు సంభాషించుచుండగనే లలిత గృహమును సమీపించిరి.

నేననేక వేసములతో నకస్మాత్తుగ వచ్చుచుండును. ఆకారణమున నీవెంతమాత్రమును భయము జెందక ధైర్య మవలంబించియుండుము. ఎత్తులకు పైయెత్తుల బ్రేయోగించు చు వైరిబృందమును కొరగాకుండ చేయవలయును. వీర డెవ్వరో తరువాత వారికి తెలియగలదు.

ల—తిరిగి యామోసగాడు మాయింటికి వచ్చిన నమితేయమనెదవు. అతని తప్పును వెలిచేయ మనెదవా?

వీ—ఎంతమాత్రము వైరభావము జూపకుము. ని

న్నెంతమాత్రమును శంకింపకుండునట్లు నటాపుము.

ల—నాహృదయము నీరగుచున్నది కాని ధైర్య మవలంబించెదనుగాక.

వీ—నరే. కాలాతీతమగుచున్నది. ఆకాగితమును జాగ్రతగ నీహృదయేశ్వరున కిచ్చిరమ్మ మార్గమధ్యమం దె వ్వరైన దాపరించి నిన్ను మోసముజేసినను, బలాత్కరింప జూచినను, ఆకాగితమును నాశనముజేసిపిదప నీపాగ్రము లను బాయుము. ఈదినమును రేపును విడిచి వేరొకదిన మున చెరసాల కేగుము. మారువేసమున బోవుట యుత్త మము.

అని చెప్పుచుండగనే యొకనన్నని యాల వీరులసోక వారు తమతమ మార్గములనుబట్టి యాయంధకారమం ద దృశ్యులైరి.

9

వృద్ధవనిత.

లక్ష్మణుడే తనచెరసాలయందొక గోడకు చేరబడి దీర్ఘ ముగ నాలోచించుచుండెను. అత యొక ద్రవ్యవంతుడును, ఉత్తమవంశజుడగుటచే కోడినపక్షమున నాచెరయందొకపా న్నును తదితరసౌఖ్యపానాదులను సమకూర్చియుండెడివారే, కాని యతని కేఁనో యట్టివాంఛలు రుచింపకుండెను. ఆత

నిచే నియమింపబడిన వకీలుగారుకూడ శారద చంపబడెనని యే నమ్మియుండెను. వీరని వృత్తాంతమంతయు వట్టికల్లలని యూహించెను. కాని వాదమున కాతని సాక్ష్యమునే యాధారముగ జేసికొని శక్తివంచనలేక లక్కాజీ తప్పింపనెంచెను. కాని వీరకు చెరనుండి తప్పించుక పారిపోవుటచే నాతని యాశలన్నియు నిరాశయైచెందెను. లక్కాజీ కూడ నీవిషయము నుగూర్చియే పరిపరివిధముల చింతించుచుండెను. “ఏదియో గొప్పవిపరీత మున్నది. నాతండ్రియు తల్లియు చిరుతప్రియముననే మరణించియుండుటచే నా కీమనస్థమందు నాప్రశ్న కుత్తరమియువారెవరునులేరు. అదియు నాదౌర్భాగ్యమే. ఈపురవాసులు నాతండ్రి నెరుంగుమాను. వారితోడనైన తనకొక సోదగు డున్నట్లు చెప్పియుండలేదే! అదియునుగాక యిప్పటి కారునెలలనుండి నేనాతని గృహమునకు వచ్చుచు పోవుచుండ నొక్కనాడుకూడ మాయీరుపుర బంధుత్వమును గూర్చి ముచ్చటించలేదే! ఇందేదియో ఘోరకుట్ర యుండితీరవలయును. రెండవది శారద యెట్లు చంపబడెను? ఆమె యాప్రవాహమునుండి రక్షింపబడి పారిపోవుట కన్నులార చూచియుంటిని. ఈప్రేతయే శారదయై యుండుట నిక్కమగుచో నామె తిరిగి తనంత తానే యాప్రవాహమందురి కియైన యుండవలెను. లేదా దరిమిలా వేటొకడు హత్యయొనర్చి యాప్రవాహమున విసరియుండవలయును. ఆమె

నిశ్చయముగ మరణించెనా? సమృద్ధము కలుటలేదు. వీరని వృత్తాంతము నాయనుమానములను ధృవపరచుచున్నది. ఆమె జీవించియున్నది. ఇదియొక పూర్వాహము. నాయాస్తి కై కన్నిసహస్రాగము. ఇందేదియు నసత్యములేదు. హా పర మేశ్వరా! ద్రవ్యమన్న నెట్టివారలనైనను గడ్డిగరపించును కదా!” అని తనలోదాను విలపించుకొనుచుండ కాపరి వచ్చి యెవ తెయో ముసలిది యొక తె మిమ్ము చూడవచ్చెనని చెప్పెను “నేనెవరిని నాతో సంభాషించుట కనుమతి నీయ జాలను ఆమె యెవ్వరో కనుగొనిరమ్ము. తరువాత చెప్పె దను.” అని పశ్చాత్తరమిచ్చి తన యాలోచనలలో మునిగి యుండెను. రక్షకుడు తిరిగి ద్వారము వెలుపలికేగి యానార్త నాముసలిదానికి చెప్పెను. ఆముసలిది చూపులకు విచిత్రము గనుండెను. ఆమె ధరించినదుస్తులు బహుపురాతనములు. ముఖము కనబడకుండ ముసుగు వేసికొనెను. ఆనార్త విచిత్రం తనే యామె యొక్క క్షణ మాలోచించుచు నారక్షకభటుని వీక్షించి యెద్దియోచెప్ప జూచుచుండ బహిర్గతాటమునద్ద నెవ్వరో పిలచినట్లయ్యెను. ఆవచ్చినవా రెవ్వరో కనుగొనుటకు నిశ్చయమైనట్లు మి యొకబల్లపై మారు మాట్లాడక కూరుచుండ నొకసేవకుడు గేటుదీయ నొకవ్యక్తి లోన పు వేశించెను. అత డాచెరసాలయందు నియమింపబడినయద్యోగి తోడగాని, రక్షకభటులతోడగాని, సంభాషించుటకుమారు

కూర్చునియున్న వృద్ధవనితను తడేకదృష్టితో నొక్కక్షణము వీక్షించి “లలితా! బాగుగ వేషము ధరించితివి” అని యొక చిన్ననవ్వు నవ్వెను. ఆవృద్ధాంగన యాతనిపలుకుల కులికి యారక్షకభటుని స-బోధించి “యీతని నావలకు బంపివేయు” మని పార్థించెను. రక్షకభటు డానూతనవ్యక్తిని దిలకించి “అయ్యా! మీ రీవస్త్ర నెరుగుదురా!” యని వ్రేళ్ళింప “యీ వృద్ధవనిత యెవరో తెలియదు కాని, యువతీయగు లలితను మాత్రము బాగుగ నెరుగుచును.” ఆయుద్యోగి కొంచెము కినుకవహించి “నీవు నాయుద్యోగసరణి కాటకము గల్గించు చున్నా” వని యాతని గదిమెను. ఆవ్యక్తి యెవ్వరోయని వాత కు లనుమానింపనవునరములేదు. అతడే స్వేనాజీ ఈరక్ష కభటుడును చెరయుడు వినియోగింపబడిన యుద్యోగులంద రునుగూడ నాతనికి పరిచయులే.

స్వే—నీయుద్యోగసరణి కేమి యాటకము గల్పించి యి. చెరయుదున్నవాడో కుట్రలు చేయుట కొకయువతి విధువువేసమున వచ్చెనని చెప్పితిని.

రక్ష—నే సంతమూఢుడనా. నేనుమాత్రము గ్రహిం పజాలనా?

వీరిసంభాషణల నాలించుచున్న యావృద్ధవనిత తన యాసనమునుండి లేచి, “అయ్యా! మీకొరకు లలిత వచ్చియున్నదని లక్ష్యాజి తెలింగింపు” డని యారక్షకభటుని స-బోధించెను.

స్వే—లలితా! నీమారు వేసమును నీవే వెలిబుచ్చితివి కాని నీ వీచెరయం దేగుటకు పూర్వము నిన్ను సోదాచేయ వలసియున్నది.

ల—నేను సూపరింటెండెంటుగారివద్దనుండి యనుజ్ఞా పత్రమును దెచ్చియుంటిని. నావర్తమానము తక్షణము లక్ష్య జే కెరింగింపుము. నేను జేగముగ పోవలయును.

ఈమాటలపై నారక్షకభటుడు లక్ష్యజీవద్ద కేగ సు నిద్ధుడయ్యెను. కాని స్వేనాజీ యాతని వారింది “యీమె యీ చెరసాలనుండి గృహమున కేగినపిదప, నీవెవనిని నిందించినను లాభములేదు. జాగ్రత్త. ఈమె యొక మాయావిని. వైదీపారి పోయిన నీకు మాటవచ్చుటయేగాక యద్వోగముకూడ పోవును.” అనిచెప్ప నారక్షకభటుడు వెనుదిరిగెను. స్వేనా జీ యొక గౌరవనీయుడగుట యాతనికి తెలియును. అదియును గాక యీవిషయమునం దాతనికున్న జ్ఞానము వేరొకని కుండ నేరదు. తనకూతురు హత్యను నిరూపించుటకు పాటుపడు చున్నట్లైత డెరిగియే యుండెను. మీదుమిక్కిలి యావనిత మారు వేసమున వచ్చుట యొకయనుమానకారణము. ఈవిష యములన్నియు నాత డొక్కక్షణము పరిశీలించి యావనిత నుద్దేశించి “లలితా! నీవేదియో కుట్రచేయుటకు వచ్చియు న్నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. నీవేమి జబాబిచ్చెదవు?”

ల—వట్టియబద్ధము.

స్వే—అట్లయిన నీ వీమారువేసమున వచ్చుట కేమి యగత్యము?

ల—నీబానినుండి తప్పించుకొనుటకు. నీవు నాప్రాణ నాధుని చూడనీయక యాటంకవరచెడవను యద్దేశ్యముతో!—

స్వే—అది వట్టికల్ల. నీమనోనాధుని చూడనీయకుండ జేయుటకు నాకేమి యవునరము.

ల—కారణమును నీవే యెరుగుదువు. నేను చెప్పనవు సరములేదు. అనిచెప్పుచు తనవృద్ధవేషమును దీసి మేలిముసుగును దెరువ దివ్యమంగళవిగ్రహమావలె లలిత యచ్చుట సాక్షాత్కరించెను.

స్వే—ఆకారణమును తెలియుటవలననే యిచ్చుటకు వచ్చియుంటిని. కోర్కెవారికి నీవు నీచర్యలనుగూర్చి సమాధానము చెప్పుకొనవలసియున్నదని జ్ఞప్తియందుండికొనుము. నీవు లక్ష్యాజీ నాకొమరితను ప్రేమింపకుండునట్లు నరించుట యేగాక నామెను హత్యజేయుటకు పురికొల్పినదియు నీవే యని నాకు తెలియవచ్చినది.

ల—నేనే పురుషుడనై యున్న నిస్సీవాక్యములకు భూమియందు మట్టుబెట్టి యుందును. వ్యర్థప్రలాపములను గట్టి పెట్టము.

స్వే—మగవాడవు కాకపోవుటచే నావెనుకనుండి కుట్రలు నన్నుచుంటివికాబోలు.

ఈవాగ్వాదమును విచుచున్న రక్షకభటు డాయువతి సాందర్యవిలాసముల కచ్చెరువందుచు యామెపై జాలివహించి స్వేనాజీవంక దిరిగి “అయ్యా ! మిమ్మిక్కడ వాదులాడుట కనుజ్ఞ నీయజాలను. లలిత తనచర్యకు తగుకారణమును జెప్పి కొనగలదు. మీ రీవిషయమున జోక్యము కలుగజేసికొనకు” డని వక్కాణించెను.

ల—అయ్యా ! యితని నావలకు బంపివేయుదు. తగు సమాధానమును జెప్పెదను.

స్వే—నేను పోవుటకు పూర్వ మొక్కమాట చెప్పవలసి యున్నది. ఆస్త్రీ తనతోడ నొక కాగితమును దెచ్చియుండెను. దానిని లక్ష్యాజీ కీయయత్నించుచుండెను. ఆమె మనోరథము సఫలమగుచో నాతడు చెరనుండి తప్పించుక పోవునని మాత్రము గ్రహించుము. ఈ కాగితమునందు లక్ష్యాజీ చేయవలసిన కార్యవిధానము లిఖింపబడి యుండెను. ఇప్పటి కప్పుడే మీ బ్రాహ్మినుండి యొకిడు తప్పించుక పారిపోయెను.

ఈవృత్తాంతముపై నారక్షకోద్యోగికి కోపమును, ఆశ్చర్యమును, అనుమానమును ఒక్కసారి తీడ్చినట్లెను. అత డాయువతిని తదేకదృష్టితో తిలకించి “ఇజముగ నీవద్ద నట్టి కాగితమున్నదా?” యని ప్రశ్నించెను. “ఆపురుషుని మ్రోల నే నెట్టి సమాధానమును చెప్పజాల” నని ప్రత్యుత్తరమియ్య వెంటనే యాతడు సేనాజీ నావల కేగమనెను. కొంతవర కందరు

శ్రీ

పెనుభూతము! జాగ్రత్త!!

ను నిశ్చబ్దముగ గూరుచుండి స్వేదాజీ లేచి బయలుదేరి "ఆయు
వతి తనవద్ద కాగితి మేమియు లేదని చెప్పజాల కున్నది. ఆమె
ను తక్షణము శోధింపుము. లేకున్న నీవు మేజస్ట్రేటుగారికి
శమాధానము చెప్పకొనవలసి యుండును."

10

పరిశోధన.

"లలితా ! నీశరీరమంతయు శోధించిననే గాని లక్ష్యాజీ
వద్దకు పోనీయజాలను. నీపై యచనూనమునకు కారణము
నీమారు వేసమే."

లలిత తెల్లబోయెను. నిశ్చయముగ నామె కిప్పుడు
తన మార్గమందలి యవాంతరములు ప్రారంభమయ్యెను. ఇ
దియే యామె నిర్మలప్రేమానిరూపణయందలి ప్రారంభ
పరీక్ష. ఆమెవద్ద కాగితమన్నమాట నిజము. దానియందు కొ
న్నిముఖ్యవిషయములు రచింపబడి యుండుటయు తథ్యము.
దానిని నాశనముజేసినపిదప తనప్రాణములను బ్రాయమని
వీరడు హెచ్చరించి యుండెను. ఆకాగితము నిప్పుడు తన
ప్రతికక్షకులకు గాని ప్రభుత్వమువారికి గాని సమర్పించిన
తన మనోనాధునకు ముప్పువాటిల్లుట కెంతమాత్రమును సం
దియములేదు. కాలయమునివలె స్వేదాజీ యామెను వెన్నంటి
తన మారు వేసమును వెలిబుచ్చెను. ఆమె ప్రేమతరంగము

లందు పయనము సాగించుచు తన ప్రేమపుంజము సందర్శనమున బడి మునిగియున్న విషమసమయమున స్వాభావిక హృదయ ప్రోద్బలమున నాప్రవాహమున నురికెను గాని యందు ఘాతకజంతుసముదాయములు తన్ను జట్టుముట్టి తన యుద్యమము నాటంకపరచునని యాకు కేమి తెలియును! ఆచరసాలాకార్యక్రమస్థాన మిప్పు డేకచిత్రకళ లీనుచుండెను. రక్షకోద్యోగి చేత తాళపుచెవులను బట్టినిలచియుండెను. వేరొకడు కుర్చీపై గూరుచుండి యామాయావనితను వింతగ జూచుచుండెను. స్వేనాజీ తనచేతులను వక్షమునలంకె వైచి విజయోత్సాహమున చిరునవ్వు నవ్విను లలితను వీక్షించుచుండెను. లలిత తన విషయసంస్థ నెల్లు విచ్ఛేదము గావించునా యని వివిధమార్గముల నూహించుచు నిలచియుండెను. పరిశోధనచేయుట మానరని గ్రహించెను. కాని స్వేనాజీ నావలకు బంపివేయు నుపాయ మాలోచించుచుండెను. ఎట్టి కేల కామెమన మూరట జెంది “నేను లక్ష్యాక్షిణి ప్రసంగింపవలయును. మీపరిశోధనకు నేనొడబడిను.” అని నిరాదరణతో ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

రక్ష—యవతీ! నీయొద్ద నారహస్యకాగిత మున్నట్లు న్నవ్వుమగుచున్నది. అట్టి వస్తువులతో నిన్ను ఛరయందు ప్రవేశింప నీయజాలను. అది నావిధి. నిన్ను శోధించి తీరవలయును. నీవు శోధన కిచ్చగించవేని యాకాగితము నిచ్చివేసి లోనికి బొమ్ము. నిన్నవ్వరు నాటంకపరుపజాలరు.

ల—అట్లయిన నేను లక్ష్మోజ్జ్వల మొట్టాడక నాదారిని నేను పోయెదను.

రక్ష—ఆకాగితము నిచ్చిన తరువాత నీయిచ్చవచ్చి కట్లు చేయవచ్చును. నావిధిని నేను నెరవేర్చి తీరవలయును. నీచర్యను జూడ లక్ష్మోజ్జ్వల చరణుండి తప్పింపవచ్చి యుంటివని నీవైదుమగుచున్నది.

ల—నీవు నన్ను నిర్బంధించి శోధితువా?

రక్ష—నీ వాదంబడకున్న నట్లే చేయవలసివచ్చును. ఈపురుషుడు సత్యమును వచించెను. నీవద్ద నట్టికాగితమున్నది. తక్షణ మిచ్చివేయుము.

ల—నావద్ద కాగితమున్నదియు లేనిదియు చెప్పజాలను. లేదని చెప్పిన మీ కు నమ్మక మెట్లు గల్గును. శోధించి కాగితమున్న తీసికొనుడు.

రక్షకోద్యోగి యామెను శోధింప నిశ్చయించి వారిరువుర నావలకుబాహ్మిని యాజ్ఞాపించెను. స్వేనాజీతా నావలకు బోవుట కవునరము లేదని యెద్దియో చెప్పజూచెను కాని యారక్షకోద్యోగి తీవ్రముగ నారిని ప్రత్యుత్తరములను వారిచి యావలకేగ నాజ్ఞాపించుటచే నారిని యాజ్ఞలకు కట్టుబడవలసి వచ్చెను. ఇప్పుడు ఆకార్యస్థానమునందు లలితయు రక్షకోద్యోగియు తప్ప కేరొకరు లేరు. రక్షకోద్యోగి “లలితా! కాగితము నిచ్చివేయుము” అని యెన్నిమారులు పిలిచెను.

ధించినను ఆమె నూరుమాట్లాడక యల్ల యాతనిముఖము ను తేలి జూచుచు మిన్నకుండెను. అంత నాతనికి విసుపు జనించి యామెదుస్తులను దడిపెను. కాని యెచ్చటను ఆర హస్యకాగితము కాన్పించలేదు. “సరే ! నాభార్యను వంపె దను. ఆమె నిన్ను బాగుగ శోధింపగలను.” అని చెప్పుచు, యొకసేవకు నామెకడ కాపుండ నియమించి తనభార్యను వం పుటకు బయల్పెడలెను.

ఆమె యట్లరగంటకాలము వేచియుండుసరి కొక స్త్రీ యామెను సమీపించెను. ఆమెయే యారక్షకోద్యోగి భార్య. ఆమె పొడవుగను, తీవ్రవీక్షణములతోడను వింతగ నుండెను. ఆమె లలిత నొక్కసారి తిలకించి “యిప్పటికిని నీవాకాగితము నిచ్చివేసిన నీకేమియు ప్రమాదము కలుగదు. నామాట విను” మని బోధించెను. కాని దానికి మనయువతి కాగితము నీయుట కంగీకరింపలేదు. సేవకులందరును వారి నొంటివిడచి యావ లకేగిరి. ఆమె నలువైపుల నొక్కసారి వదిలి “యీశోధ నలన్నియు నిష్ఫలములు. కాని విధిని నెరవేర్చక తప్పదు” అని యాయువతిని పిట్టించెను. ఏలనోకాని లలిత యామె చూడ్కుల ననాదరించెను. ఆమె కీప్రావంచకభావములు తెలి యకపోవుటయే దానికి కారణము. కాని యామెహృదయాం తరాళముల ధనాశచే నాయువతిని గట్టవచ్చునేమో యని యొక యువోహము గలుగ తనమెడనుండి యొకహారమును

దీసి యామె కిచ్చి “నాపై యనుగ్రహింపుము. ఈహారము ను బహుమానమిచ్చుచున్నాను. కైకొనుము” అని చెప్పినామె యందుల కచ్చెరువొందుచు నాహారమును గ్రహించి “ఓజముగ నాకిచ్చుచుంటివా” యని రెట్టింప లలిత యామె యనుమానమును నివారణజేసెను. ఆయువతి హారమును గ్రహించి, యెద్దియో పునఃగించుచు లలితనుస్తులను శోధింప ప్రారంభించెను. ఆమెకు శోధన పూర్తిగ జేయ నుద్యమించినట్లైతే ముఖమే స్పష్టముజేయుచుండెను. లలిత తన యపోహము వట్టిదయ్యెనుగదా యని విచారించి చేయునది తేక విధికి గట్టుబడెను. “నీ జాకెట్టు కట్టియు”మని యా స్త్రీ యాజ్ఞాపింప లలితముఖము వివర్ణమయ్యెను. కాని యాజ్ఞాననుసరించి తనజాకెట్టును విప్పి యామె కందీయ నామె యొకకత్తెరను చేబూని యుండలిరహస్యస్థలములన్నియు చక్కగ విప్పి పరిశీలించి యొకకుర్చీపై బెట్టెను. అట్లే తక్కినదుస్తులను క్రమరీతిని పరిశీలించెను. కాని యేమియు దొరక లేదు. “నీశరీరముపై నేమియుదొరక లేదు. నీచర్మమున కంతర్భాగమున దాచితివేమో తెలియదు. నేను మొదటనే చెప్పియుంటిని. ఇట్టి పరిశోధనలన్నియు వ్యర్థము లని.” అని చెప్పుచు పోవుటకు సమకట్టెను. లలిత ముఖము వికసించెను. మండహాస మామెపెదవులనందున తాండవమాడుచుండెను. ఆమె తనదుస్తులను తిరుగ ధరించి జాకెట్టు

ను తొడుగుటకు యత్నింప నామె నా స్త్రీ వారిని “దానిని తొడుగకుము. అచ్చటనే యుండనీయుము. నాభర్తను దీసి కురావలయును. అని చెప్పచు వెడలిపోయెను.” ఆమె నొక సేవకుడు గాచుచుండెను. హారమును ఆయుద్యోగి భార్య కంతమునండు ధరించిపోయెను. పరిశోధన పూర్తియైనను, తనవద్ద కాగితము లేదని చెప్పినను లలితముఖ మిప్పుడు కళా విహీనమయ్యెను.

రక్షకోద్యోగియు స్నేహజీయును తిరిగి ప్రవేశించిరి.

పాతకులారా ! చెప్పమరచితిని. వీరడు మారువేసు మున లలితననుసరించియే వచ్చుచుండెను. ఆతడు కాకాగారకవాటమున జరుగుసంభాషణనంతయు వినుచుండెను. సత్వర మాతడు రక్షకోద్యోగి భార్యకడకేగి తన యపరాధ పరిశోధక ముద్రీకను జూపి, యామెతో ‘నీవు లలితను పరిశోధించినను, ఆమె కాగితమును దీసికొనవలదు. ఇదియొక కుట్ర. దానిని వెలిబరుపవచ్చితిని. నీవు నాకు సహాయము చేయవలెను.’ అని వేడ నామె యతనివాక్యములకు వల్లెయని బయలుదేరెను. తనవాగ్దానమునకు బద్ధురాలై యామెవద్దనుండి కాగితమును పరిగ్రహించలేదు.

కాగితము దొరకినదా యని యారక్షకోద్యోగి యడుగునప్పుడు లలితముఖమంటపమున చెమట ధారాపాతమగుచుండెను. అత్యాశురతతో నామె యేమిటోత్కర్షతరమియ

నోయి చూచుచుండ “నామెశరీరముపై నేవిధమగు కాగి
తమును దొరకలే” నని యాపరిశోధకి ప్రత్యుత్తరమిచ్చి తన
భర్తయనుజ్ఞవడసి తనదారిని బోయెను.

రక్ష—ఈసంగతిని ముందే యేల చెప్పియుండలేదు.

లలిత—తనవద్ద లేదని చెప్పిన మీరు విశ్వశింతురా?

రక్ష—అనవునరమగు శ్రమకలుక జేసినందుకు తమిం
ప వేడెదను.

స్వేనా—ఆ పరిశోధకి యెవరు?

రక్ష—నీమనుమానము లన్నియు గట్టిపెట్టుము. అన
వునరకాలయాపనము జేయించితివి. ఆమెయందు నీకు వి
శ్వాసములేనట్లు తోచుచున్నది. నాభార్యయే యామెను
స్వయముగ పరిశోధించినప్పుడు నీ కీయమమాన మేలకలుగ
వలయునో నాకు విచిత్రముగనున్నది. ఈవిషయమున నిక
ముందు కలుగ జేసికొనబోకుము.

స్వేనా—ఆమెకడ నాచిత్రము లేకపోయినను, వచ
నాపూపమున తనభర్తకు కార్యవిధానము నెరింగింపవచ్చు
ను. ఆమెను లోనికి పోనీయవలదు.

రక్ష—ఆమె నాపుటకు నాకేమియు నధికారము లే
దు. సూపరింటెండెంటుగా రామ కనుజ్ఞాపత్రము నిచ్చియు
న్నారు. నావిధిని నేను నెరవేర్చితిని. తక్కుంగల విషయ
ములతోడ నాకేమియు నిమిత్తములేదు. అని స్వేనాజీ హిత

జోధల ననాదరముజేసి లోనికేగి లక్కజీవలన ననుజ్ఞను గొని లలితను లోని ప్రవేశపెట్టెను. పులిగవ్వారమునుండి రక్షింపబడినట్లామె సంతసించుచు తనజాకెట్టును వాస్తవమున గ్రహించి తనమునోనాధుని మ్రోల నిలిచెను. రక్షకోద్యోగి తనపని నెరవేర్చినపిమ్మట “నీకొక్క అరగంటకాలము గడు విచ్చెదను. తరువాత నీ వీప్రదేశమునుండి వెలునడవలయు” నని యాజ్ఞనిచ్చి వెడలిపోయెను. లక్కజీవ్వాద గూంఠరా శములయందు పేమతరంగములు వాద్దుమీరి హాసహాస పట్టజాలక తనభాషముగ్గుములను జూపి ‘లలితా’ యని యామెను బిగ్గకొగల్పించి లోనికి గొంపోయెను. లలిత యా తని నూరార్చుచు తనజాకెట్టునుండి యొకకాగితమును పైకి దీసి లక్కజీవరుండు తలగడక్కింద భద్రముచేసి తనవ్రాద యపరితాపమును క్రమముగ వెలిబుచ్చగడంగెను. వారి సంతాపమును వ్రజించుట లిఖితపూర్వకముగ వ్రాయసమ కట్టుట యసంభవము. పాఠకమహాశయులే యాయుత్సాహ భయవిపాదములను, మానసవీధియందు గుర్రెగురుట కోటు వడుదురని నాయభిప్రాయము. లక్కజీ తా నానాయంసమ యమున లలితను విడచిన చాదిగ జరిగిననృత్యంతయంతయు పూసగుచ్చినట్లు వాక్కుచ్చెను. లలిత యాతనినృత్యంతము నీకు విపాదముజెందెను. వీరడు సాక్ష్యము సమయమునకు వచ్చునని హెచ్చరించెను. ఇంతలో తమకు నియమించిన

యరగంటయు వ్యయమగుటచే నారిసంభాషణల నాటంక పగుచుటకు వచ్చు రక్షకభటుని కదతాడనము వీనులబడ నాయువతి యతిత్వరితముగ “నీతలగడకిందనున్న కాగితమే నీకు సర్వమును బోధింపగలదు. నిన్ను రక్షింపజాలనిచో యివియే కడసారిచూపులు.” అని వడివడిగ తనహృదయేశ్వరుని వీడజాలక వీమచు, చెరసాలకవాటమును బ్రవేశింప రక్షకభటు డామెను వెలుపలికి గొంపోయెను. లక్ష్మణ! తన చెరయందె మగ్గియు తనప్రాణనాయకి యుండిచ్చిన పత్రముం దేమిలిఖింపబడియుండెనో యని యత్యాతురమున తన శయ్యను సమీపించెను.

||

వి ప త్తు.

లలిత కారాగారమునుండి వెల్వడునప్పటికి భానుడు దివమునంతయు ప్రచండకిరణములచే వేల్పుచుండెను. ఆమె యాప్రదేశమునకు వచ్చి మూడుగంటలన్నరకాలము చాటి పోయెను. ఆమె తన సందేశమును జయప్రదముగా నెరవేర్చి తి నను మనశ్శాంతిగల్గి యుండినను వివిధభావప్రకాయముల యందును సూర్యతాపమువలనను, మార్గాయాసమువలనను, ఆమె కడుంగడు డస్పి నడువజాలకుండెను. మార్గకూడలి నట్టు లో సమీపించి బండియొకటి కుదురుచుకొన యత్నించెను.

కాని యాపాడుదినమునం దొక్కశకటము గూడ నామార్గమును బట్టి పోవదయ్యె. వర్షపాతమునకై వేచియుండు చక్కవాకమునలె నామె యామార్గకూడలియుండు నలువైపుల జూచుచు నిలువబడి యుండెను. ఆమె తన వృద్ధవనితావేసమును చాల్చియే యుండుటచే మార్గగాము లెవ్వరు నామెను గమనింపక తమదారిని బట్టి పోవుచుండిరి. ఇట్లామె పడునైదు నిమిషములు వేచియుండునడికి చక్కని వలువలను ధరించిన యొకయువతి తన్ను సమీపించుట యామె గాంచగల్గెను. ఆమె ఎవ్వరాయని తలపోయుచుండగనే యానూతనయువతి నున వృద్ధవనితభుజముపై చేయివైచి యామార్గమున పోవుదము రమ్మని చెప్పును నడువసాగెను. లలిత యామెను మున్నెన్నడు చూచియైన యుండకపోయెటచే విస్మయముండినీ వెవ్వరకు పుల్కింప నాయువతి తన వెడలిపై చేయినిపెట్టి “నేను నీకు మిత్రురాలను, మాట్లాడక వావెంటర”మ్మని హెచ్చరించెను. కాని ఉదయమునుండియు వెక్కిడుముల బడి యుండుటచేతను, తనవైరిబృందము తన్ననిశము వెంబడించి మామోహియమున తన కెగ్గొనరింప సంకల్పించియుండుటచే తను, లలిత యానూతన యువతిని విశ్వసింపజాలక “నీ వెవ్వరో తెలియకెప్పిన గాని నీవెంట రాజాల”నని ప్రత్యుత్తరమిచ్చి యామెచేతిని విడలించి పారవైచెను. ఆయువతి లలితను చూచుకొనిగ వీక్షించి “ఆహా! అసాధ్యకార్యము నొనర్పగల్గిన

యువతియే యిట్లాక సామాన్యరాలి ననుసరింప వెరపుజెంది న లోకమునం దింకెట్టి విపరీతము లుండగల్గును.” అని యా యువతి పరిహసింప లలితముఖము కళావిహీన మయ్యెను. ఆమె భావప్రపంచమున శంకానినాదము మారుమోగ జూచ్చెను. “మాయలాడీ! పొమ్ము. ఆవలకుపొమ్ము. నిన్ను నమ్మ జాలను.” అని యామెనుండి పోవ యత్నించుచుండ వేరొకగ్యక్తి సమీపించుట దృష్టిపడమున బడెను. అత డొకపురుషుడు. లలిత తన మేలిముసుగునుండి వీరిరువురకును జరిగిన నేతాభినయము గాంచగల్గెను. అయ్యో! యిప్పు డామె హృదయాంతరాళమలయం దూహ్యతరము గాని భావములు పర్వలెత్తుచుండెను. విదలించి పారవైచిన స్త్రీ తిరిగి తన్ను సమీపించుచుండ నామె యాశలన్నియు కంఠగతము లయ్యెను. తానొక భీతహరిణమువలె పులిబారికి వేచియుండెను.

“అనాదృశముగ. వచ్చినప్పుడు వీరడు నీకేమని చెప్పి యుండెనని యాయువతి వ్రోసిచెను. ఆమెమాటనవ్వడి పూర్వమువలె నన్నముగ లేదు. మున్నెన్నడో వినియున్నట్లుండెను.” నీవెవ్వరో తెలియజాలకున్నదానను” అని లలితప్రశ్నింప “నేను వీరడ్డీ” అని తన సహజ కంఠస్వరమున యువతీవేషధారి యగువీరడు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

పాతకమహాశయులారా! యూహింపుడు, తనయాశ లన్నియు నిరాశ గామించుకొని, ఒంటిగ శత్రుమధ్యమున

జిక్కిరిసి గదా యని విలపించు లలితకు, తనవైరిబృందమే మిత్రబృందముగ పరిణమిల్లునమయమున నామె భావవరం పర లెట్లు కుప్పించి గంతులువైచునో యూహింపుడు. అయిన ను ఆమె కింకను శంకానివారణ గల్గకుండుటచే నీముఖమును చూపిన గాని నమ్మజాలనని యామెచెప్ప వీరడు ఆమె యమితజాగరూకతకు సంతసించి తాము నిలచియుండినది యొక బహిరంగస్థల మగుటచే నొరు లెవ్వరైన తన్ను గుర్తించిన మోసము-వాటిల్లునని యామెకు నచ్చజెప్పి యామె నెడబరచెను. ఒకవృద్ధవనితయు, నొకయువతియును మార్గమున మాటలాడుచు పోవుచుండుట యందేవియు వింతయుండదు గదా ! ఆకారణమున మన తెరువరుల నెవ్వరును ప్రత్యేకముగ వీక్షించి యుండకపోవుటయం దాశ్చర్యములేదు. వారు శాంతదూర మట్లు నడచిపోయిన తరువాత జనబాహుళ్యము లేని ప్రదేశమును నిరపాయముగ జేరగల్గిరి.

వీర—అమ్మయ్య ! యిప్పటికి వారి బారినుండి తప్పించుకొన గల్గితిమి.

లలిత—మనల నెవ్వరైన యనుసరించి వచ్చుచుండిరా?

వీర—మనలను గాదు. నిన్ను.

లలిత—ఎవరు ?

వీర—స్వేవాజీవల్ల నియమింపబడిన యొక తెరువరి.

లలిత—నీవెట్లు జూచితివి ?

వీర—ఉదయము నుండియు నేను నీపంటనే వచ్చుచుంటినిగదా.

లలిత—చిత్రము.

వీర—అది యటుండనిమ్ము. లక్కజీ యేమి చెప్పెను?
లలి—అకాగితము నందిచ్చుట మహాకష్టమై పోయెను.

వీర—అదియంతయు నేనెరుంగుదును. మీయిరువుర
సంభాషణనుగూర్చి చెప్పుము.

లలి—నీ కెట్లు తెలిసెను?

వీర—నీవిప్పుడు చూచిన యాపురుషుడు చెప్పెను.

లలి—అతనికిమాత్ర మెట్లు తెలియును?

వీర—అతడే నిన్ను పరిశోధించిన యువతి. నీక్షేమమును కోరియున్న యామె ప్రధానకారాగారరక్షకోద్యోగి భార్య. లక్కజీయం దామెకు గలయభిమానము వేరెవ్వరికి నితేదు.

లలిత—అట్లయిన నన్ను పరిశోధించినప్పు డామె నాకాగితమును జూడగల్గెనా?

వీర—ఆమె మనకు సహాయమొనర్చకున్న మన ప్రయత్నము లన్నియు నొక్కతృటిలో భగ్నములయి యుండెడివి. అవి యటుండనిచ్చి మీయిరువుర సంభాషణను గూర్చి చెప్పుము.” అనియారదువేగిరింపలలితనమనోనాధునితోడభాషించినవిధమంతయు జెప్పెను. వీరడు తనముఖమున కారుచున్న

చెప్పటను వేలితో దుడుచుకొనుచు “అట్లునున యాతడింక ను కాగితమును చనువబేదా” యని చెప్పుచు నేదియో పుస్తావింకబోవుచుండ దూరమునుండి ఎవ్వరో యొకవ్యక్తి జూడ నయ్యెను. వెనుకకుదిరిగిచూడ వేరొకరు వచ్చునట్లయ్యెను. “ఆహా వారువచ్చియుండిరి. లలితా! భయముజెందక యుండుము. దైవానుగ్రహము మన్నపై యుండెనని యొకప్రసమాద్రమునుదాటి గట్టెక్కగల్గుదుము.” అని చెప్పుచు నాతడాయెను చేయిబట్టి వేరొకమార్గముగూండ దీసికొనిపోజొచ్చెను. కాని వారికన్న యతీర్వరితముగ యావ్యక్తు లిరువురును సమీపింపగల్గుటచే వారి పలాయనమున కాటంగము గల్గెను. “లలితా! ఆగుము. నీతోడ నొక చిన్నమాట జెప్పవలయు” నని యందొకవ్యక్తి పిలచెను. అతడే స్వేనాజీ. “ఆగు” మని వీరడుహెచ్చరింప మనలలితావీరడు లిరువురును సశ్చేష్టులై నిలచి మహావేగమునవచ్చు స్వేనాజీహంతకుని జూడగల్గిరి.

12

చిత్రచర్య.

స్వే—లలితా ! నీవెంటవచ్చు యీమె యెవ్వరు?

లలిత—నీకు చెప్పనప్రసరములేదు.

స్వే—నీకు చెప్పట కిష్టములేకున్న పోయిమ్మ కాని నాకొమరిత మరణమునకు లక్ష్యాజయొక్కడే కాక నీవును

కారణభూత మయినటుల తెలియవచ్చినది.

లలిత—స్వేనాజీ! నీరురంతములకు నీవు తప్పక యొక సమయమున సమాధానము చెప్పికొనవలసి యుండును సుమా!

స్వే—నీ వాభాగ్యము చూడజాలవని విచారించుచున్నాను. నీపై ఫిర్యాదు చేసియున్నాను. నివర్తెస్తు చేయుటకు యిదిగో రక్షణభటును. అని యాతిని ప్రోత్సహింపని రక్షణభటునిజాప నాతిడు ముందునకువచ్చి లలితవాస్తవములనుబట్టి సంకెలలు నేయజోవ వీర డాతని వారిచి “అగుము! ప్రభుత్వమువారి అట్టియాజ్ఞ జూపించిని యీమెను బట్టజాలవు” అని యారక్షకోద్యోగిని ఆవలకు దోచివైచెను.

“వాడద్ద వారంటు వున్నది”

“చూపుము.”

“నీవెవ్వరు?”

“నే నెవ్వరయిన నీకేమి. వారంటు చూపుము.

ప్రభుత్వమువారిని తిరస్కరించుచున్నావు జాగ్రత.

“నే నేమియు తిరస్కరించుటలేదు. అనుజ్ఞాపత్రమునుజూప వేచుచుంటిని. అట్టియాజ్ఞ లేనిదె యీమెను అరెస్టు చేయవీలుజాలను.

“వ్యక్తీ! నీతోడ వాదించుటకు నాకు కాలాతీతమగు చున్నది!!

“కాలాతీత మేలచేయవలయును. వారంటును చూపి యీమెను గొనిపోయి. లేదా! నీమార్గమునుబట్టి గృహము ను జేరుము.”

“వారంటు చూపనవసరములేదు ఈమెను కొం పోయెదను. ఎవ్వ రడ్డువచ్చెదరో చూచెదను.”

అని యారక్షకభటుడు బయట వీర డిసుమంతయు భీతి జెందక తన సహజస్వరమున “బాగు బాగు అట్లును నేనును చూచెదను నీనాహనము” అని ముందున కడు గిడెను. అక స్మాత్తుగ యవతీకరమునుండి పురుషస్వరము వచ్చుటచే యీతెరువకు లిరువురును విస్మయించుచు జూచుచుండ “హం దు. యిట్టియాయావేషము నరెఱుచేయదమని వచ్చి మో సగించుట కిచ్చట నెవ్వరును వెర్రివారులేరు. మీదారిని మీ రుపొందు” అని వీరడు లలితను చేయిబట్టి తీసికొనిపోవ య త్నించెను కాని వారిరువురు నడ్డుపడి, “నివు పురుషుడవయి నను సరియే స్త్రీవైనను సరియే, రక్షకోక్యోగియొక్క విధి విధానమున కభ్యంతరము గల్పించితివేని నిన్నుకూడ నరెఱు చేసి తీసికొనిపోవలసివచ్చును. జాగ్రత్త” అని స్వేనాజీ బెదరింప వీరడు చిరునవ్వునవ్వుచు “జయసేనా! యువతినొ కదాని నరెఱుచేయు మిషతోడ తస్కరింపజూచు దుర్మార్గ మునకు నీవే సమాధానము చెప్పికొనవలసియుండును.”

జయసేనా యనుపదము వీనులబడిన తోడనే స్వేనా

జీ ముఖముం దెచ్చటను ఒక్కర క్తబ్బిదువును లేక సర్వమును ధవళాకృతిని దాల్చెను.

అతడు వీరని సమీపమునుండి రెడడుగులు వెనుకకు నడచి “నీ వెవరని ప్రశ్నింపు వీర దాతనిముఖమును చూచుచు “నీయుదంతమంతయు సన్మూలముగ వెరింగియుండిన విశరీత వ్యక్తిని” అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చి తిరిగి తనమార్గమునుబట్టి పోజాచుచుండ నొకశకటము వాయువేగమునవచ్చి వారిప్రక్కన నిలచెను. స్వేవాజీ యత్యాతురమున దానిసమీపించి తలుపుదెరచి “ఆహా! సరియైన సమయమునకే వచ్చితిరి. ఈతెరువరి స్త్రీనేసమునుదాల్చి ప్రభుత్వమువారియాజ్ఞనుల్లంఘించుచుండెను. వీరిరువురను బట్టి గొంపోవుడు” అని రక్షకభటు వేషమున నున్న యిరువురు నూతనవ్యక్తులను సంతోషించి వీరనివంక దిరిగి “నీవగల్భములు నావద్దసాగిరావు. జాగ్రత్త”యని బెదరించెను.

వచ్చినరక్షకభటు లిరువురును ముందునకువచ్చి “వీరిరువురలో అపరాధి యెవరు?” అని ప్రశ్నింపు స్వేవాజీ “ముసలి వేషముననున్న యువతి” యనిజూప వాగు లలితనుబట్టి యాశకటమునకై గొంపోయిరి. అబలయు బేలయు యగుబడే సవాజగుణమును మాటుపరుపజాలక, వా రామెను బండియల దెక్కించునపుడుపట్టజాలక “వీరడూ! నన్ను విడిచిపోయెదవా?” యని విలపింపజొడగెను. “వీరడు” అనుశబ్దము వీరులబడిన తోడనే విమృశ్యక్తివలె యచ్చటివారందరు నొక్కిసారి కుప్పిరి.

చి పారిపోయినవీరడు దొరకెను దొరకె నని సందడిచేయుచు నాతని చేతులను కాళ్ళను గట్టిగపట్టికొని యాబండియందు పడవైచిరి. వీరడు వారిచర్యలకేమియు నాటంకము కలుగ జేయలేదు. రక్షకభటులలో నొకడు బండికి ముందును ఒకడు వెనుకను నిలచి బండిని పోనిచ్చుచుండిరి. స్వేనాజీయును, అతని యనుచరుడును దృష్టిపథమును దాటిపోయిరి. వీరడు నలు దెసలనూచి “రక్షకీ! బంధముల నూడదీయుమని కేకవై చెను. చిత్రము బండియాగెను. వెనుకనున్న రక్షకభటుడు త్వరితముగవచ్చి సంకెలల నూడదీసెను. వీరడు చిరునవ్వు నవ్వుచు “లలితా! నీవు ఓక్షింపబడితివి?”

లలి—ఎట్లు? మనల సరెస్తుచేసి యుండిరిగదా?

ఆమాటలకు ప్రత్యుత్తర మారక్షకభటులలో నొకరు లేదని చెప్పిరి. ఆధ్వని యొకస్త్రీస్వరము. లలిత విస్మయమునకు మేర లేదు. నీ వెవరని యావ్యక్తిగడుగ “నన్ను గుర్తింపజాలవా!” యని యారక్షకభటుడు తనటోపి దీసెను.

పాతకులారా! గమనింపుడు. పురుషవేషమున నాప్రధానకారాగారరక్షకోద్యోగిభార్య వీరల గాచుచు, రక్షకభటువేషమున వారల సరెస్తుచేయవచ్చిన స్వేనాజీ హంతకుని చర్యలను గ్రహించి తా సతిత్వరితముగ నొక గుర్రపుబండిపై నొకసేవకునితోడ రక్షకోద్యోగవేషమునవచ్చి స్వేనాజీ జిత్తులను విచ్చిన్నము గావింపగల్గెను.

స్వేనాజీకుమరిత యగు శారదను, ఆమెను పేమిం
చిన యొకయువకుడు, లక్ష్మోజీ చంపి నీటబడనైచె నను
వార్త పరిసర గ్రామపట్టణములన్నియు తుణుగునాల్చి నున వ్యా
పించెను. యవతిశత్రుమువారు సాక్ష్యములను బలపరుచుకొ
నుచు విశ్వప్రయత్నములు చేయుచుండిరి. లక్ష్మోజీ మిత్రు
లు పెక్కు కష్టములకు లోనయినను సరియేయని యాతని
నిర్దోషత్వము ఋజువుచేయ సమకట్టి శారద మరణముజెంద
లేదనియు, నెచ్చటనో సంకేతస్థలమున జీవించియుండెననియు
వాదులను దేశదేశములను వ్యాపింపజేయుచుండిరి. ఆనాటి
దురంతము ననుభవించి చెదరియున్న లలిత గృహమునుండి
యొంటిగ బయల్పడటకు సౌకర్యముచుండెను. శారదా
లక్ష్మోజీయుడంతయును విచారించుచినము, యింకను మూడు
దినములుండెను. ఆవిషమదినమంపు తనమనోనాయకుని కెట్టి
కీడు వాటిల్లునోగదాయని లలిత తలపోయుచు తనశయనా
గారముననే మృగ్గుచుండెను. వీరడు తన్ను వీడిపోవునప్పుడు
గృహమును కదిలిపోవలదనియు నెవ్వరిని విశ్వసించవలదని
యు చెప్పియుండుటచే నామె స్వేచ్ఛాగమనముల కెల్లయు
నాటంకము గలిగెను.

ఆమె తన మనోవల్లభుని గూర్చి తలపోయుచు గూ
తుచుండి యుండ పరిచారిక యొకతె వచ్చి, “అమ్మా ఎవ్వరో

యొకవృద్ధుడు వచ్చియున్నాడు. పశేషపెనునా” యని యడిగెను. లలితకు పూర్వభీతి తిరిగి యావేశించెను. ఈనూతనవ్యక్తి యెవ్వరోగదా! తన మిత్రబృందమందు వీరకు తప్ప విశ్వసించదగినవారు వేరెవ్వరునులేరు. వైరులెవ్వరైనవారు వేసమున వచ్చియుండిరేమోకదా! అయినను నామమెరిగిన పిదప యెట్లనీయవచ్చునని తలపోసి, యావ్యక్తి నామమెరిగిరమ్మన సేంకురాలిని బంప నామెయి తనవిధి నొకతృటిలో నెరవేర్చి తిరిగివచ్చి “అమ్మా! వచ్చినవానిపేరు చెప్పులేదు. కాని అతడునియు కారాగార ప్రధానరక్షకుని మిత్రుడనియు చెప్పెను.” అని చెప్పి యాజ్ఞకై నిలచియుండెను. కాని యామె ద్యూతము ముగియక పూర్వమే యావ్యక్తి లోనబడినది లలితహృదయము నొక్కసారి విచ్చిన్నము గావించివైచెను. తానెవ్వరివలన ప్రభుముననే మోసగింపబడెనో, ఎవరిని తనమనోనాథుని న్యాయవాది యని విశ్వసించి తనరహస్యము తెరింగించెనో, ఎవడు తనవ్రేయగు స్వేనాజీకి డిక్టేటరుజమువలె వెలయుచు సంతతము తన్ను మట్టుబెట్ట యత్నించుచుండెనో అట్టి మాయకాడు, యాకపటవర్తనుడు, న్యాయవాదిరూపమును దాల్చి వచ్చినతెరువరి తిరిగి లలితమోల దాపురించెను. లలిత మెరుగువలె తనయాసనమునుండిలేచి యొకమూల నిలచి “కపటి! నీ వృత్తాంతమంతయునే నెరుంగుదును. పొమ్ము; ఆవలకుబామ్ము”

అనిగిద్దించి సహాయాపేక్ష చేకూర్చిలిడయత్నించెను. కాని యా
నూత్నివ్వు కి తన హాసమును పెకెతి “కదలకు. మూరుమాటా
డక నిలచియుండుము. లేకున్న పాతాళాయము వాటిల్లగల
దు.” అని హెచ్చరింక లలితముఖము రక్తవర్ణముగాంచి కృద్ధ
యై యాతెరువరి నావలకుబొమ్మని కనరుచుండ, నాతడు మం
దహాసముజేయుచు నామెను సమీపించి “లలితా! కోపింపకు
ము. వచ్చినవాడు న్యాయవాదికాడు. వీరడు. జాగ్రత్తగ
పరిశీలింపుము.” ఈవృత్తాంత మెరింగించినతోడనే లలిత
ముఖమండలము వికసించెను. సమీపమునకేగి పరిశీలించు
సరి కాలడు నిశ్చయముగ వీరడే. తనవైరులరహస్యము తె
రుంగుటకై యట్టి మాయవేషము నతినైపుణ్యమున దాల్చి
తిరుగుచుండెను. లలిత తన విస్మయసంద్రమునుండి కొలదిని
ముసములవరకును బయల్పడజాలకుండెను. వీరని పశ్చి
క తని వేనోళ్ళ బొగడెను. వీరడుమాత్రము తన మూలోచ
నల సంతమాత్రము చంచలముగానీయక తన యంగీనుండి
కొన్ని కాగితములను దీసి యామెకిచ్చి “సినాథుని విచారణ
దినము నేటికి మూడుదినములుండెను. శారద యొకను జీవించి
యుండెననుట సంతమాత్రమును సుశయములేను. నేనేకార
ణమునైనను, విచారణసమయమునకు హాజరుకాజాలని పక్ష
మున నీవీకాగితములను ఇద్రముగ దాచియుంచి వీటిపై వ్రా
యబడియున్న చిరునామాల కందీయము. కాని నేను మర

ఊచితినని నీకు దృఢవిశ్వాసము గల్గినప్పుడుగాని, ఒక్కసం
వత్సరమువరకును నాజాడ తెచ్చటను కాన్పింపకపోయినవ
క్షమునగాని, యీ కాగితముల నీయవలయును. అంతదనుక
నీవద్దనే దాచియుంచుము. ఈ కాగితమును జూచుము. దీని
ని విచారణకాలమున నేను రాజులకున్న లక్ష్యాజీ కందీయు
ము. అట్లందీయుటకు వీలుచిక్కకున్న నిర్మూలము జేయుము.
ఇంకొకమాట. నీవు కారాగారరక్షకోద్యోగి భార్యయగు
చుక్కిణీబాయిని విశ్వసించి నీకార్యములను నెరవేర్చుకొను
ము. ఆమె నీకు వలయుసహాయ మాచరింపగలదు." అని యే
దియో చెప్పబోవుచుండ కవాటము నెవ్వరో తట్టిరి. వీరడు
కళవరపడి "ద్వారముకడ కేగి వారితో సంభాషింపుము. ఈ
లోపువ నేను తప్పించుకపోయెదను." అని యాజ్ఞనీయ లలిత
కవాటమును సమీపించి గడగడవడకుచు తెరచెను. ఆమె
యనుకొనునట్లు పెక్కురుపురుషులు లేరు. ఒకపశులకాపరి
వలెనున్న పదునైదువత్సరముల బాలుడొకడు "కొంచెము
దాగమిత్తాపూ"యని యడిగెను. అనవునరముగ భీతిగల్పించి
నందుల కాబాలునిరెండుదిట్టి తలుపుగడియవైచి లోనికివచ్చు
నరికి వీరడు కాన్పింపలేదు. మెల్లగ నామె "వీరడూ" యని
రెండుమూడుసారులు సంబోధించెను కాని ప్రత్యుత్తరము రా
లేదు. ఆమె తన శయ్యగారమును పరీక్షించునది కాత డాగ
పాక్షమునుండి తప్పించుక పోయెనని స్పష్టమయ్యెను.

రాత్రి పదికొండుగంట లయినది. ప్రకృతికన్నీయ లలిత నోదార్పుటకోయన తన యాక సనదనమునుండి జలబిందువులను క్రమముగ ప్రవహింపజేసి, దుఃఖము మర్శరమగుతరి నాపజాలక విలపించెనోయన భోయన వర్షింపదొడగెను. అంధకారము ప్రపంచమున దట్టముగా వాల్చురించెను. లలిత తలిదండ్రు లామెనూరార్చుచు విసిరి వేసారిరి. కాని వారుమాత్రము చేయున దేమున్నది. గృహమునకు వెలుపల ప్రకృతికన్నీయ గోదనమును, గృహమున లలితరోదనమును దప్ప నింకేమియు కర్తవ్యము గాన్పించలేదు. కొంత వడి వారామె నోదార్చి తమతమ కార్యముల నిర్వహించుటకై విరమించిరి. లలితమాత్రము సావడియం దొంటగ నూర్చుని విలపించుచుండెను.

రాత్రి పదిగంటలయ్యెను. కిటికీవద్ద నేడియో గోటితో గీరిన శబ్దము విననయ్యెను. దానికి కారణ మారయుచు లలిత శబ్దమువినబడినవైపునకే చూచుచు కూరుచుండెను. ఎంతసేపునకును తిరిగి యాశబ్దము వినబడకుండుటచే నది వృక్షశాఖల రాపిడివలన గల్గెనోయని యూరటజెంది తన యకారణభీతికి లోలో నవ్వి తనయేకాంతాలోచనయందు తిరుగజొచ్చెను. కాని మరుక్షణమునందు తిరిగి పూర్వశబ్ద

ము వీనులబడెను. లలిత లేచి కిటికీవద్దకేగి తలుపును దెరచి తొంగిచూచెను. కాని ఎవ్వరును కాన్పించలేదు. ఒకవృక్ష శాఖమాత్రము కిటికీపక్కను దట్టముగ నాక్రమించియుండెను. ఆశబ్దమునకు కారణ మాశాఖయొక్క రాపిడియేయని యూహించి యామె విరమింపనుంకించుచుండ నొకచిన్న యీలయు, నొక చిన్న గురకయు వినపయ్యెను. ఈసౌజ్ఞలు వినినతోడన లలిత మిగుల భీతినంది ముందేమియో మహాపాయము జరుగనున్నదని తలచి తనతల్లిదండ్రుల కేకవేయనుంకించుచుండ “లోపలకు పోమ్మ. సమీపమున నెవ్వరో డాగియున్నారు. లేకున్న యీశునకము గురకపెట్టను.” అని యొకవార్త వినవచ్చెను. ఆయాజ్ఞ ననుసరించి లలిత తన శిరమును లోనికిడ్చి కిటికీమూసి యామాటున నొకవైపున కొదిగి జరుగనున్న విధానమునకై వేచియుండెను. శబ్దమేదియో యొకసౌజ్ఞయనియు, ఆమాటలాడినయాతడు తనకొక మిత్రుడై యుండనోపుననియు, నాతనివద్ద నొకశునకముగూడ నుండెననియు, వేరొక డెవ్వడో యాసమయముననే యచ్చటికి వచ్చియుండుటచే, లోనికిగుటకు శంకించి యతడచ్చట వేచియుండెననియు నూహింపగల్గెను. కాని యతడెవ్వరో ఎచ్చటనుండి ఎవరిపనుపున వచ్చియుండెనో యని యామె యారాటము క్రమముగ నభివృద్ధిజెంద తిరిగి గవాక్షమును దెరచి వెలికి జూచెను. పెంటనే పూర్వకంతము “పక్కగ

నిలువుము. లోనికివచ్చుచుంటిని” అని విసబక నామె తన శిరమును లోనికి తేర్చి గవాక్షమునకు పక్కగ నొడుగునం తలో యొక పదునైనవత్సరముల బాలుడొకడు గవాక్ష మునుండి లోనికి దుమికి “కొంచెము దాహ మిచ్చెదవా”యని చిరునవ్వుతో నడిగెను.

లలిత విస్మయమునకు మేరలేదు. వీరనితో మాట లాడుచుండ ద్వారమునుతట్టిన కొంటెబాలుడే తిరిగితనవ్వుడ యమును కలచివేయవచ్చెను. ఆమె కోపమునకు మేరలేదు. గుడ్లెరిగేసి “నీవెవ్వ”రని పూర్ణించెను.

“నాపేరు యొకడు.”

“ఇచ్చటి కెందుకువచ్చితివి.”

“నీకొకవార్త తెచ్చా.”

“ఎవరివద్దనుండి?”

“ఈరడికాడ్నుంది.”

“ఏమని?”

“ముందునామాటకీ సమాధానమియ్యి. మీయింట మీతండ్రికంటె యింకోఆయనన్నాడా?”

“లేరు”

“బాబో! అట్టయితే యెవరో దొంగతనంగా కిటికీ కాడ దాగున్నారన్నమాటే.”

“నీవెటు లెరింగితివి?”

“నాకుక్క గురికెట్లంది.”

“నీ వెచ్చటనుంటవి?”

“కొమ్మమీద. లోపలికి పొమ్మని చెప్పినప్పు డెవఁడో పోతున్నాడు.”

“సరే! ఎవరో నాకొరకు తిరుగుచున్నట్లున్నది. వర్తమానమేమి?”

“ఇదగో యుత్తరము.”

లలిత యుత్తర ముదుకొని చదున మొదలిడెను.

“లలితా,

శారదను తిరిగి కన్నులార జూచితిని. నేను విచారణ నమయమునకు రాజాలనందుకు తమింపుము. నేను పట్టుబడిన మనవ్యూహమంతయు విచ్ఛిన్నమగును. నాసాక్ష్యము లఘ్నజీ శంతమాత్రమును మేలు కలుగజేయనేరదు. శారదను ప్రత్యక్షముగ కోర్టువారికి జూపి నీమనోనాథుని నిర్దోషిత్వమును స్థాపించెదను. లఘ్నజీకి శిక్షివిధించిరి. కాని వీరని బొందియందు జీవములున్నంతదనుక యాతనిమాత్రము దీయజాలరు. నీవు సిస్పృహజెందకుండుటకై యాయుత్తరమును వ్రాసితిని. లఘ్నజీకికూడ నీవర్తమాన మెరింగింపవచ్చును. నీవు సర్వకాలమును యీ వెంకని మాటలయందు విశ్వాసముంచవచ్చును. ఇతనిముఖమున నాయభిప్రాయములను నీకెరింగించుచుందును.

వీరడు.”

ఈ యుత్తర మామె కాహ్లాదము గూర్చెను. కాని పృత్యక్షముగ శారదను చూచియున్నపుడు తగుసహాయము ను కైకొని యామె నేల పట్టి యీడ్చికొనిరాకుండెను? ఇది చిత్తము! తిరిగి యాబాలునివంక దిరిగి,

“ఇంకేమయిన సంగతులున్నవా?” యని పృశ్నించెను.

“అంతే కాని నేను నుల్భి పారిపోవాలి.”

“నీ వయసెంత?”

“పదిహేను.”

“మీయిద్దరకు పరిచయ మెప్పటినుంచి?”

“మూడేళ్లనుంచి.”

“మీయిద్దరకు స్నేహమా?”

“సాలరోజులు మేమిద్దరం సేవలు పట్టేవాళ్ళం. యీ రడు నాకు నడుపుసెప్పాడు. తుపాకి నేయడం సెప్పాడు. యీ తనేర్పాడు. ఓచూటు గోదాల్లో కొట్టుకుపోతావుంటే రచ్చించాడు కూడాను.”

“మూడురోజులక్రింద నీవు వచ్చినప్పుడు వీరడు యిచ్చట నున్నట్లెరుగుదువా?”

“అవును.”

“దాహమిచ్చెదవా యని యేలనడిగితివి?”

“మూయిద్దరికి అదే గుర్తు. ఎవరో యీరడ్చి పట్టుకో

దానికి వత్తూవున్న ట్లనుమానోచింది. అందుకని సెప్పేటం దుకొచ్చు. నేను పోవాలి. యీధిలోంచి పోతాను.”

“కిటికీనుండి పోరాదా?”

“నాకోసం కాపలాచేశారు. నన్ను పట్టుకోవానికి.”

“పట్టుకొనదలచినవారు నీవు చెట్టుపైనుండ నేలపట్టు కొనలేదు? వారీపాటికే నెడలిపోయియున్నారు.”

“నీకు కొంచెంకూడ తెల్లు. సెపుతాయను. యియ్యాల యీరడ్డి పట్టుకున్నవోకి యెయ్యిరూపాయలు బహు మానమిత్తారంట. అందుకని ఎంతోమంది తిరుగుతావుండారు. నేను నీకు కబురు తెచ్చినట్టు సూశారు. కాని ముందే పట్టు కుంటే యేలాభం. నీదగ్గరనుంచి తిరిగి జాబట్టుకెల్లేటప్పుడు పట్టుకుంటే సంగతులు బాగా తెలుస్తాయని వాళ్ళనమ్మకం. అందువల్ల కిటికీకాడ కాపేస్తారు. నేను యీధిగుమ్మంలోంచి పోతే వారికి కావడను.”

వార్లు సంభాషించినపిదప లలిత వీధిరలుపు తెరువ మొకడు ఒకక్షణములో నాయుధకారముం దదృశ్యుడయ్యెను. లలిత రలుపుమూసి నానికేగుచు తనచరిత్ర మింతవిచిత్రము గా పరిణమిల్లినందులకు విస్మయమందుచుండ తుపాకిపేల్చిన శబ్దము విననయ్యెను. వెంటనే రోదఁధ్వనికూడ వీచులబడెను. సహజముగ జాలిగల్లినదగుటచే తనకు వర్తమానముదెచ్చిన బాలుని వారు హింసించిరని యెంచి నూతియందు బడినవాని

కై నిచ్చెనగాని తామగాని లేకయే పరువులిడునటుల తలుపుదెరిచికొని యారోదనమువచ్చినదెసకై పరువెత్తెను.

15

ప్రేమా ద ము.

శీతవాయావు చీదరించుకొనుచు నామెనుఁఖమండలమును దాకి కలతబెట్టుచుండెను. ఆమెసహిషణ్యమునుండి యొక నల్లని యాకృతి పరుపిత్రినటు లలికిడి కలుగ నాదెసకై తేరిజూచెను. అదియొక శునకము. వెంకనియూర్పు విని యతని శునక మాతనికై పోవుచుండెని గ్రహించి యామె దాని వెన్నంటి పరువెత్తెను. కాని తనయీవరణను దాటి పెక్కు గజముల దూరము పోయినను ఆజంతువు తనస్వామిని జేరదయ్యె. క్రమముగ నామె పూర్వము నునఁధాసంగ్రహము ననుమూలపీఠికయగు వంతెనకడకు వచ్చి చేరెను కాని యందును వెంకనిజాడ గాన్పింపలేదు. ఆమె తనతప్పిదమును గ్రహింపగల్గెను. వెనుకనుండి “కాలా! పరువెత్తకుము. నిన్ను తప్పింప నెవ్వరును నేను రాజాలరు.” అనుశబ్దము పీనులబడెను. దినదినగండము వేయవర్షముల జీవిత మనునట్లామెకు నిమిషనిమిషమునకును గండములే కల్లుచుండుటచే మృణమసుచుంతయు చలింపలేదు. దైవముపై భారమిడి పరువెత్తనాగను. కాని కొలదికాలమునందె యూతెరువరి యా

మెను సమీపించి వేణీభరమును చేతబట్టి నిలిపివేసెను. ఆమె నాతడు బలాత్కారముగ గొంపోయి యుండెడివాడేకాని మరుక్షణమున “కొంచెము దాహమిస్తావా?” యని యొక కేక విననయ్యెను. ఆతెరువరి తన్నెవ్వరును పరిశీలించుటలేదని దృఢముగ విశ్వసించియుండుటచే ననాదృశముగ నీకేక యాతని కలచివైచెను. “ఎవరక్కడ?” యని పశ్చిించెను. కాని యాబాలుడు దిక్కులు ప్రతిధ్వనించుట లొక పెద్దనవ్వునవ్వుచు “నేనే” యని ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. తెరువరి తన్నెవ్వరో వెంబడించుచుండిరని గ్రహించి తనచేతనున్న తుపాకిని గాలిలోనికి ప్రేల్చెను. కాని దానికి ప్రత్యుత్తరము తిరిగి యొక పెద్దనవ్వు వినవచ్చుట తప్ప తన్ననుసరించువారు పలాయనముగు గుర్తులు పొడసూపలేదు. కాని యొకవాక్యము “తెరువరీ! ఆమెను వదలి నీదారిని నీవుపొమ్ము లేకున్న నిదే ప్రేల్చుచున్నాడను. ఈదెబ్బతో చచ్చెదవు” అని విననయ్యెను. మనహంతకుడు యోజించి తానెవ్వరిని జూడజాలకున్నను తన్నెవ్వరో పరికించుచుండిరని గ్రహించి యాయువతిని బట్ట నది సమయముగాదని ప్రాణరక్షణార్థమై యామెను విడచి యతివేగమున పలాయనమైపోయెను.

మరునిముసమున వెంకడు లలితను సమీపించి యామెను దోడ్కొనిపోయి గృహమందు ప్రవేశపెట్టి యంతర్ధానమయ్యెను. లలితకై యామె తలిదండ్రులెంతయు చింతించు

చు నాయా వరణమునందంతయు కదకుచుండిరి. లలిత జనకుడు జరిగిన వృత్తాంతమునుగూర్చి పోలీసువారి కెరింగించి, స్వేనాజీ తన కూతును బలాత్కారముగ తస్కరింప జూచుచుండెనని ఫిర్యాదుచేయ సమకట్టెను. దానివలన లక్ష్మజీవైపు సాక్ష్యము బలపడునని యాతనియాలోచన. కాని సహజవైపుణ్య విచక్షణశీలయగు లలిత యాతని వారించి, తీర్పు పూర్తియగునంతవరకును విఘాతము లెన్నటికినైన యోర్చియుండి తుట్టతుదకు పరియవసానమును జూడవలయు నేగాని, ఋజువుచేయనలవిగాని యిట్టి ఫిర్యాదులవలన ప్రయోజనములేదని తన జనకునకు నచ్చజెప్పి యతని యద్యమమునుండి మరలించెను.

16

మరణదండన.

నేడు లక్ష్మజీకేసు విచారణదినము. సెషన్సువారు తీర్చి కూర్చుండియుండిరి. క్రమప్రకారము ముద్దాయిని కోర్టునందు ప్రవేశము జేయించి విచారణను ప్రారంభించిరి. చూడవచ్చిన జన మొకవైపునను, యిరుకక్షకుల బంధుమిత్రులింకొకవైపునను కోర్టునందు దట్టముగమూగి యల్లకల్లోలము గావించుచుండిరి. క్రమముగ వాది వాదితరపుసాక్షులను విచారిణజేసిరి. తరువాత ముద్దాయితరపు న్యాయవాది లేచి

తన వాదనను ప్రారంభించెను. బాహ్యప్రపంచ మంతయు నొక్క-పర్యాయము నిశ్శబ్దమయ్యెను. ఆన్యాయవాది విపులముగ తనముద్దాయి చరిత్రాంశములనుజెప్పి లక్ష్యాజీవంక దిరిగి “లక్ష్యాజీ! ఇరువదియొకటవతారీఖు ఏప్రియల్ నాటి మధ్యాహ్నమును, సాయంత్రమును, రాత్రి పన్నెండుగంటల వరకును యేమిజరిగెనో చెప్పు” మని యడిగెను. లక్ష్యాజీ యిట్లు ప్రారంభించెను.

“ఏప్రియల్ ఇరువదియొకటవతారీఖు మధ్యాహ్నము నేను వివాహమాడనున్న లలితయను యువతి గృహపెరటి వాకిటనిలచి యామెతో సంభాషించుచుండ శారద యచ్చటకు వచ్చెను”

లక్ష్యాజీ న్యాయవాది లేచి కోర్టువారిని స. బోధించి “అయ్యా! గమనింపుడు” నేను వివాహమాడనున్న లలిత యనువదమును గమనింపుడు. వివాద కారణము. ఆత డెవరిని ప్రేమించి వివాహమాడనుండెను. అనునది యొకముఖ్యాంశము. ఈలక్ష్యాజీ యీమెను సంవత్సరముచుండి ప్రేమించుచున్నటుల ఋజువుచేయుగలము. అతడు తనప్రేమ నిశ్చలముగను, నేకాగ్రీబుద్ధిగను జేసియుండునటులగూడ నిర్దేశింపగలము. ఈకారణమున శారదతో నీతని కేవిధమయిన బాధ్యతయు లేదని తేటతెల్లమగుచున్నది. బాధ్యతలేని సమయమున నామె నకారణముగ నెట్టిమతిహీనుడును చంపియుం

డజాలడు. అనేక సిరిసంపదలయందు తులదూగును, సుత్రము మశజును, ఉత్తముడును, మాన్యును, బుధజనవిధేయుడును వివేకియునని ఎన్నోసారు లెందరెందరి ముఖమునుడియో మన్ననలనందిన యాయుత్తమపురుషుడు, భావిమహాదళాకాంక్షకుడైన యాలక్ష్మజీ, యకారణముగ చిత్తభ్రాంతిగల్గి, యపరిచితయగు యొకయునతినిచ్చుపి మహాప్రవాహమునందు దోయునా? కోర్కెవారు న్యాయబుద్ధితోడ నీప్రశంసను విచక్షణ జేసి న్యాయము ప్రసాదించెదరు గాక. అది యునుగాక యొకజిత్తులమారి, కూగుడు, వేరువ్యాపారములు లేక యొకరూపవతి నెరగాజేసి యొకద్రవ్యవంతు నాచి మాయోపాయముల బడనెసి, యామె నాధారభూతముగాజేసికొని యాయువకుని సర్వసంపదలను బడయనుంకించి, తుట్టతుద కాయువకుని ధీరచిత్తమును విచ్ఛిన్నము గావించజాలక, ద్రవ్యాపేక్షచే నొక దుర్నయవ్యూహమును బన్ని, వారసత్వము నొకదానిని గల్పించుకొని యతనిని తుదముట్టింప నెంచుటయం దెద్దియైన యసత్య ముండగల్గునా? దుష్టుల కిది సామాన్యకార్యము. మున్నెన్నియో జరిగెను. నేడు మరి యొకటి జరుగనున్నది.

ఈవాక్యములు చెప్పసమయమున స్వేనాజీ కొదమసింగమువలె యరుణవేత్తములతో కుప్పించుచుండెను. ప్రతికక్షకులయం దల్లకల్లోలము మిన్నముట్టెను. కాని వేత్త

హస్తలు వారిని వారిప తిగి లక్ష్యాజీ యిట్లు ప్రార్థించెను.

“శారద మాసమీపమున నిలచి నన్ను రమ్మనిసైగ జేసెను. నేనామె చెప్పనదెద్దియో వినగోరి మనమునందెంతయు నిచ్చలేకుండినను, యామెను సమీపించితిని. సభల యందుగాని, తదితర బహిరంగస్థలములందుగాని యామెను కలసికొని యుంటినేకాని యిటు లొంటరిగ నెన్నడును మాటలాడియుండలేదు. పృథమమున మాసమావేశము ఆమె తండ్రియని చెప్ప యీశ్వరాజీ యామెనుగూర్చి నావద్ద ప్రసంగించినపుడు. రెండవమా రీమెను నేను జుంపి యుంటినని చెప్పిన విషయమయమందు.

నేను సమీపమున కేగినపిదప నాతో నేదియో యొకవార్త చెప్పవలయుననియు రాత్రీ ఎరిమిదితొమ్మిదిగంటలకు తన గృహమునకు రమ్మనియు జెప్పెను. ఆమె గృహము వంతెన కావలిభాగమున ఆర్యాపురమువైపున నుండుటచే నేను భోజనానంతరము బయలుదేరి పోవుచుండ వంతెన వద్ద నన్ను శారద కలుసుకొని “నీవాలస్యముగ వచ్చుచుండుటచే నిన్ను గొంపోవుటకు నేనె వచ్చుచుంటి”నని నాకెదురు గవచ్చెను. అట్లు నన్నొంటరిగ వంతెనవద్దకలసి మాటలాడుచు వంతెనపై జేర్చి, చాలవరకు ప్రసంగించెను. మాప్రసంగములనుగూర్చి చెప్పనవసరములేదు. కాని మమ్ము ప్రత్యక్ష

ముగ మాటలాడుట జూచితినని చెప్పిన సాక్షివాక్యములు సత్యములు.”

ఇతనినే వీరడు మూడుదినములతరువాత శారదతో మాటలాడుట జూచెనని చెప్పటచేతను, లక్ష్మజీ, యా సాక్షి నిజమేకల్గుచుండెనని యొప్పుకొనుటచేతను, దానిసారాంశము బోధపడక వ్రాసినందు వేరువేరుభావములు తాండవచూడజొచ్చెను.

వాదితరపుస్నేహితుగారు లేచి కోర్టువారి నభినందించి, లక్ష్మజీ తనతప్పిదము నొప్పుకొనుచుండెనని వాదింప మొదలిడెను. కాని ముద్దాయితరపు స్నేహితుగారు లేచి వారిని వారిచి “లక్ష్మజీ నిజమును చెప్పచుండెననియు, తాను హత్య చేయలేదని వక్కాణించుననియు, సర్వమును వినిపింప వాదింపవచ్చుననియు జెప్పి కూరుచుండెను. లక్ష్మజీ తిగి ప్రారంభించెను. “నేటితో నీవు నాపాత్య నపేక్షించుట సమాప్తమగునని నేను వచించిన మాటలధ్యము. అందులకు నాయర్థ మామె మరణించునని కాదు. ఆనాటినుండి యామె నాతోడ సంభాషింపకుండును గదా యని నాయభిప్రాయము. మేమిద్దరము కొంతవరకును వివాదపడి పోరాట మునల్పినంతలో నన్నకస్మాత్తుగ దోయ నీట బడితిని. పడుచు సహాయాపేక్షంజేసి యామెంబట్టి యీడ్వ మేమిరువుర మొకేకర్యాయ మానీటం బడితిమి. నేను యీత

బాగుగ వచ్చినవాడనగుటచే నాప్రాణముల దక్కించుకొని యామెను రక్షించుట కామెపడినదిక్కునకై పరికింప వేరొక వ్యక్తి యామెను రక్షించి కొంపోవుచుండెను.

ఆనిముసమునుండి నామనమునం దొక శంకపాడమె ను. నే నొక దుష్టవ్యూహమునం దిరికికొని యుంటినని గ్రహింపగల్గితిని. నేను నానయనములతో పృథ్వీక్షముగ తీరమును జేరుటయు నాయంధకారమందు వడివడిగ నదృశ్య మగుటయు చూడగల్గితిని. ఇట్లనాదృశ్యముగ నేడు శారద చంపబడి నీటబడియుండె ననియు, నీలత్నాజీ యామెను వధించెననియు వక్కాణించుట జూడ నాయరు మానము లన్నియు ధృవమయ్యెను. నావచనములయందలి సత్యాసత్యములు ప్రజలనెల్ల బోచెడి యాపరమేశ్వరునకే తెలియును. ఆపరమేశ్వరుడే నన్ను రక్షించుగాత.”

ఈచిన్న విపరీతగాధను చెప్పుసరికి ప్రేక్షకులయందు వివిధభావములు విద్యుచ్ఛక్తివలె ప్రసరింప స్తంభభూతులై నిలచిపోయిరి. వారు తమ భావములను వెలిచేయకపూర్వమే స్తీడరుగారు కాసుపరీక్షచేయ మొదలిడిరి. లత్నాజీ యిండు కయును చలింపలేదు. తరువాత వీరనిసాక్ష్యమును గూర్చి కొంతవరకును వివాదు జరిగెను. ముద్దాయితరపు ప్రదర్శించిన కాగితము లేవియును లేవు. అతనితల్లి తనజేశమునుండి వ్రాసిన యుత్తరములో నతని తండ్రి కిరువక్షములయందు దొక్క

బండుగుడైనను లేనందున తమకు సహాయ మొనర్చువారు లేకపోయినను వాక్యమును కోర్టువారికి పబ్లిషిద్దిరి. కాని యావాక్యమునందు పరిగణింపదగిన నిశ్చితార్థములేదని కోర్టు వారు దానిని తోసివైచిరి. అది లక్కజీ దార్భాగ్యమని చెప్పటకు సంశయములేదు. తక్కిన విచారణ యంతముఖ్యముగానందుచే విస్తరించి వ్రాయలేదు. తీర్పునకు మరునాటికి వాయిదా వేయుటవలన నాదినముననే పబ్లిషలందరును తమ తమ నివాసముల కేగిరి.

మరునాడు పదకొండుగంటలకు తిరిగి యదరును సమావేశమయిరి. వ్యాయమూర్తులందరును తీర్చి కూరుచుండి యుండిరి. ప్రధానన్యాయమూర్తి ముద్దాయి అపరాధియా కాదాయని ప్రశ్నించెను. మొదటివాడు అపరాధియని లేచి చెప్పెను. ఆవాక్యమే తక్కుంగలవా రందరియందును ప్రతి ధ్వనించెను. అందరును మారుమాటాడక తమతమ యాసన మలయందు శిరములను చేతులయం దిమిడ్చి కూలబడి పోయిరి.

సాతకులారా! యూహింపుడు. ప్రజానశియందును మనకథానాయక నాయకీ హృదయములందును భావకీలిక లెట్లు ప్రజ్వరిల్లుచుండునో యూహింపుడు. ఆసముదాయము నందు విచారనూచకముగ మూల్గువారును, కంట తడివెల్పెడు వారును, వికటముగ మందహాసము జేయువారును, కర్మమున

కన్య జేమి చేయగలడనువారు, చేసినపురాకృతకర్మమునువారును, ఇట్టిచిర్రమెన్నడును జూడలేదనువారును వేసవేలుగనుండిరి. తక్కుంగల ప్రతికక్షకులలో దోహి తగువిధమున గురుతింపబడెను. న్యాయమూర్తులు బాగుగ యోజించిరని సంతసించుచుండిరి. కాని యాసమూహమునం దొక్కడుమాత్రము నిశ్చలహృదయముతో, సంతమాత్రము కొంకును జంకును విచారమును లేక తనచిత్తమును దేనియందోలీనముగావించి నిలచియుండెను. అతడే మనలత్మోజీ. అతనికి తీర్పవలన భావము సంతమాత్రమును నైకల్యమునందలేదు. భీకరరూపమును దాల్చలేను. నిశ్చలముగ నట్లే తనశిక్షత్రవేచియుండెను.

ఈవిషాదాంశముపై పెక్కుకాలము వేచియుండి పాఠకుల హృదయవీధియందు దుఃఖపరంపరలను పర్వతైత్తించుట భావ్యముగాదు. అత్మోజీకి మరణదండన విధింపబడెను. తిరిగి విచారణచేయుమని విన్నవించుకొనిన యర్జునిరాకరింపబడెను. శిక్షను మార్పుజేసి వేరువిధముగ శిక్షించుడని వేడుకొనినస్పార్ధన లన్నియు నరణ్యరోదన మయ్యెను. లోకు లందరిచే సుగుణాభిరాముడని పేరుగాంచిన మనలత్మోజీ నేడు, తన తరుణవయస్సునందు, భావిమహాఫలము లన్నియు గోల్పోయి, యనాదృశముగ, నన్యాయముగ, దుర్మయప్రూహముల కీల్లి, కారాగారమునందు బంధింపబడి

యొక స్త్రీ హత్యామహాపాతకమునకు తన పాణములను
ధారపోయవలసివచ్చెను. ఆహా! విధికృతమును దప్ప నెవ్వరి
దరము!

17

మియింట భుజింపకాలము.

ఈమరణదండన వీరులబడునప్పటికి లలిత తనగృహ
మందు వీధివాకిట నిలచియుండెను. ఆమె తన తలిదండ్రుల
కై నేచియుండెను. ఇంతలో కొందరు బాలు రామాగ్గముననే
పోవుచుండ “నేమయిన” దని ప్రశ్నించెను. దోషియని తీర్పు
జెప్పి మా—అని చెప్పబోవుచుండిరి. లలితముఖమంతయునొ
క్కసారి వికారరూపము దాల్చెను. కండ్లు మిలమిల ప్రకాశిం
పజొచ్చెను. దుర్భరవిషాద మెట్టిదోగదా! వారందరును చూ
చుచుండగనే నేలకొరగి నిశ్చేష్టయై యొక్కతఃణమున స్పృహ
దప్పి పడిపోయెను. మధ్యమధ్య యామె నయనములను విప్పి
చూచెను. కాని యవి విపరీతకాంతులతో వికటరూపమును
వ్రేదర్పించుచుండెను. ప్రేమపూరితములును, భీరోదారగుణ
వ్రేదర్శకములునగు నామె నయనములు నేడు భీకరోన్మాద
వ్రేదర్శకము లయ్యెను. బాహ్యప్రపంచము నామె గాంచు
చుండినను, మానసప్రపంచమునం దామె చూచు వస్తు
నముదాయము ప్రతిఫలించుట లేదు. ఆమె జననీజన
కులు గృహమును జేరి యామెను తోనికి గొంపోయి

యూరడింపజూచిరి గాని ప్రయోజనము లేకపోయెను. నై
 ద్యుని బిలిపించి పరీక్షజేయుచు నామెకు మత్త్రమణము కల్గె
 నని చెప్పి యెద్దియో యాపదమిచ్చెను. కాని యామె యున్నా
 దమిట్టి సామాన్యోపదసేవలన నుపశమించునా? ఆమె భా
 వనాప్రపంచముం దనుమాన, భయ, ఘాతుకాపైశాచ మా
 వరించెను. మాటిమాటికి 'లక్ష్మోజీ లక్ష్మోజీ' యని విచారిం
 చుచు అకస్మాత్తుగ "దుష్టులారా! తొలగిపొండు. ఇదే వచ్చు
 చుంటి. మీగుండగములను మాపుజేసి మీరూపునూ పెదను." అని
 యావిధముగ వివిధ తెరంగుల పరితాపము నందుచుండ
 శారదహాస్య కిగువురు వ్యక్తు లెరగా సమర్పింపవలసి వచ్చె
 నాయని సందేహింపదొడంగిరి. ఆమెకు తీర్చిమగు మత్త్రమ
 ణము కల్గెననుట తధ్యము. ఆమె దృష్టిపథమున బడిన ప్రతి
 వస్తువును "నీకు శారద కనుపడినదా? లక్ష్మోజీ యేమని చెప్పె
 ను? తిరిగి వచ్చెదననెనా? నన్నెవ్వడు రా నియమించెను?
 వీర డింకను బ్రతికియుండెనా?" యని యనేకవిధముల పిచ్చి
 దానివలె భాషణలు చేయుచుండెను. చిన్ననాడు విలాసార్థ
 మై నేర్చినపాటల నన్నియు నిముస నిముసమునకు నేకరు
 బెట్టుచుండెను. ఆమె ప్రాణత్యాగముచేయునా? యనుశంక
 యామె తలదండ్రుల హృదయమును పీల్చి పిప్పిజేయుటచే
 సర్వకాలము నామె నొకకంట గాచుచుండిరి. ఘనవైద్యులచే
 చికిత్స చేయించుచుండిరి. కాని యామె మనస్తాప మంతకు కది

రెట్లు హెచ్చుచుండనేగాని యువశ్రమన మెంతమాత్రమును గలుగదయ్యె. కృమముగ శరీరము కృశించిపోవుచుండెను. “అత్మాజీ నోషియని తీర్మానముజేసిరి.” అనువాక్య మామెకర్త ములయం దెల్లకాలము ప్రతిధ్వనించుచుండెను.

* * * * *

ఈనాడు మధ్యాహ్న సమయమందు నైద్యులవాక్యముల ననుసరించి యామె తనయింటి వరండాయం దొకపడక కుర్చీపై సరుండి యాగౌతమీనదినుండి వీచు చల్లనిగాలిని మనసార గోలుచు సృష్టివైపరీత్యమును గాంచుచు తనహృదయతాపము నొక్కింత శాంతపరచుచుండెను. ఆమె యాలోచనాసంద్రిమునందుండి బాహ్యప్రపంచమును మరచెను. ఆమె తనదృష్టుల నెడటనున్న వృక్షములవంకను పచ్చికబయ్య శృవంకను నిగుడ్చి చూచుచుండ దూరమున నొకవృద్ధుడు కుంటుచు సమీపించుచుండెను. తెల్లని వెండుగ్గిక లాతనివయస్సును బాగుగ ప్రచురణజేయుచుండెను. అతనిముఖమంతయు వాడిపోయి, ఎండవాన లనక జీవితమంతయు నొకేవిధమున కష్టపరంపరలందు గడపినటుల వివర్ణత గాంచియుండెను. తా నావీచారావస్థయందుండియు నావృద్ధునిపై నామె కొక్కింత జాలికల్గెను. అతడు తనకర్ర నాధారముజేసికొని కుంటుకొనుచు, లోనేదియో గొణుగుకొనుచువచ్చి లలిత కెడురుగ కొంతదూరమున కూలబడెను. నిమిషమొక్క యుగ

మువలె గడపుచారి కద్దియైన విచిత్రాదర్శకము కనులబడినపు
దు దానిని బోవిమవక తమబుద్ధినంతయు నాయాదర్శకమున
కే బ్రసరింతురుగదా! అట్లనే మన లలితయు నావృద్ధుని జూ
చుచు కూరుచుండెను. చేష్టలనుబట్టి యతడు మిక్కుటముగ
యాకలిచే పీడింపబడుచుండినటు లామె గ్రహింపగల్గెను. తన
చేడితో రమ్మని నైగజేయ నావృద్ధు డతికష్టమున లేచి యా
మెసమింపమున కూరుచుండెను.

“నీ వెక్కడనుండి వచ్చుచున్నావు?”

“అమ్మా! నాకొక యూరును యిల్లును గలదా? చాల
దూరమానుంచివచ్చుచుంటిని. ఆకలి-ప్రాణము పోవుచున్నది”
లలిత తనజననిని పిలిచి యాముసలిచానికి కొంచె మన్నము
బెట్టుమనిచెప్పెను. మున్నెన్నోసారులు మారువేసముననచ్చి
తమకూతును బలాత్కరించి గొంపోవయత్నించి యుండుటచే
నాయను యాతని విశ్వసింపజాలక సమింపమునకేగి యాతని
కరీక్షింపదొడగెను. ఆభిక్షకుడు తనశరమును పైకెత్తి తా
నెవ్వడను మోసకాడను కాదనుచుండనోయన దృష్టుల నా
మెపై బరిపెను. ఆమెయు నాతని యూరుపేరులనుగూర్చి
కొంతముచ్చటించి యాతనియంతటి వృద్ధున కొక గృహము
లేదని చెప్పుమాటయందు విశ్వాసములేక యత డెవ్వరయిన
మోసగా డాయని శంకించెను. కాని, తిండిలేక యార్తి నల్పు
వాని నావలకు నిర్దయబూని బంకజాలక కొంచెమున్నమును

దెచ్చుటకై లోనికిబోయెను. ఆభిక్షకుడును ఆమెచర్యల నా మూలాగ్గిము పరికించి పెదవివీరచి లలితనుజూచి “అమ్మా! నేను మీయింట భుజింపజాలను. ‘భక్తిలేనికూడు పట్టడెవనే మి’ యనునట్లు నీతల్లి నన్ను శంకించుకారణమున మీరిడు భోజనము నాకు రుచిపడు. నాచారిని నే బోయెదను.”

లలిత—భిక్షుకా! నీకువచ్చినభయమేమియును లేదు మాకు పెక్కురు విరోధులుండటచే మార్తల్లి శంకిండుటకవ కాశముగల్గెను. నాకు నీయం దేవిధమగు శంకయును లేదు. కాత్రన మాయన్నమును నీవు దినవచ్చును.

భిక్ష—సరే. అమ్మా! నీశరీర మస్వస్థతగానున్నట్లు గా న్నించుచున్నది. జబ్బుగానున్నదా?

లలి—అగును. నాకు జబ్బుగ నేయున్నది.

భిక్షు—నీవు సౌందర్యవతిగను దయార్ద్రహృదయపు గను గన్నట్టుచున్నావు. ఆపాడుభగవంతుడు నీకొకరోగమును గల్పించి శుష్కింపజేయుట జూడ సన్మార్గులకే యిక్కట్టులు సంభవించుననుమాట నిజమగును.

లలి—నాకంటె నెందరో సన్మార్గులు కష్టములపాలై రి. నామాట లెక్కయేమి?

అని వారెరువును సంభాషణోద్యక్తులగుచుండ నా మెతల్లి భోజనమునుదెచ్చి యాలనిముందిడి తనకుమార్తెను జూచి యాభిక్షుకు డెవ్వరో మోసగాడని తనయనుమానము

నువెలిబుచ్చి తనదారిని బోయెను. ఆమె బోవి కేగినపిదప నావృద్ధుడు లలితనజూచి “మీతల్లి యేలకో నన్నుజూచి శంకించు చున్నది.”

లలి—నీవెట్లు గ్రహింప గల్గితివి?

న్య—ఆమె చూపులవలనను, మాటలవలనను.

లలి—నేను నిన్ననుమాని పనంతవరకును నీ కేడియు భయములేదని ముందె చెప్పితిని గదా! కడుపు నిండినదా?” యని, భోజనమును ముగించు నాభిక్షకుని సాబోధించుచుండ నామార్గమును బట్టి యిరువురు వ్యక్తులు వీరిని తడేక దీక్షతో జూచుచు పోవుచుండిరి. ప్రారంభమున మనభిక్షకుడు వారిని జూడలేదు. కాని లలిత ముఖవికాస మకస్మాత్తుగ మారుటచే దానికి కారణ మారయుచు వెనుదిగిరి చూచి కారణమును గ్రహింపగల్గెను. అతడు తన శిరమును పంకించి,

“అమ్మా! కడుపు నిండినది. కాని నీకు శరీరమున దలి వ్యాధి తిరిగి యుద్యోగము జూపుచున్నట్లుననుభవించినది.” అని చెప్పెను.

“అవును. నీవెట్లు గ్రహించితి!

“నీ ముఖమును బట్టి”

“నీవు నిపుణుడవువలె నున్నా

“అది నిపుణత్వము గాదు. ఔషధవైద్యముల నుండి కాచి వడపోయుచుంటిని. మీతండ్రి యింట నున్నాడని భోజనమును

“లేదు. గామములోని కేదీయో వనియుండి వెళ్లి
మున్నాడు.”

“సాయంత్రమునకు తిరిగి వచ్చువా?”

“రాదు. వనియుండుటచే నీరాత్రి వేరొకరి యింటనే
వరుండును.”

ఈమాట వినినచోడనే భిక్షకుడు తుల్లికడి వింత
తెగుస చూపుల నామెపై బరపెను. ఆమెయు వాతనిచిత్ర
వర్ణ కచ్చెరువందుచు,

“నీకళవరమునకు కారణ మే” మని ప్రశ్నించెను.

“ఏమియును లేదు. మీతల్లి నన్ను శంకించుచుండెను.
నా కీ క్రోధంచమున పరుండుటకు గృహమైనను లేదు. నీతండ్రి
ముటచుండిన యాయన యనుమతిన బడసి యీరాత్రి యి
చ్చటనే నిదురింప నెంచితిని. ఇప్పు డాయన రాత్రికి గూడ
రాకున్న నాగతి యేమి కావలయును?”

“భిక్షుకా ! నాకును విచారమగుచున్నది. కాని కార
ణాంతమున నీకిక్కడ వరుండుట కనుమతి నీయజాలము. దగ్గర
నే యొకసత్రమున్నది. అచ్చట వరుండుము. నాకు బాధ
మిక్కుట మగుచున్నది. నే లోవలయును.” అని చెప్పుచు
నామె యాభిక్షకుని సాగనంపి లోని కేగి తలుపు వైచు
కొనెను.

భిక్షకు డావరు? తనతండ్రి విషయ మారయుట కారని
 కేమి యవసరము? అతని కళవరమునకు కారణ మేమియను
 సంస్థ లామెను బాధింపకపోలేదు. ఆమె యింకను ఎట్టికష్ట
 ముల కొడిగట్టవలయునో యని మనమున శంకించుచు నా
 రాత్రి జాగరూకతతో పరుండవలయు నని నిశ్చయించు
 కొనెను.

18

చెవిటివాడు.

లలిత తనహృదయప్రార్థనలము ననుసరించియుండిన
 భక్తి మావృద్ధిభిక్షకునికి తన గృహమందు పరుండుటకు
 కొంచెము చోటిచ్చియుండెడిది. కాని యామె మనస్సాక్షి
 యామెను వారించెను. ఆభిక్షకుడును లలితచే వెడలగొట్ట
 బడి వడివడిగ కుంటుకొనుచు నాగ్రామసత్రమును జేరుచుండ
 మార్గమధ్యమున నిరువురు యువకులు దాపరించిరి. ఈతని
 జూచినతోడనే వారిలో నొకడు,

“ముసలోడా ! ఏడకెట్టుడావు?” అని ప్రశ్నించెను.
 ఆప్రశ్న నాలించి యావృద్ధుడు తనతలనెత్తి జాగ్రతగ వానిని
 పరిశీలించి తాను లలితతో సుభాషించునప్పుడు తమ్ము బరి
 కించుచుపోయిన యువకులలో నొకడని గుర్తించి, శిరమును
 వంకించుచు చెవిటివానివలె నటించుచు తనచేరిని చెవివై

జేర్చి రిత్తవడి యాతనివంక జూడసాగెను. రెండవవాడు తన మిత్రునిజూచి,

“యీడు సెవిటోడ్నాగున్నాడా?” అనెను.

మొద—నేకపోతే దొంగేసం యేత్తుండాడేమో?

రె—ముసలోడా! నీకినపడదా?

ఈపళ్ళె కాభిక్షుకుడు తిరిగి శిరమును వంకించి తన యంగీనుండి యొక చిన్నపలకయు నొకబలపమును దీసి వానికిచ్చెను.

రె—సరే! తెల్పిందిలే. ఒరే! యీడి కినపడదురా..

మొ—యినపడకపోతే కళ్ళులేవా? మన్నిగుర్తించాడంటే తిరిగి సెప్పలేదా?

లం—యీడితో కాంత మాటాడి సూద్దాం. ఏంసెప్పుతాడో.

అని యాపలకపై నిట్లు వ్రాసెను.

“నీవిప్పుడు కూకుం డింటికాడ నాకరువా?

భిక్షుకుడు కాదని సూచించుచు తల వంకించెను. తిరిగి యాతడిట్లు “అక్కడుండు మనుసులనుగూర్చి తెల్పునా?” పూర్వమువలెనే తెలియదని యావృద్ధుడు శిరఃకంఠము గావించెను.

“నీ దీ పూరేనా?”

“కాదు ”

“యీవూరు బాగా యెరుగుదువా?”

“ఎరగను.”

“స్వేనాజీ గోర్నెరుగుదువా?”

“ఎరుగుదును.”

“మంచోడేనా?”

“తెలియదు.”

వీరిద్దరు నిల్లు సంభాషించుచుండ నాతని యనుచు. డిట్టి వృథాప్రలాపములవలన శ్రమోజనము లేదనియు కా లయాపనముగుచున్నదనియు తెప్పి తన స్నేహితుని దోడ్కొని సమీపముననున్న యొక కల్లుపాకవద్ద కీడ్చికొని పోయెను. వృద్ధభిక్షకుడును తనలో నేదియో గొణుగుకొనుచు నేమి యు నెరుగనివానివలె వారివెనకనే పోయి యాకల్లుపాక కావలిభాగమున వీరిని గొచుచు కూరుచుండెను.

19

పెనుభూతము! బాగ్రత!!

అరవణీయమందిరశయనాగారము దిరువురు వ్యక్తు లాసీనులై తమలోదామేదియో చర్చించుచుండిరి. అందొక డు మన లలితను న్యాయవాది నేషమునవచ్చి మోసగించిన కిమ్మచెడు. రెండవవాడు మన కథాచక్రమునకు సాక్షాత్కరించిన విష్ణుమూర్తి, యాస్వేనాజీ హతకుడు. వారిరు

వురు నిప్పుడు స్వేనాజీగృహమందలి శయనాగారమునందు సుఖాసీనులై కూర్చుండియుండిరి. వారిద్దరికిని నడుమ నొక మేజాబల్లయుండెను. దానిపై నప్పడేతెచ్చిన తెల్లగుర్రముమార్కు విస్కీబుడ్లు రెండు పదిలపరుపబడి యుండెను. వారు మధ్య నొక హుక్కాగొట్టమునుబెట్టి తమ కీడినైపుమునందు వేఱుసౌఖ్యము లేదనునట్లు పొగదాగ్రుచు పరవశమును జెందుచుండిరి. వారు వింతతెరగుల విడుచు ధూమ నూగదియందు చుట్టలుజుట్టికొని యాకాసమున కెగయుచుండెను. మనము ప్రారంభించునమయమునకు స్వేనాజీ మాట్లాడుచుండెను. “కరమ్ చంద్! మన మీప్రవాసు నత్యుత్తముగ కొనసాగింపగల్గితిమోయి. ప్రారంభమున మనము వేసికొనిన అంచనా ఫలించకపోయినను పరియవసానము మన మనుకొనినదానికంటె వేయిరెట్లనుకూలముగ పరిణమిలెను.”

కరమ్—మిత్రమా! మనకు సానుకూలముగ మన ప్రయత్నములు ఫలించెనని సంతసించుచుంటివి. కాని నేటితోడ మనకష్టము లభివృద్ధిజెడలుట కూడ ప్రారంభించెనని గుర్తింపకుంటివి.

స్వే—నీవెప్పుడును కష్టములును, అపదలను గూర్చి యే ప్రసంగించుచుందువు. అట్టిమాటలయందు నాకెంత మాత్రమును నమ్మకములేదు.

కర—నీరలంపులన్నియు నిట్లనే యుండును. కారడ

యకస్మాత్తుగ నీకెదురుదిరిగి పృత్యక్షమయ్యెనా నీపాటప్పుడు కనబడును.

స్వే—అదియూ నీభయము? ఆమె యీవరకే చచ్చి యుండును. చనిపోవకున్న నేడో రేపో ఆమెకు చుపుటకై నాయనుచరులను పంపియే యుటని.

కర—ఆమె తప్పించుకపోయిన—

స్వే—ఈ స్వేనాజీ బొదియందు ప్రాణముండునా తదనుక నట్టియనాంతరములను జరుగనియడని నమ్ముము. లక్ష్యాజీని నేడో రేపో యురిదీయుదురు.

కర—అతనిని రక్షించుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచుండెనేమో?

స్వే—జరిగినప్రయత్నము లింతకు పూర్వమే జరిగెను. అతనిని రక్షింప నీమూడులోములందు నెవ్వరును గాన్పింపరు. కాని వీరడు తప్పించుకపోవుటయు, నాతడు శారద జీవించుట చూచితినని చెప్పటయు, నాదినమున స్త్రీవేషమున మనలనుమోసగించి లలితను సురక్షించుటయు, నాదినముననే నానిజనామమున జయసేనా యని సంబోధించుటయు జూడ నావీరడొక్కడే తగు సాక్ష్యమును గొనివచ్చి రక్షింపవలయును. కాని యతనికి సాక్ష్యమిచ్చునా రెవరు? అతడుగాకున్న నెచ్చటనుండియైన పూర్వగాఢలయందు జెప్పినట్లొక పెనుభూత మకస్మాత్తుగ వచ్చి రక్షింపవలెను.

అని స్వేనాజీ పల్కుచుండ లోనుండి “అవును. ఆ వెనుభూతమే యాతని రక్షించి నిన్ను మట్టుబెట్టెను.” అని యొక కేక విసబడెను. ఆశ్చర్యము! ఈ కేక యెచ్చటిదో గదా! ఆసనములపై గూర్చుండిన వ్యక్తులిరువురు నొక్కగంతున లేచి నిలువబడి ఒకరిముఖమొకరు జూచికొనుచు నిలువబడిరి.

కర—ఈ కేక యెక్కడనుండి?

స్వే—మనసంభాషణల నెవ్వరో వినుచున్నట్లు నా కనుమానము గల్గుచున్నది.

కర—ఎవ్వరో గదా!

స్వేనాజీ కిటికీవద్దకేగి తొంగిచూచెను. తలు పోరగా తెరచియుండెను. అదిగని కరమెచుడు నందుండ నియమించి యావరణము వెదుకుటకు బయలుదేరెను. కాని యావచ్చినవా డీవరకే కలాయనమైయుండుటచే నట్టియన్వేషణ వ్యర్థమని యాతని మిత్తును నుడువుటచే తన ప్రయత్నమును మానెను. కాని యాపురుషు డెవ్వరో కనుగొనవలయును గదా! “వీరడా!” యని వారి కనుమానముగల్గెను. అట్టి సాహసకార్యములను జేయువాడు వీరడు గాక మరియెవ్వడైయుండును! అను శంక వారిని పీడింపసాగెను.

వా రిట్లు వారిలో నారు సంభాషించుచుండ సేవకు డొకడువచ్చి ఎవ్వరో యిద్దఱు యువకులు ద్వారముకడ వే

చియున్నారని వర్తమానమును చెప్పెను. వారిరువురు నొకరి నొకరు జూచికొనినపిమ్మట—

కర—ఎవ్వరెయ్యుడును?

స్వే—ఊహింపజాలవా?

కర—వారిని లోనికి ప్రవేశపెట్టెనవా?

స్వే—అవును.

అని చెప్పుచు పరిచారికను బిలచి వారిని లోనప్రవేశపెట్టుచుని యానతీయ నామె వల్లెయని యొక్కక్షణములోపు న మనభిక్షకునితో సంభాషించిన యువకు లిరువురను ప్రవేశపెట్టెను. వారిని జూచినతోడనే స్వేనాజీ ముఖము వికసింప,

“నేననుకొనినట్లే వచ్చితిరి. మీరేయని సరిగ యూహించగల్గితిని.”

యువకులు—అవును. యింకేటో సంగతులు మాటాడుదామని వొచ్చాం.

స్వే—ఏమి సంగతులు?

యువ—కపిల్లని సూశాం.

స్వే—సరే! మీ రాప్రదేశములలోనే కాపుండి సమయమును గాచియుండుడు.

యువ—అది సరేగాని, యీపని మేరుచుకొన్నంత తేలిగ్గాలేదు. కూత కట్టుపుంది మాపైటో!

స్వే—కష్టమా! సరే తెలిసింది. మీకష్టమునకు
అర్థము యింకా డబ్బుకావలెనా?

యు—అంతేనండి బాబూ!

స్వే—నేను మీకు మొట్టమొదట చెప్పినాను. నూ
రురూపాయల బహుమానం. బాగా కల్లుపోయిస్తా! గొర్రెపో
తునిస్తా. ఇంకేమికావలె? అప్పిలనతీసుకువచ్చి నాకు వొప్ప
గించాలి. సరే! యింకాకావాలి అని అంటూ వున్నారగనుక
యింకొకయూరైరూపాయలు యిస్తా సరా!

యు—శీ త్తం బాబూ! మీరు సెప్పిన పెకారం మీబం
డికాడి కాప్పిలనెత్తుకొని వత్తాం. మీకొప్పగిత్తాం. తరవాత
మీయిట్టం మీది మాయిట్టం మాది.

స్వే—సరే!

యు—మేము యెల్లాం.

అని చెప్పి సెలవుగైకొనిపోవుచుండ తిరిగి యకస్మా
త్తుగ “పెనుభూతము! జాగ్రత!!” యని యొక కేకవినవచ్చెను.
అతెరువదులిరువురు నులికిపడి పరుగుపరుగున స్వేనాజీకడ
కేతెంచి జరిగిన చిత్రమును జెప్పి నివ్వరగండి నిలచిపోయిరి.
కాని స్వేనాజీ వారి భీతికి నవ్వి తన రామచిలుక కావాక్య
ము చిన్ననాటనుండియు నేర్పిరినయి, అవచ్చినకేక రామ
చిలుకముఖమునవచ్చి యున్నదనియు భీతిజెందవలదనియు
నో దాచ్చి వారిని బంపివేసెను. కాని యీవర్యాయ మా తడు

స్వయముగ వారిని వెంటబెట్టికొని సాగనఁపి వారు దృష్టి
మేరదూరము చాటునంతవరకును జూచి లోనికివచ్చెను. క
రమ్చందు తనస్నేహితునిగాకకై వేచియుండెను. స్నేహజీ
నివ్వెరగండిచూచుచు “మిత్రీమా! కడువితగనున్నది. మనల
నెవ్వడో కనిపెట్టియున్నట్లు నాకనుమానము ధృఢమగుచున్న
ది. తక్షణము వానిని బట్టి తగువిధమున నుపశాంతిచేయవ
లయును. లేదా, మోసము వాటిల్లగలదు.”

20

అనుమానపితాచము.

ఆయువకులు సారాదుకాణమునుండి వెల్వడునప్పటి
కొక గంటకాలము పట్టెను. వృద్ధభిక్షకుడు అప్రమేయుడై
వారికొరకై వేచియుండి వారు స్నేహజీగృహమార్గమును బట్టి
పోవుట గురైరిగి వారిని వెంటబడించెను. అప్పటికప్పుడే పూ
ద్దుగ్రంథము. చీకటి నలుదెసల వ్యాపించెను. కొంచెముదూ
రముననున్న మనఃస్థులను గుర్తించుట కష్టతరముగనుండెను.
వారు స్నేహజీగృహములోని కేగుచుండ నాతడు మెల్లగ
నాదొడ్డి వాకిలికడకేగి దొడ్డిగుమ్మపుమెట్లపై కూరుచుండె
ను. అట్లతడు పదిహేనునిమిషములు కూరుచుండుతరి పెర
టితలుపు తెరువబడెను. లోనుండి యొకస్త్రీ వెలువలకు
వచ్చెను. ఆమెయే స్నేహజీపరిచారిక. నాంచారి. ఆమెయే

మనయువకులిరువురను గొన ప్రేతపెట్టినది. ఆమె కీదొడ్డి గుమ్ముముకడ నేమిపనియుండివచ్చెనో గదా!

తలుపు తెరిచునది కీవృద్ధభిక్షకుడు కంటబడెను. అతని గాంచిసతోడనే యీవె తన వేలిని పెదవిపై జేర్చి తన్నొరులెవ్వరును వీక్షింపకుండిరని పదిలముగా నలుదెసల పరికించి యావృద్ధుని సంబోధించి “నేడే మనపనిని నెరవేర్చుకొనవలయును. చేతనయినంత త్వరితముగ నీగృహమును విశిషామ్మునిన్ను వంతెనవద్ద కలసుకొనెదను.” అనిచెప్పి గోనికేరి తలుపు మూసివైచెను. అవృద్ధభిక్షకుడును మెల్లగ లేచి తావచ్చి సదారి నే పోనుద్యమించి నడుచుచుండ నకస్మాత్తుగ మార్గమధ్యమం దొకవ్యక్తి యాతని కడ్డునిలచి “ఎవరువా”రని ప్రశ్నించెను. వృద్ధుడు నిలచిపోయెను. కాని యేనిభయము ప్రత్యుత్తరము నీయక తనవాస్తవమును వీరులకడ జేర్చి తలపంకించెను. అంతలో రెండవవ్యక్తి యచ్చోటనే ప్రత్యక్షమయ్యెను. “కరమ్ చంద్! ఆహా! చూచితివా? యితడెవ్వరో!” యని మొదటివాడు రెండవయాతని సంబోధించి మనభిక్షకునికై వేలుచూపెను.

కర—నేనును యీవిషయమునుగూర్చియే యాలోచించుచుంటిని. ఇతడు మనుష్యుడా లేక యేదయిన పెద్ద భూతమా!”

స్త్రీ—లోనికి గొంపోయి విచారించుము.

అనిచెప్పుచు నావృద్ధుని లోపలకు రమ్మని సైగజేయ నాతడును మారుమాటాడక వారిని వెన్నంటి లోనికి బోయెను. స్వేనాజీయును కరమ్చందును ఆవిచిత్ర విగ్రహము నొక్కనిముష మామూలాగ్గియు పరికించిన పిదప స్వేనాజీ యిట్లు పిగె.

స్వే—ఎవరు నీవు? ఇక్కడ నేమి చేయుచుంటివి?

మునుపటివలెనే భిక్షుకుడు తనచెల్లలకై జూపి తల పంకించెను.

స్వే—నీకేమి వచ్చినది, చెప్పుడా?

భిక్షుకుడు పూర్వపద్ధతినే యవలంబించెను. కాని యాపర్యాయ మాత్రమ తనపలకను బలపముచు వెలికిదీసెను. స్వేనాజీ తన ప్రశ్నలను దానిపై వ్రాయ నాభిక్షుకుడు తగు విధమున సమాధాన మీయ మొదలిడెను.

స్వే—నీవెవరు?

భి—నేనొక భిక్షుకుడను. పేదవాడను. ముసలివాడను. ఏమయిన మెతుకులు దొరకునో యని వచ్చితిని.

స్వే—నీవెక్కడ నివసించువు?

భి—ప్రపంచమంతయు నానివాసమే. నాకు యిట్లు లేదు, వాకిలి లేదు.

ఇంతలో నాంచారి సావడిలోనికి వచ్చెను. స్వేనాజీ యామెను జూచి యిప్పుడు సమయముగాదని చెప్పుచు నాభి

క్షకుని జూపి “యితని నెరుగుదువా?” యని ప్రశ్నించెను.

నాం—ఎరుగుదును.

శ్వే—ఎవ రీతడు?

నాం—అత డెవ్వరో నాకు తెలియదు గాని “మిగిలి పోయిన అన్నమున్నదా” యని అప్పుడప్పుడు వచ్చుచుండును.

శ్వే—అప్పుడప్పు డనగా చాలకాలమునాటినుంచి యుని యర్థమగును గదా! నీవు నాగృహమందు సేవచేయుట కు కుదిరి యింకను పూర్తిగ రెండువారము లయినను కా లేదు గదా ?

నాం—వారమున కొకడూరి యని నాయర్థము. క్రిం ధటి పర్యాయ మీదినముననే వచ్చియుండెను.

శ్వే—నీవు రమ్మని చెప్పితివా ?

నాం—చెప్పియుంటిని. ఇంటిలో నెప్పుడయిన మిగిలి యున్నప్పుడు వచ్చినట్లయిన భోజనము పెట్టెదనని చెప్పి యుంటిని.

శ్వే—అతని పే రడిగితివా ?

నాం—లేదు.

శ్వే—ఇప్పు డడుగరాదా ?

నాం—ఆపలకమీద వ్రాయుడు. అతడే ప్రత్యుత్తర మియ్యగలడు.

“సరే నీవు పొమ్ము” అని యామెను బంపి యామెన

అన నెట్టి వింతినంగతు లెరుగజాలకపోవుటచే తనమిత్రునివాచి “మనచింత యామె కాదు. వేరెవ్వరో గదా!” యని చెప్పి తిరిగి మఃభిక్షకునితో సంభాషణను ప్రారంభించెను.

స్వే—నీకొక రూపాయనిచ్చెదను. కావలెనా?” యని యడిగెను. అంతటితో నాభిక్షకుడు తన బధిరత్వమును బా యునని స్వేనాజీయభిప్రాయము. కాని, యాతని యూహలెంతమాత్రమును సరియైనవికావు. ఆవృద్ధుడు తలనమూత్రము పంకించి వెర్రిచూపుల నాతనిపై బరపెను. స్వేనాజీకృదయము శంకారహితమయ్యెను. ఆకలికిన యశరీరవాణి వేరొక నోటినుండి వచ్చినయ సీభిక్షకుడు క్రొత్తోషియనియు క్షేపించి యాతని బంపివేయజూచెను. కాని, యాతనిమిత్రుని కింక పూర్తిగ శంకలుపోలేదు. అతని కేదియోయొక యోలోచన దోచియుండవచ్చును. అతడు స్వేనాజీవంక జూచి “నీనా యవతి నీవరకెన్నడైన నెరుగుదువా?” యని ప్రశ్నించెను.

“ఎరుగను. నాభార్య పుట్టినింటికి బోవునపుడు పరిచారికనుగూడ దీసుకపోవుటచే నీమెను కుఱుర్చుకొంటిని. ఈ ప్రశ్న యేలకలిగెను?”

కర—ఏమియులేదు. ఈగృహమందు మనమును ఆమువతియు దప్ప వేరొకరు లేరుగదా!

స్వే—నాకు తెలిసినంతవరకును లేదు. కాని నీయుద్దేశ్యము నాకర్థమగుట లేదు.

కర—నా కాయవతిని జూడ ననుమానము స్ఫురించుచున్నది.

స్వే—కారణము?

కర—ఆమెచూపులయం దేదియో యున్నది. చెప్పజాలను. ఆమె ప్రతిపక్షకు తగునట్లు సమాధానము తడుముకొనకయే చెప్పటజూడ కడుజాణవలె నున్నది.

స్వే—నేనెన్నడును యిట్టి సామాన్యవిషయములను గుర్తించలేదు.

కర—వమో! యీభిక్షకుడును ఆమెయు నేదియో నేత్రాభినయము చేసిరని నాయనుమానము. అదియును సరిగ్గ మన మీభిక్షకునితోడ మాట్లాడు సమయముననే పనియేమియునులేక నామె సావడిలోని కేల రావలయును?

స్వే—ఆమెయే నాకపకృతి యొనర్చియుండిన పాత్రములతో లిప్పించుకొని ఎక్కడికి పోగలదు?”

కర—మిత్రమా! త్వరపడకుము. ఆమెయం దనుమానము కల్గినట్లు మన మామెకు తెలియనీయరాదు. అది యటుండనిమ్ము. నీకు భూతములందును దయ్యములందును నమ్మకమున్నదా?

స్వే—అంతగా లేదు.

కర—ఆయశరీరవాణి పల్కునప్పుడు మనము దేనిని గూర్చి ప్రసంగించుచుంటిమో జ్ఞాపకమున్నదా?

స్వే—జ్ఞాపక మున్నది.

కర—ఒక మనుష్యవాక్యము మసలను బెదరించెను.

అది ఎవ్వరిదై యుండునో యూహించితివా ?

స్వే—లక్కాజీ ! స్నేహితబృందములో నొకరిది.

అని స్వేనాజీ చెప్పుచుండ తిరిగి పూర్వస్వరము వారి పాదములకు సరిగా యడుగుభాగమునుండి “నిశ్చయము” అని పల్కి వారి భయనందమును హోయెను.

ఆముసలివా డేమియును చలించక యట్లే నిలనియుండెను. వారావృద్ధుని కంఠమును చేత్తో బట్టి “ఎవరు పలికిరో చెప్పెదవా? చచ్చెదవా?” యని బెదరించిరి. కాని యావృద్ధు డేమియును మారుపలుకలేదు. అతడు కాదని స్వేనాజీ నమ్మకము కాని కరంచంగుమాత్రము భిక్షకుడు లేకున్న వాపరిచారిక, నీ రిరువురలో నొక్కరుమాత్రము పల్కియుండవలయు నని నిశ్చయించుకొనెను. వారి కేమియును కర్తవ్యము హోచలేదు నిజము తెలియునంతవరకు నావృద్ధుని పట్టి బంధించి యుంచవలయు నని కరంచెందు తన యభిప్రాయమును వెల్లడించెను. నా రిద్దరు నేకగ్రీవముగ నందుల కొడంబడి యాతనివద్ద నేవియైన కాగితము లుండెనో యని శంకించి, లోనికి గొంపోయి యొకగదియందుంచి శోధింప వారంభించిరి. కాని వారు తమపనిని పూర్తిగ ముగింపకపూర్వమే యత్యాతురమున తలుపును తట్టుచు నెవ్వరో పిలువసాగిరి. అత

త్వరితముగా చేయవలసిన పని యేమి సంభవించెనని నారా వృద్ధు నాగదియందుంచి వెలువల బీగమువైచి యాపిలచిన వా రెవ్వరాయని చూచిబోయిరి. తలుపును కొంచెము తెరచెనో లేదో ముగ్గురు త్రాగబోతులు స్వేదనాజీ నావలకు దోరివైచి లోన బ్రవేశించిరి.

21

ఆమె శారదమా !

లలిత ఆముసలివారితో సంభాషించిన సమయముననే కా గాగ్రహమందు లక్ష్మజీ లలితనుగూర్చి తెలపోయించుండ ను ఆతిః స్త్రీకరుగా రతనితో సంభాషించి యోదాశ్చుటకు వచ్చియుండిరి. తిరిగి విచారణ కనజ్ఞ నీయ లేదనియు, శిక్షను తగ్గింపునని వేడిన ప్రార్థనల నిరాకరించినయు, తప్పక మరణించిన ననుభవించి తీరవలయుననియు కన్నులనీరువెల్పుకొని “మిత్రమా! సాక్ష్యములేక నీవన్యాయముగ మృతినొందవలసి వచ్చెను. నీపై నేరము మోపుగా ఋజువు చేయబడుటచే నీవు నిరపరాధివని న్యాయమూర్తు లెరింగి నీయందు జాలిశాదియుండినప్పటికిని, శాసనములకు గట్టుబడి నీకీశిక్ష విధింపవలసివచ్చెను. విధి నెవ్వరుతప్పింపగలను? నీవిషయమున నింకే శ్రద్ధచేసినను లాభములేదు. నీకు మరణమే ధృవము. ”

లక్ష్మణ—నేను మరణించుటకు సిద్ధముగనే యున్నాడను. నాకు మరణమన్న నిసుమంతయు భయము లేదు. నేనొక్కరుడనే యీవిపరీతశిక్షకు బాల్పడిన నే సంత దుఃఖించువాడనుకాను గాని నాబొందితోడ వేరొకశరీరము కృతించి పరలోకముజేరునని మిక్కిలి చింతించుచున్నాడను. ఆహా ! యీతీర్పు రెండునైపులను వాడిగలకత్తివలె రెండు స్త్రీలములను దీయుచున్నదే! ఏమిచేయగలను?

స్త్రీ—కాలమే నీదీనత్వము నాలించి యదృష్టదేవతతో మొరపెట్టుకొనునేమో ?

ల—అయ్యో! యికక్కడియదృష్టదేవత! నాసాలిట యదృష్టదేవత యీవరకే ప్రసరించెను. కొన్నిగంటలకాలములో నాయీతనవును బాసి నిరంతరసౌఖ్యము నందగల్గును. కాని నాప్రియసి—నానామమే సర్వకాలము చ్ఛరించుచు, నాయాకృతినే మనమునందు నిల్పి నిరంతర భ్యానమొనరించు నాలలిత—నాప్రియపుదీప్తి—యిట్లంత కాల మన్ననీగములకు దూరమై నిద్రయనున దెట్టిదియో మరచి కృతించి, యీపుడమిది వంతల జెడి మనవలయునో గదా !

ఈవచనములు వల్కునపుడు ధీరుడయ్య, లక్ష్మణుడే యొకబాలునివలె రోదనము చేయసాగెను. అతని జూచుచు నిలచినవారందరును స్థంభభూతులై యోదార్చుటకైన శ

లేక నిలచిపోయిరి. అతడే కొంతతడవుచుకు తెప్పరిల్లి,

“నీ జమెన్నట్టికైన ప్రపంచమునకు వెల్లడియగునని తెలిసియుండిన నే నీయసువులను నిశ్చింతగ బాసియుండెడివాడను, కాని యకారణముగ నిట్లు నిందలపాలై లక్ష్యాజీ ప్రహత్యకై శిక్షింపబడెనను యపవాదు నొకదానిని వెంటగట్టుకొని పోవలసివచ్చెనుగదా యని విచారించుచుంటిని.”

స్త్రీ — నీకు నావలన గల్గెడి సహాయముచేయుటకు సిద్ధముగనున్నాడను. కాని నిన్నీశిక్షనుండి విముక్తిచేయుటకు నాకేమియు మార్గము దోపకున్నది.

లక్ష్మో — మీరేమియు నావిడదలకై ప్రయత్నములు చేయవలసరములేదు. నేనాడుదానను కాను. నామరణమును ధీరత్వముతోడ నెదుర్కొనగల్గిన పురుషుడనయ్యి నేనైదైర్యము జెందుదునా? మహాశయా! యీదుఃఖినుంతయు నాతనువుకొరకని యూహించుచుంటిరా? కాదు. ఇతరులకొరకు — కరమేశ్వరు డందరియెడలను కనికర ముంచి వారిని రక్షించుచుండుగాత!

అయ్యా! యిప్పుడు చేయవలసినకర్తవ్యము. నే నిప్పుడొక విల్లును వ్రాయవలసి యున్నది. దానిని మీరు గొంపోయి అమలులో పెట్టించుడని నా కడపటిప్రార్థన. నాయాస్తి సర్వస్వమును నాప్రేయసియగు లలితకు ధారపోయుచుంటిని. ఇందేమయిన నాక్షేపణ మున్నదా?

స్త్రీ నీపితాగ్రీత మేమైన నున్నదా?

ల—నేనుండుగృహముమాలిము స్థిరాస్తి. తక్కిన చరాస్తి పితాగ్రీతమైన నేమి, స్వాగ్రీతమైన నేమి?

స్త్రీ—నరే వ్రాయుము.

లక్ష్మణుడీ యొకకలమును కాగితమును చేబూని తన మనోభిప్రాయము నందు వెల్లడించెను. స్త్రీకరుగా రదిగైకొని లలితనుగూడ తీసుకవచ్చి తగువెద్దమనుష్యులను దోడ్కొనివచ్చి సంతకములు చేయించెదనని వెడలిపోయెను.

స్త్రీకరుగా రేగినతోడనే చెరసాలకాపరి వచ్చి “అయ్యో! ఎవ్వరో యొకముసలివాడు మీదర్శన మపేక్షించి ద్వారము కడ వేదియున్నా” డని చెప్పి యాతని యజ్ఞకై నిరీక్షించుచు నిలచె. వీరకు మారువేసముల నెన్నిఁనో చాల్చి తిరుగుచుండుటచేతను, అది తన కవసానకాలమగుటచేతను, ఎద్దియైన వార్తను దెచ్చియుండనేమో యని యూహించి సత్వరము ప్రవేశపెట్టుమని యచమతించెను. క్షణములో నావేది యున్నవృద్ధుడు లక్ష్మణుడేయదట నిలచెను. వానిద్దరి కీక్రింది విధమున సంభాషణ జరిగెను.

ల—మీరెవ్వరో అడుగవచ్చునా?

స్త్రీ—నేనెవ్వరినో తెలియటకు పూర్వము నేను వచ్చినవని తెలుసుకొనిన సమంజసము.

ల—మీరెవ్వరో ముందెరుగకోరెదను. మీపేరు?

వృ—నాపేరు రామోజీ. దానివలన గల్గు ప్రియోజన మేమి?

లక్ష్మ—నేనన్నడు నట్టిపేరు వినియుండలేదు.

వృ—అందువలననే నన్నెరుంగుటవసరమని పార్థముననే చెప్పియుంటిని.

లక్ష్మ—సరే! నీవు వచ్చినవనియేమి?

వృ—నీ వీచెరనుండి తప్పించుకొనిపోవ నుపాయ మొకదానిని చెప్పవచ్చుటని. నీయిచ్చవచ్చినచో నెరవేర్ప వచ్చును.

లక్ష్మ—నాకు వితగుచున్నది. అదెట్లు?

వృ—నీ కిష్టమేనా?

లక్ష్మ—కార్యధానము చెప్పినమీదట నాయుష్టాయువులను జెప్ప నలవియగును. అంతకుపూర్వమే యెట్లు చెప్పవగును.

వృ—నీపాణిమును, స్వేచ్ఛను నీకిప్పించెదను.

లక్ష్మ—అందులకు షరతులు: నేను నేడు తప్పించుకపోయిన రేపటినుండి స్త్రీహత్యామహాపాతక మొక్కటి యేగాక రాజద్రోమహాపాతకముగూడ వెంటనంటును గదా!

వృ—అట్లెన్నటికిని జరుగనేరదు. నీవు స్వేచ్ఛగ చరించుచుండ నిన్నుజూచి “యీతడే స్త్రీహత్యనొనర్చె”నని యొక్కడైన ముక్కుపై వ్రేలిడజాలదు.

లక్ష్మీ—నీవాళ్ళము లతిచిల్లముగ నున్నవే!

వృ—అయియుండవచ్చును.

లక్ష్మీ—ఎట్లు తప్పింప గల్గుదువు?

వృ—నీవు నిర్దోషివని ఋజువుచేసి.

లక్ష్మీ—నేను నిర్దోషివని నీ వెరుంగుదువా?

వృ—ఎరుగుదును.

లక్ష్మీ—నీవు ఋజువుచేయగలవా?

వృ—చేయగలను.

లక్ష్మీ—అట్లయిన నీవితదనుక నేల యుపేక్షించి
తివి. నాకీ శిక్ష విధింపక పూర్వమే లక్ష్మీని నిర్దోషియని ప్ర
పంచమున కేల చాటి చెప్పవైతివి? అహా! నీవును ఒకమాన
సివా? అట్లయిన నీయందు మానసిక భావము లేకారణమున
ప్రవహింపకుండెను! ఒకనిరిపరాధి యిట్లన్యాయముగ హిం
సంపబడుటను జూచి నీవు సహింపగలవా?

వృ—సహింపగలను.

ల—అట్లైన నీవు మానసివి గావు. నీవాళ్ళ పిశాచివి.
నాయెదుటనుండి పొమ్ము ఆవలకు బొమ్ము. నీముఖమును
చూడనొల్లను.

వృ—నీకు స్వేచ్ఛయం దభిలాష లేదా?

ల—నీవు సన్నీ యపవాదునుండి విముక్తిచేయగల్గి
యుండియు నేల చేయక చూచుచుంటివి?

వృ—స్వలాభాపేక్షచే.

ల—నాకర్థముకాలేదు.

వృ—నాకు కొంతద్రవ్యము కావలయును.

ల—నాకీశ్చ విధింపకపూర్వమే యేలయడుగకుం

టవి?

వృ—స్వలాభముల కనువగుకాలము గాకపోవుటచే.

ల—అట్లయిన ద్రవ్యమిచ్చిన నాప్రాణమానములను గాపాడెదవా?

వృ—అవును.

ల—విత్త మశాశ్వతము. ప్రాణమును అశాశ్వతమే యయినను విత్తమునకంటె ఎక్కుడుగదా!

వృ—నాయభిప్రాయ మిదియే; అందువలననే ననిచ్చుటకీ వచ్చితిని.

ల—నీకొంత ద్రవ్యము కావలయును?

వృ—నీయొస్తే సర్వస్వము కావలయును.

ల—అంతయునా! నీ కీద్రవ్య మెక్కుడీయవలయును. విడుదల చేసినపిదపయ్యా?

వృ—కాదు. పూర్వమే.

ల—ఇంకేమయిన షరతులున్నవా?

వృ—నీవొక కాగితమును వ్రాసి యాయవలయును. నీవు విడుదలయైన పిదప నీశిక్షకు కారణభూతులైననా

రెవ్వరినైనను నీవేవిధమగుచర్యను తీసుకొననని.

ల—నీభావములను నేను గుర్తెరుగజాలకున్నాడను.

వృ—అర్థమగుట కేమున్నది. నీజీవిత మింక కొన్ని గంటలలో పరిసమాప్తము నొందగలదు. నీ కీరేడుమార్గములకు మించి వేరుమార్గము లేదు. నాషరతుల కొప్పుకొందువా జీవించువు. లేదా ఉరిశిక్షకు పాల్పడుదువు.

ల—నేనాషరతుల కొప్పుకొనకున్నా నేమగును?

వృ—నీవు చావవలసినదే.

ల—అట్లయిన నీషరతులను నిరాకరించెదను.

ఈవాదన జరుగుసమయమునందు లక్ష్మోజీ యావృద్ధుని నతిజాగ్రత్తగ పరిశీలించుచుండెను. ఈకడపటి ప్రత్యుత్తర మాత్రమి నోటినుండి వెల్వడునప్పటి కాలని మనోభావములు విద్యుచ్ఛక్తివలె పర్వలెత్తి యాతనివదనతేజమును వికాశింపజేసి గావించెను. కండ్లు పైకుబికి భీకరరూపమును దాల్చెను. ఇట్లాకయైదునిముషము లావృద్ధుని తడేకదృష్టితో చిలకించి “నీవెవ్వ”రని తిరిగి ప్రశ్నించెను.

వృ—నీకింతకు పూర్వ మొకసారి చెప్పియుంటినిగాదా!

ల—అసత్యము పల్కితివి. నీవు ప్రచ్ఛన్నవేషమును ధరించియుంటివి. నిన్ను గుర్తింపజాలననుకొంటివా? నీవెవ్వరో నే నెరుంగుదును.

వృ—నే నెవరు? చెప్పుము.

“పాప మాముసలివా డీరాతిరి ఎచ్చట తలదాచుకొన నోగదా! అన్యాయముగ పంపివేసితిని” అని యాభిక్షకుడు పోయినపిదప లలిత పశ్చాత్తాపపడజొచ్చెను. ఆసమయమునకే యామెతల్లియు సావడిలోనికివచ్చి తనకుమార్తెవచనము నాలకించి “అమ్మాయీ! నీవింతకుపూర్వ మనుభవించిన కష్టములు చాలవా? కొత్తవారిని నిజానిజము లెరుగకయే విశ్వసించుట యెట్లు?”

ల—అమ్మా! ఆభిక్షకుడు మంచివాడవలెనే యున్నాడే.

తల్లి—అమ్మాయీ! నే నొరులను విశ్వసించకుండుటకు కారణము లున్నవి. లక్ష్యాజీప్రాణ మెంతవిలువయో నీప్రాణమును పరిస్తూతహంతకుల కంత యెక్కుడువిలువగ నున్నదట. నీప్రాణముల దీసిననేకాని వారియుద్యమము పరిసమాప్తము కాదని మీరండి! నాకు మొన్నటిరాతిరి చెప్పెను.

లక్ష్యాజీ యనుకదము నామె వీనులబడకుండ జననీ జనకులు విశ్వప్రయత్నములు చేయుటచే నామె కామాట వీనులసోకి చాలకాలమయ్యెను. కాని నేడు తిరిగి తనతల్లి లక్ష్యాజీని గూర్చి పరిస్తావించుటచేత తన పూర్వయుదంతముల నన్నిటిని జ్ఞప్తికెచ్చికొని “అమ్మా! ఆత డింకను

జీవిందియుండెనా?" యని శోశించెను.

తల్లి—ఇంకను బ్రతికియేయుండెను.

ల—శిశు నెవ్వడు విధితురు?

తల్లి—ఎప్పుడో తెలియకు—కాని యాతని స్నేహితు లాతని విడుదలకై విశ్వక్రియత్వములు చేయుచున్నారు. ఫలించిన, యాతనికి మరణదండన తప్పిపోవును.

ల—ఆమ్మా! నీకు వీరనివృత్తాంత మేమయిన తెలిసెనా?

తల్లి—అతడు మరణించెనట.

ల—మరణించెనా!

తల్లి—అని వాడుక, కాని మితాడీ యామాటల నెంతమాత్రము విశ్వసింపలేదు.

ల—నాకెంతమాత్రము నమ్మకములేదు.

తల్లి—ఎందువలన?

ల—అతనిని వారు చంపియుండిరని నానమ్మకము. స్నేహాజీకి వీరడన్న సింహస్వప్నము. అతని మరణమును గూర్చి యేమనిచెప్పుకొనుచుండిరి?

తల్లి—రక్షకభటు లాతని బట్టుటకు వెంబడింప యొకనదియందుబడి మరణించెనని.

ల—మరణకారణమును గాని చనిపోయినపిదప నా తనిశవమునుగూర్చిగాని విచారణచేసిరా?

తల్లి—చేసినట్లు లేదు. అళిడొక సామాన్యదగుట చేతను త్రాగుబోతగుటచేతను తదుపరి చెంతనుండి పారిపోయినవాడగుటచేతను యెవ్వరు నాతనికై మిక్కిలి పరిగణించలేదు. గోదావరిపై యొకడింగినెక్కి పారిపోవుచుండ పోలీసు లాతని వెంబడించిరనియు, మధ్య వేరొకపడవకు కొట్టుకొని డింగీ ఁగిలిపోయెననియు, వీరయి పరీవాహమునబడి మునిగిపోయెననియు చెప్పిరి.

ల—ఆతరుమువారు నిజమైన పోలీసు వారేనా?

తల్లి—నాకు తెలియదు. తరువాత నతని మరణవృత్తాంతమునుగూర్చి ప్రసంగయేలేదు.

ల—ఇదియంతయు వట్టిపన్నాగము. వా రాతని బలాత్కారముగ వట్టిచంపిరి. ఇక లక్కోజీ విడుదలయగుననుమాట వట్టికల్ల.

తల్లి—అప్పటితో నీవు నిస్పృహ జెడనవసరములేదు. నీతండి) నేను చెన్నపట్నం పోయియుండెను. పెద్దపెద్ద స్త్రీడర్లను విచారించివచ్చెదనని చెప్పెను.

ల—నేను లక్కోజీని చూడవలయును.

తల్లి—చూడవచ్చును.

ల—తక్షణము చూచితీరవలయును.

అని చెప్పుచు దిగ్గవలేది లోనికేగెను. ఆమెవదమునం దొక నిశ్చలభావము తాండవమాడుచుండెను.

నాయంత్రీయగుసరి కామెకు తిరిగి జ్వరమువచ్చెను. క్రమముగ నది తగ్గి రాత్రీయగుసరికి కొంచెము నిద్రుడవట్టెను పాపము!

23

ముసలోదా.

అదియొక చీకటిరాత్రీ. అక్కడక్కడ నక్షత్రములు మినుక్కు మినుక్కుమనుచు నాయంధకారము నొక్కింత నుపశమింప జేయుచుండినను, చిన్నచిన్నమబ్బు లచ్చటచ్చట వ్యాపించుచు నానక్షత్రములను మరగుపరచుచుండెను. రాత్రీరెండుగంటలు కావచ్చెను. క్రమముగ నాచిన్నమబ్బులన్నియు గుమికూడి యాకసమంతయు దట్టముగ నావరించుచుండెను. అట్టిదే వర్షపాతమునకు ప్రధమసూచన. ఆనిశీధమం దిరువురు దుర్విసీతులు లలితగృహమార్గమును బట్టి పోవుచుండిరి. అందొక డాకసమువంక జూచి “సత్తిగా! నానొచ్చేటట్టుండిరా” యని మెల్లగ తన యనుచరునకు తన యభిప్రాయమును వెల్లడించెను. అందులకు రెండవవాడు “ఒరే లచ్చిగా! యీవాన గాలి, దుమారం, చీకటి, యియ్య న్నీవత్తేనే మనపని సవరగా సాగుతుంది.”

“అవునురా! నువ్వుసెప్పింది సత్తై. అందుకనే నీచేయ సత్తిగా డన్నారు.”

లలిత తనశయ్యపై నిశ్చలముగ నిద్రించుచుండెను. రక్తహీనముచే పాలిపోయిన యామె ముఖకాంతు లామె శయనించిన తెల్లని తల్పములతో నెకనక్క మాడుచున్నట్లుండెను. ఒకహస్తము శిరముక్కిందను, వేరొకచేతిని ప్రక్కనున్న బాలీసుపైనను జేరవైచి తన వేణీభరము వీడి యాపాన్నుపై చిమ్మి రేగ, సౌఖ్యముగ నిదురించుచుండెను. బల్లపై నొకదీపము మిణుక్కు మిణుక్కుమని వెల్గుచుండెను. అకస్మాత్తుగ కిటికీవద్ద కిరకిరమని శబ్దమయ్యెను. ఆమె కొంచెము కదలెను. ఆశబ్దము నిలచెను. ఇట్లోక పావుగంట గలిగెను. తిరిగి కిరకిరయను శబ్దము వినవచ్చెను. తిరిగి యామె కదలెను. శబ్దమూగిపోయెను. ఈపర్యాయ మొక్క యరగంటకాలము నిశ్శబ్దముగ నుండెను. తిరిగి యాధ్వని విననయ్యెను. ఈపర్యాయ మామె కదలలేదు. ఒకశిర మాకిటికినుండి లోనికి తొంగి చూచెను. క్రిమముగ నాశిరము లోనికి సాగుచుండెను. ఆనయనము లలినిపుణతతో నాగది నలువైపులను పరిశీలించుచుండెను. క్రిమముగ నొకపురుషవిగ్రహ మాగవాక్షమునుండి లోనికిపడెను. అతని నయనములు తజేకదీక్షతో నాశయనించియున్న యవతిపై బ్రసరించుచుండెను.

అదియొక ప్రకృతి వైచిత్ర్యము. పరు లెవ్వరయిన లోప ప్రవేశించినపు డాకాయదృశ్యశక్తి యాతని రాకను ప్రచురణచేయును గాబోలు. లలిత విసుగుకొనునట్లు కండ్లునులుము

కొనుచులేచి గది కిరువైపులను పరిశీలించి చూడసాగెను అంతయు నిశ్శబ్దముగ నుండెను. వస్తునముదాయము లన్నియు తమతమ స్థలములయందే యథావిధిగ నుండెను. ఆమెకండ్లు తమతదామే మూతలువడెను. సావము ! ఆమె తనదృష్టుల నాగవాక్షముకై బంపియుండిన నేనుయ్యెడిదో కదా ! ఆమెకు మూల నొదిగి నిలచియున్న యొకపురుషవిగ్రహము కన్నుల బడియుండదా ! ఆమె తనతల్లితో తండ్రితో ఎంతగెత్తి కేకలు వైచి యాచోరునిబట్టి యుండకపోయెడిదా ? కాని యాపాడు నిద్ర యామె కన్నులను మూసివైచెను. తిరిగి యథాప్రకారము నిదురింపసాగెను. సత్తిగాడు—అంతప్రవేశించినది మన సత్తిగాడే యని మన చదువరులకు పూర్వము చెప్పకుండి వందులకు క్షమింతురు గాక—మెల్లగ తానిలచిన ప్రదేశము నుండి బయలుదేరి మంచమును సమీపించి చూచునది కామె నిద్రావస్థయందు మైమరచియుండెను. ఒకచోరు డామె శయ్యను సమీపించుట నిసుమంతయు నెరుగదు. ఆతెరువరి యు వేవేగము తన యంగీనుండి యొకచిన్న సీసాను వెలికి దీసి, దాని మూతనుదీసి యాశయనించియున్న యువతి నాశి కాగ్రమున జూపెను. అందేమి యోషధి యుండనో గదా ! ఆపాయము నంతమాత్రమును గ్రహింపనేరక లలిత యావా యువును లోనికిబీల్చెను. క్రమముగ నామె యుచ్చాసనిశ్వాసములు వివరీతనైఖరి చాల్చెను. సత్తిగాడు తన సీసాను జేబు

నం దిమిడ్చి, పిల్లియడుగులతో గవాక్షమును జేరి, వెలికి తొంగిచూచి, లచ్చిగా, బద్రిగా, వస్తుండా అనిచెప్పి మంచము వద్దకు వచ్చి నిదురించు యాయువతిని తన కరదవ్యయమున నిరికించికొని పైకి లేవనెత్తి భుజములపై మోసికొని పోవ మొదలిడెను.

అతని యుద్దేశ్య మెద్దియో మనసాతకులు గ్రహించి యుందురు. వారిరువురను స్వేదాజీ పనువున వచ్చిన చోరులని వేరుగ చెప్పనవునరము లేదు. ద్రవ్యమునకు గడ్డిగరచి యిట్లొంటిగ నిర్భయముగ నిదురించు మన లలితను, నీచుడును, దుష్టకర్ముడును, నిర్దయాత్ముడును, అగు స్వేదాజీవాతకుని కర్పణము జేయ తస్కరించుక పోవుచుండిరి. ఆమెకు వాసన చూపిన దొకమత్తుపదార్థమగుటచే నామె కీబాహ్యప్రపంచవృత్తాంతము లెవ్వయు జ్ఞాననేత్రమునకు గోచరింపకుండెను. సత్తిగాడు లలితను గవాక్షముదరికి గొంపోవునప్పటి కాలని యనుచరు డొకనిచ్చెన నాగవాక్షమున కాన్న, మెల్లగ వారిరువురును కిందకు దిగిరి. ఆచల్లని గాలి యామె వదనమును దాకినంతనే యామెకు కొంచెము స్పృహగల్గి ప్రారంభించెను. అది గన్నట్టి సత్తిగాడు తిరిగి యామెకు మత్తుమందును వాసనజూపి యామెను మోసికొని వెలువలి కేగుచుండెను. ఈసమయమున లచ్చిగాడు నిచ్చెననెక్కి లోనికురికి యాగదియందుగల విలువగల సామానులను చేతబట్టి తన యనుచరుని గలసికొనెను.

సత్తి—అరే! మనపని మనంచేళాం! సరిగ్గానే జరిగింది. మనలోతుంటి. సేనాజీగారి కీపిల్లనితాం. డబ్బుచ్చుకుంటూ మన కేంకొదవ.

వారిట్లు సంభాషించుకొనుసమయమున దీపకాంతిని లలిత గృహప్రాకారముపై నొక మానుషవిగ్రహాభాయ పొడకట్టెను. వారిరువురును దానిని గాంచి యామోహో పరువెత్తిపోవ నుంకించుచుండిరి. కాని, యెలుగెత్తి “కదలకుడు. ప్రాణములు దక్కవు. నిలుపుడు.” అని యొక కేకయు శ్రుణములో పిస్తోలును చేతబట్టి గురివెట్టు యొకవిగ్రహమును వారి కంట బడెను.

“అరే! ముసలోదా!” అని సత్తి గాడరచి తనభుజముపైనున్న లలితను క్రింద పారవైచి, పరువెత్తిపోవుటకో లేక యాతని చావమోడుటకో ప్రయత్నించు సూచనల వెలిజేసెను. కాని, యతని యాలోచనలకు క్రియాస్వరూపము నీయకపూర్వమే మనవృద్ధవృత్తి తనజేబునుండి రెండుసంకలలనుదీసి పిస్తోలును గురివెట్టుచు సత్తిగాని హస్తద్వయమునకు తగిలించెను. ముసలివాని కేకవిని యిరుగువారుగువారందరునులేచి వడివడిగ పరువెత్తి వచ్చుచుండిరి. సత్తిగాడు పట్టుబడెను. లచ్చిగాడు సమయమును గనిపట్టి తనమిత్రునిగతినినుమంతయు దలచక నొక్కఁడరుఁడన యాయంధకారమందదృశ్యమయ్యెను.

నేనెవరు? చెప్పుము.

“నీవా—ఎరరిశాత్వకై నేను—

ఈనమయమందే చెరసాలలలు పకస్సాత్తుగ సేరువ
బడెను. కాపరి వడివడిగ బర్వెత్తివచ్చి యావృద్ధుని హస్తము
నుబట్టి “రమ్మ! అరగంటకాలము మించిపోయెను. ఇంక
మాట్లాడుట కనుజ్ఞలే” దని లక్ష్యాజీ తాజెప్పజోవు వాక్యము
లు పూర్తిగ జెప్పక పూర్వమే వెలుపలి కీడ్చికొనిపోయి చెర
సాలాకి వాటమును బంధించినైచెను. వెలుపలి కేగినతరువా
త “అయ్యా! నా కీవ్యవహారమందు ముప్పువాటిల్లునట్లు తో
చుచున్నది.”

“ఎందువలన?”

“నేను నిన్నీ చెరసాలలోని కేగుట కు త్రగువచ్చినట్లు
లక్ష్యాజీ ప్రతికూకు లెరిగిన నే హతనితోడ సేకీభరించి
కుట్రచేయుచున్నానని నాయుద్యోగ మూడదీయించును.”

“వా రెవ్వరుగలరు?”

“అబ్బా! ఆస్యేనాజీవద్ద నేదియైన మంత్రబలిమి యుం
డియుండవలయును. జరిగినవిషయము జరుగుచుండగ నే పూ
సగుచ్చినట్లంతయు నెరుంగలడు. ఇంతవర కన్నియో సాకు
లనుభవించితిని అతని మహత్తు.”

“అట్లయిన నన్ను లోనికి ప్రవేశపెట్టుటకు పూర్వ మేల మోజించుకొనలేదు?”

“సీద్రవ్యమున కాసింది.”

“అట్లయిన సీమార్పునకు కారణము? సరిగ నాపనిని సానుకూలముజేయు సమయమున నన్నీడ్చికొనివచ్చితివి. నీవు నాకు జేసినయుపకార మేది?”

“నేచేయునదిలేదు. నీవు పూర్తిగ నరగంటసేపు మాట్లాడితివి. కాని నీవు మాట్లాడునప్పు డొకవింతగ జూపట్టు వృద్ధభిక్షకు డొకడు చెరసాల కావలిభాగమున దిరుగుచుండుట జూచితిని. ఈవాత్య జరగినప్పటినుండియు వివిధమగు మనుష్యులు వివిధరూపములతో ప్రత్యక్షమగుచుండిరి. అందు వలన నేను నిన్నీవల కీడ్చికొని వచ్చితిని. మీయందరినడుమను నాయుద్యోగము పోగొట్టుకొనజాలను.”

“ఉరిదీయు బుప్పడు?”

“శుక్రవారమున.”

“శిక్ష మార్పుచేయుట కవకాశము లేదా?”

“ఇంక లాభము లేదు. ”

“మితగ నున్నది. ఇతడు జన్మనమునం దుండియు నొకగొప్పవాడుగ నుండియు నట్టిదానిని సాధించజాలక పోయెనా ? ”

“అతని స్నేహితులు చేయుచుండిరి. కాని ప్రయోజనము లేకుండెను ”

“ చిత్రము. ”

“ చిత్రమో! కాదో! నాకు తెలియదు. నిజమది. ”

“ పెనుభూత మని పేరుగాంచిన యపరాధపరిశోధకుని నీ వెరుగుదువా ? ”

“ వింటిని. అత డెచ్చటనైన నకస్మాత్తుగ ప్రత్యక్షమగుచుండునట. అత డిప్పుడు లక్ష్మోజ్జ్వలమున పనిచేయు ప్రారంభించె ననివినియుంటిని. ఉరిదీయు సమయమున నాయురస్థంభమువద్ద ప్రత్యక్షమై యాతడు నిర్దోషియని నిరూపించు నేమో! ”

“ నాకు నమ్మకము లేదు. ”

“ కారణము? ”

“ అత డీమధ్య మరణించెనని వాడుక. ”

“ నేను నమ్మను. ఇట్టి వివరీతపురుషులు పెక్కుసార్లు చచ్చుచుందురు. చచ్చెనని యందరును విశ్వసించియుండ. నకస్మాత్తుగ ప్రత్యక్షమగుచుందురు. వారిని బరిమార్చుట యంత తేలిక యనుకొంటివి గాబోలు! ”

“ వీరడు మరణించెను. ”

“ అవును. నాకు తెలియును. ”

“ అతడే యీ పెనుభూతము! ”

“ ఏమీ ! ఆత్మాగ్రహాతువీరడా ! కల్ల. మిత్రమా !
పొరబడుచుంటివి. ”

“ లేదు. నాకు పూర్తిగా తెలియును. వారిద్దరు నొక్క
టే. ఆత్మాగ్రహాతు వీరడే యీ యాపెనుభూతమును, యీరహ
స్యాపరాధపరిశోధకును. ”

“ నీ వెవరు ? ”

“ అదియే నన్ను లెక్కాజే పరిధమమన పరిశీలించిన
వృత్త. ”

“ అతనికి సమాధాన మిచ్చితివా ? ”

“ లేదు ”

“ నాకు జెప్పెదవా ? ”

“ చెప్పను. ”

“ అట్లయిన నీవే యీ యాపెనుభూతమవయి యుండ
వచ్చును. ”

“ కాదు. అతడు మరణించెనని చెప్పుటలేదా ? ఇటు
విను. శుక్రవారములోపున నే నాతనితోడ తిరిగి మాటా
డవలయును. ”

“ అప్పు డాలోచించెదను. ”

“ సరే ! ” అని చెప్పుచు నావృద్ధుడు తనదారిని బట్టి
పోయెను. అత డేగిరిపిదవ వాచెరసాలకాపరి “ ఏడి నింక
రానిచ్చిన నాపేరు మారుపేరు బెట్టుడు. ఇతడు లెక్కాజేని

తప్పించుట కేదియో యుపాయ మాలోచించు చున్నటులున్నది.”

ఇత డిట్లువితర్కించుకొనుచుండగ నే చెరసాలాంతర్భాగమున లక్ష్మోజీ యిటునటు పచారుజేయుచు “నేను స్త్రీ డగు గారితో జరిగిన విషయమునుగూర్చి వ్రస్తావింపవలెను. ఇట్టి కుట్రను సాగనీయరాదు. నా కిప్పుడు వాజీవితములపై యాస గల్గుచున్నది. ఆహా! శారదా! నీమాయరూపమును గుర్తింపజాలకపోతినని యూహించితివా? అయ్యో! నే నెంత వెర్రివాడను. చేజిక్కినదానిని యూరక విడిచి యిప్పుడు నేను శారదను చూచితిని చెప్పిన నెవ్వరు విశ్వసించుదురు? ఆచెరసాలకాపురి యాగడమును నేను నమ్మజాలను. నేను మాటాడుట కత డవకాశ మీయకయే యామె నీడ్చికొని పోయెను. ఆమె యునికి యెచ్చటోగదా! స్త్రీడగుమూర్ఖి మేమిచేయగలరు? ఆహా! జడమతీ! మందబుద్ధి! చేజిక్కిన శారదను నివ్వెరగండి చూచుచు పోనిచ్చితివే! ఇంక నీ కామె కంటబడునా?

అయినను ఆమెయే శారద యని యెట్లుచెప్పనగును! గొంతునవ్వడిని బట్టి చూడ నొకపురుషునివలె నున్నాడు. రూపమున నెచ్చటను శారదను పోలియుండలేదు. ఆమె నయనములను, బిడ్డుపొడుగులను బట్టి యపోహ జెందియుంటిని. కాని మనుష్యునిలోని మనుష్యు లెందరుండురు! విషమ

నన్ను న్యాయముగ యురిశిక్షకు పాట్జేసిన యాభయంకర దుష్టపిశాచి నేడు నాప్రాణములను రక్షించదగని వచ్చునా? వట్టికల్ల! ఇది నామొక్క మతిభ్రామ. సర్వమును కల్ల. ఈప్రపంచమే కల్ల. మిథ్యయగు యీప్రపంచము దీతను నొక బుద్ధుడము. దీనికై నే నిట్లు పరితపింపనేల? అయ్యో! దాహము చెందియున్న పాంథు డెండమావులను జూచి నీర మని పర్వెత్తి మోసపోయినచందమున నేను కల్ల నిజముల నారయలేక నేజూచిన సర్వమును శారద యనియే భావించుచుంటినే! ఎంతచిత్రిము! జ్ఞాని యని పేరందిన యీ ల త్కొండ జ్ఞానసేత్ర మెంతలో గ్రుడ్డి దయ్యెను. నాలలితనైన జూడజాలకున్నది గదా! అయ్యో! లలితా! నీవు నామట్టి యవస్థయందే యుంటివా? లేక వేయిరె ట్లధికముగ బాధింపబడుచుంటివా? ప్రేమయొక్క మహిమ, వలపుయొక్క వికరీతభావములు చిరకాలమునుండి గ్రంథములయందు చదివి హర్షించితినే కాని మున్నెన్నడు నట్టిదాని ననుభవించలేదు. నేడు నాకే యట్టి యవస్థ సంభవించినది. ఇందు చిత్రి మేమున్నది? లీలామానుష విగ్రహుడగు యాపరమేశ్వరుని యభీష్టము లెవ్వ డెరుగగలకు ? పుట్టించును. గిట్టించును. ఒక్కొక్కరి మహదైశ్వర్య సర్వభోగముల నిచ్చి యానందింపజేయును. వే రొకరి సర్వమును వినాశము గావించి యీప్రపంచమున గవ్వకైన కొరగాకుండ చేసి

యీతనువునం దుండెడి లేశమాలివ్యామోహమును భగ్నముచేయును. ఈప్రపంచమందు నేనును ఒకవ్యక్తినే. అట్టి నే నిట్లు విచారించునెల? నాప్రాణములపై తిరిగి వ్యామోహము జెందనెల? నాతో సంభాషించవచ్చిన నూతనవ్యక్తిని జూచి శారద యని భ్రమింపనెల? లక్ష్మణజీ! యూరడిల్లుము. గతమునుగూర్చి చింతించకుము. భావిజన్మమందు నీ కిట్టి దుర్దిశను గల్గకుండునటు లాపరమేశ్వరుని కీర్తింపుము. ఓం శాంతి శాంతిః. జగద్రక్షకా! సర్వేశ్వరా! ఆహా!

25

ఆనాద్యకప్రమాదములు.

వీరడు—అరిడే మన లలిత నాచోరుల హస్తములనుండి యావృద్ధభిక్షక వేషమున వచ్చి తప్పించినది — పారిపోవుచున్న లచ్చిగాడిని తరుముకపోలేదు. తనకేక కందరును లేచి కరుగుకురుగున వచ్చుచుంటున్న తా నాసత్తిగాడినిమాలిము పోసీయక పదిలముగ బట్టియుంచెను. లలితయు, ఔషధ పటుత్వమా తప్పి, క్రమముగా స్పృహజెందుచుండెను. లలిత తల్లి వీధిలోనికి వచ్చినతోడనే తనకుమార్తె పడియుండుటయు నామెవ్రక్క నావృద్ధభిక్షకుడు నిలచియుండుటయు జూచి, తా నానరకే యాతని శంకించియుండుటచే నరడే తనకుమార్తె కెగ్గినరింపవచ్చెనని లలిచి కెవ్వన యొకకేకవైచి

'అతడే, అన్నయ్యా! నాడే రండు రండు" అని కేకలిడ జొచ్చెను. ఇంతలో నొకబాలుడు వీరనిప్పక్క వచ్చి చేరెను. వీర డాతని జూచి చిరునవ్వునవ్వి "నీ వీరని భద్రముగా జూచుచుండుము, నే నీమెను లోనికి గొంపోయి విడచివచ్చెదను" అని చెప్పుచుండ లలితతల్లి కేకలకు మితిలేదు. దానికి కారణమును వీరడు గ్రహించి "అమ్మా! నీకుగాని నీకొమరితకుగాని వచ్చిన భయములేదు. బిగ్గరగా కేకలువేయకుము." అని యూరడించుచుండ వెంకడు విపులముగా "గోల మెట్టావంటే పోలీసారొత్తారు. మోసా రాగల్లు, ఏడవమోకు" మని చెప్పెను.

తల్లి—నీవెవరు; నాకుమార్తె నేమిచేయుచుంటివి?

వీ—నే నెవరినో చెప్పవలయునా? నాపేరు వీరడు. నీకుమార్తె నిరువురుచోరులనుండి యిప్పుడే రక్షించితిని.

వీరనిపేరు చెవులబడినతోడనే లలిత తెప్పరిల్లి "వీరడా! వీరడా! నీవేనా! అమ్మయ్యా!"

వీర—భయములేదు. లలితా! ముందు నీతల్లితో గోలచేయవద్దని చెప్పుము. లేకున్న మోసము సంభవించును. అని చెప్ప నామె తనతల్లికి నచ్చజెప్పి కేకలిడకుండ జేసెను.

వీర—నే నిక్కడ నొక్కఁడనుచును నుండనోవను. ప్రజలందఱును నచ్చుచుండిరి. నే నెవ్వరినో వెల్లడయ్యెను. అయ్యోనే రక్షించబడును. నీవు ధైర్య మవలంబించుము.

లలి—అయ్యో! నన్నీ స్వేనాజీ నిలువనిచ్చటలేడు..

వీ—అగును. నీప్రాణముల దీయటయే యివ్వడు.

స్వేనాజీకి ముఖ్యకర్తవ్యము.

లలి—నన్నేమి చేయమనెదవు?

వీ—నీవు గృహమును కడలక జాగ్రత్తగ మెలగు.
చుండవలయును.

లలి—నీవేల యీవృత్తాంతమును పృథుత్వమున తె
రిగించి యీ స్వేనాజీపై ఫిర్యాదుచేయరాదు?

వీ—కాల మింకను పరిపక్వము కాలేదు. నన్నుబట్టి
యిచ్చినవారికి వేయిరూప్యములు బహుమానమట. ఇది
స్వేనాజీ పన్నాగము. కాని సమయము పరిపక్వమయినతరు
వాత నాతనివ్యూహమంతయు నొక్కపర్యాయ మకస్మాత్తుగ
కూలిపోవునని యెరుగడు.

ల—అట్లాజీని దర్శించివత్తునా?

వీ—కొన్నిగంటలసేపు లాళుము. అట్లాజీయే నీకడ
కు వచ్చును.

లలి—ఉరిదీయుకాలము సమీపించుచున్నదిగాదా!

వీ—నే నెరుగనా? అట్లాజీ యురిశిక్షచే మరణింప
నేరడు. నమ్మము. అతని ప్రాణరక్షణ మొక్కటియేగాక
నతడు నిర్దోషియని లోకమునకు చాటిచెప్పెదను. వేదియుం
డుము. నేను పోవలయును.

లలి—న న్నొంటిగా విశదబోయెదవా ? నాయుండ నుండి నన్ను రక్షింపవా ? స్వేనాజీని కోర్టువారి కొప్పుగింప రాదా?

వీ—తరుణముగాదని చెప్పియుండలేదా? సాక్ష్యము తయు పూర్తిగ సమహారకుండిన ఋజువు చేయు పెట్టు సంతోషించును.

ఇట్లు వారు త్వరితముగ సంభాషించినపిమ్మట వీరడు లలితను దీసికొని గృహములోని కేగెను. ఈసంభాషణ నామూలాగ్రిముగ నాలకించు యాసత్తిగాడు వీరడు లోపలి కేగుటయు వచ్చునై గు వత్సరంబుల బాలుడొకడు తన్నుగా చుచుండుటయు జూచి చేతులు బంధింపబడియున్నను నదియే మంచితరుణమని యెంచి లేడిపై నురుకుకొదమసింగమువలె యాబాలునిపై నొక్కపెట్టిన లంఘించెను. కాని కుళాగ్ర బుద్ధియు వీరనివంటి పరాక్రమశాలివద్ద యారిలేరిన నిపుణుడును అగు యావెంక డిట్టి యనాద్యశ్రవణున కీల్లునా? సత్వర మతడు తన మోకాళ్లపై భూమిపైబడి మహాన్నతముగ మీదబడనున్న యాసత్తిగాని పాదములకు తన బాహులను లంకెపైచెను. సత్తిగాడును తనచేతులు గట్టవడియుండుటచే దొరకు యాధారమునై నను బట్టుకొనబాలక, ప్రకృతుండి శ్రవహించు యొక మురుగు నీటికాల్వాయందు బోర్ల బుక్కులుగ పడ్డను. అతడు తనవాస్తవములు స్పృధీనము లేకపోవుటచే ముక్కు

దియంగుళముల రోతుగల్గిన యామురుగునీటియందు ప్రాణము ను బాసియుండెడివాడేకాని వెంకడు సత్వరములేచి యాతని రెండుకాళ్ళనుబట్టి వెలికిప్పుటచే బ్రదికి బయటబడెను. ఇంతలో వీరడు గొనుండివచ్చి జరిగినవృత్తాంతము నెరిగి యాచోరునిజూచుచు నీకు తగినశాస్తి చేసెదనని చెప్పుచు క్రధము మున వానిదస్తులను దడిమి యందుండి యొక పసునైన పెద్ద చాకును, రెండుపిస్తోళ్ళను, చోరులవద్ద భద్రపరుపబడుకొన్ని పరికరములను గ్రహించి తన యంగీయందు భద్రపరచి యాచోరుని వెంటనిడుకొని ప్రయాణము సాగించెను. వారు గోదావరీతీరమును జేరి నడుచుచుండిరి. క్రమముగ వాతెనను దాటిరి. ఎక్కడి కేగుచుండిరి? వీరనికిని, వెంకనికిని దప్ప మరెవ్వరికిని దెలియదు. వారల్లు కొంతదూరము పోయి రోడ్డునకు చూపుమేరదూరమున నున్న గోదావరిగట్టుపై పోవుచుండ నశ్వశకట మొకటి వచ్చుధ్వని విననయ్యెను. వీరడు వానిజాడ లెరుగగోరి వెంకని నడుపుమని యాజ్ఞాపించి తానుమాత్రము కొన్నియడుగులు రోడ్డునకు దగ్గరగాపోయి చూచుసరి కొక గుర్రపుబండి, దానిని దోల్చుచు కరంచండు కన్నులబడెను. వారు తమ్ముజాడలేదనియుగూడ గ్రహించగల్గెను. కాని వారెచ్చటికి బోవుదురో యని యచ్చటనే గాచియుండెను.

వెంకడు సత్తిగాడిని దీసికొని కొంతదూర మేగినపిదప

౧౨వకై వేదియుండుట మంచిదని తలచి యట్లు చేసెను. సత్తి
 గాడుమాత్రా మెట్లు తప్పించుక పారిపోవుదునా యని యాలో
 చించుచుండెను. ఇట్లు వారయిదునిముసము లచ్చట నిల్చి
 యుండ నకస్మాత్తుగ నాబాలుడు చంగున యొకగంతువైచి
 సత్తిగాడిమెడను కాగలించుకొనెను. దానికి కారణ మొక
 పాము వడివడిగ వెంకనిపక్కనుండి పాకిపోవుటయే. అంత
 చతురుడయ్య నబ్బలునకు సర్పమున్న భీతియుండుట యాశ్చ
 ర్యమే! కాని యాసర్పము కరచునో యని భీతిల్లి, ఎరుటను
 న్నవానిని బట్టుకొనెను. అది గాంచి యాచోరు దాబాలుని
 క్రిందబడదొట్టి పై నెక్కి తన చేతినున్న యినుపసంకెలల
 తో వాని తలపై మొత్తి యాతనికి నిస్పృహగల్పించి వడివడి
 గ వెనుకకు బరుగెత్తెను. మార్గమధ్యమున వీరడు భూమిపై
 బరుండి తడేకధ్యానముతో రోడ్డునకై జూచుచుండ నేను
 రుపాటున వెనుకనుండి యాతని నెత్తిపై యొకదెబ్బ తనహస్త
 ముననున్న యినుపయగదండములతో గొట్టెను. ఆదెబ్బకు
 వీరడు స్మృతిదప్పెను. ఆసమయముననే బండియు సత్తిగాని
 కంటబడెను. అతడు పరుగుపరుగునబోయి బండిపై గూర్చు
 న్న కఠించుచునుజూచి “అయ్యా! నాబంధముల నూడదీయు
 డూరండు రం”దని తొందరింప లోనుండి తనమిత్రుడగు లచ్చి
 గాడు వెలుకలకురికి “ఓరీ! నీవెట్లు వచ్చా” వని కాగలించు
 కొని యరదండముల నూడదీసి, యాతనిముఖమున వీర దశతి

దూరముననే పడియుండెననియు, తమ కభ్యంతరము గల్పించి నవాడు వృద్ధభిక్షుకుడు గాడనియు, వీరజేయనియు, సర్పము ను గ్రహించి కరంచుదున్నదోడ్కొని వీరనికళేబరమును స్వాధీనము జేసికొన బయలుదేరిరి.

ఆహా! వీరని కెట్టిపాటు సంభవించెను. అత డెన్నిసా దులు వీరిబాచినుండి తప్పించుకొనగల్గియు నేడొకచోరుని బట్ట జోయి తానే పట్టుబడుట ఎంతవిపరీతము! అత డిప్పుడిహార సర్పములచే జిక్కిన నిక లక్ష్యాజేనేరమునుమాపి యాతని రక్షించువారెవరు? ఆహా! భగవానుడా! నీమాయలెంతయ ద్భుతమోగదా! ఏమికానున్నదో చూచెదముగాక.

వారట్లు వీరనికళేబరముపడియున్నతావునకై పోవు చుండ నకస్మాత్తుగ పెనుకనుండి “అయ్యో! చచ్చితి చచ్చితి రక్షింపుడు” అనియొకస్త్రీయూర్తనాదము వాచివీరుల బడెను. ఆకేకలు విడువక హృదయమును భేదించుచుండుటచే వారం దరు నెక్కపరుగున నాదెసకై పర్యెత్తిరి. కాని వా రెంతద వ్వేగిన నారోదన మంత దవ్వేగుచుండెను. వారెంత యోషి కతో పరువెత్తినను ఆరోదనము మరింతదూరమగుచుండెను. చివరకు వారు మిక్కిలి యాయాసము జెంది యిదియేదయిన శౌరవిదయ్యమై యుండవలయునని నిశ్చయించి తమమార్గ మును పెనుకకు మరలించిరి. క్రమముగ నాధ్వని యంతర్ధా వమయ్యెను.

సత్తిగాడు తక్కినవారినిజూచి “మన మిక్కడిట్టా ఆ
 యిచ్చుచేస్తే, యీరడు యెక్కవోడు యెనకే మాయమాతాడు.
 కదండి దబ్బులి” అని హెచ్చరింప వా రతిత్వరితముగ పోజొ
 చ్చిరి కాని తిరిగి పూర్వస్వరమే “తండీ! పోవుచుంటివా!
 నన్ను విడచెదవా! అయ్యో! అయ్యో! రమ్మ రమ్మ.
 రక్షింపుము” అని పూర్వముకన్న వేయిరెట్లు జాలిగొల్పుచు
 వినబడెను. కరంచందు నివ్వెరగఁది “ఎవరు? నీ వెవ్వరో!
 ఎక్కడ నుంటివి?” అని కేకవేయ “తండీ! యిచ్చట నుం
 టిని! ఆలస్యము చేయకుము. అమ్మయ్యో! చచ్చితిని, చచ్చి
 తిని. రండు రండు!” అని తిరిగి దిక్కులు వ్రతిధ్వనించునట్లు
 రోదనము వినవచ్చెను. అట్టి యార్తనాదము చెవుల సొకు
 చుండ నెట్టి నిర్దయాత్మనకైన మనము కరుగకుండునా!
 సత్తిగాడిని లచ్చిగాడిని వీరని బట్టటకు వినియోగించి కరం
 చందు వేరొక యనుచరుని దీసికొని యాధ్వనివచ్చు దిక్కు
 వలె పర్వెత్తిపోయెను. మన చోరశిఖామణి లిరువురును
 తమ మార్గము వీరడు పడియున్న దిక్కువలె సాగించుచు
 వారిలోవా రిట్లు సంభాషింప దొడగిరి.

సత్తి—లచ్చిగా! యిసారంగా వున్నావేంటా?

లచ్చి—యిసారం గాదురా యీకేకల్లిసూత్రే నా
 కనుమాన మేలైంది.

సత్తి—ఎందుకని? అకేకలకిన్ని నీకున్నా సంబంధ మేంటి?

లచ్చి—అయ్యి మడిసిన్తోట్లోంచి రావటం లేదని తలు త్తుడారా?

సత్తి—ఓరి నీపిచ్చిగాల. బయమేత్తావుందా యేంట్లా?

ల—బయం కాదురా.

సత్తి—మరేంటి?

ల—మనకా ఏడిచేమడిసి కనబడిందా మరి.

స—యినపడ్డకాడి కెల్లకుండా ఎట్టాకనమడుతుంది. యిదేం యెరిగోలా?

ల—నీవు సచ్చిందాకా యెల్లినా నీ కామడిసి కన మడదని అబిప్పాయం.

స—నీమొగం.

ఈసంభాషణ జరుగుచున్నంతకాలము సత్తిగాడుకూడ లచ్చిగాడి భయములందు కొంచెము పాల్గొననే కాని ఏగడు పారిపోవునేమో కార్యభంగమగునేమో యని తన యనుచ రుని హెచ్చరించుచు ప్రయాణము వడివడిగ సాగించుచుం డాడు. వా రప్పటి కప్పుడే యతడువడియుండు ప్రదేశము సమీపించిరి. వారి యాశ్చర్య మేమని చెప్పనచ్చును. వీరడు లేడు. ఎక్కడికి పోయియుండునోగదా!

రోదనము క్రమముగ వృద్ధియగుచు గర్భనిర్భేద్య మగుచుండ నాయార్తి యెవ్వరితోగదా యని కరంచందు నకు శంకవోడమెను. ఆధ్వనిని తాను మున్నెన్నడో విని యున్న ట్లున్నదే! అతడు దారియు డొంకయు సరకుగొనక హృదయప్రౌఢ్యము మిట్టిపడ, కాలికొలదిని పరువెత్తుచుండెను. అతని కాయాసము మిక్కుటముకాగా త్వరితముగ నడువసాగెను. కాని ఎచ్చటను తన గమ్యస్థానము కనబడకుండెను. ఇది చిత్రిముగదా! తా నొక పరిహాసకార్యమునకు బొనైతిగదా యని యతని కొక శంకయు, రోషమును హృదయమును వేల్పుచుండెను ఎట్టికేల కఠ డొక ప్రదేశమున నిలచి యెలుగ్గెత్తి “నీ వెవ్వరో నా కగుపడుట లేదు. నీ వెవ్వరో తెలియ జెప్పుము. లేకున్న నేను మరలిపోయెదను” అని జెడరించెను. కాని యాయార్తనాదము మరింత మిక్కుటమై “అయ్యో! నన్ను వీడిపోయెదవా! నా కి క ది క్కెవ్వరు?” అని ఏడ్వసాగెను. కరంచం దచ్చెరువంది నీ వెవ్వరో చెప్పురాదా? యని రెట్టించెను. తిరిగి యాయదృశ్య స్వనము “నేను కారదను, కారదను. అయ్యో! అయ్యో! బాబోయి!” యని మరింత బిగ్గరగా నేడ్వసాగెను. కారద యనుమాట చెవిని బడినతోడనే కరంచందు లేని శక్తిని

చ్చికొని యూదిక్కునకు పర్వెత్తెను. కాని యతని కింకను
 రద కాన్పించదయ్యె. పరువెత్తుచు “అయ్యో! శారదా!
 క్కడ నుంటివి? నే ననుకొనినట్లే యయ్యెను. ఎక్కడ ను
 వి” అని మరిమరి వ్రశించుచు “ఇరుగో యిక్కడ యి
 డ” అను పదయులను మార్గదీప్తి గైకొని పోయిపోయి
 యాశ్చర్యగతమీతరమున యొక పెద్ద యొరకముపై
 యవబడి పోయెను. అత డి కెచ్చటికి పోగలడు? అఖండ
 తమి తనకు క్రిందుగ ముప్పది యడుగుల దూరమున వ్ర
 హించుచుండెను. ఏమరుపాటున నొక్కయడు గిడియుండిన
 త దావ్రహ్మహమున బడియుండెడినాడే కాని యాతడు
 ంచెను వెల్లురుగ నుండుటచే తన తప్పినమాను గ్రహించి
 న్నెవ్వరో మోసముచేయుచుంటిరో లేక యెద్దియైన కొరవి
 య్యము త న్నట్లు మోసముజేయుచున్నదోయని శంకించి
 ఎక్కడనుంటివో తిరిగి చెప్పు” మని యడుగ “గోదారిలో
 సుమికి రా. నీ దగ్గర కూత దాగముందా?” యని పక్కున
 యొకనవ్వు వినవచ్చెను. ఇంక విశేషముకా కేమున్నది? అజిత్తు
 లమారి వెంకడు తన్ను మోసము జేసెనని గ్రహించెను. అతని
 యాగ్రహమునకు మితిలేదు. కాని యాయంధకారమం
 దాబాలుని వెదకి పట్టుకొనుట యెట్లు? ఈవర కెన్నియో
 సాదులతని నిట్లు మాయజేసెను. వీరడితోడ నాతని కెద్దియో
 భంబుధ ముండితీరవలయునని కరంచుచు గ్రహించెను. తన

తప్పిదమునకు తానే నవ్వుకొనుచు వెచుకకు మరలి మార్గమును సమీపించుసరికి సత్తిగాడును, లచ్చిగాడును చేతులూపుకొనుచు “పారిపొయ్యాడు, పారిపొయ్యాడు” అని చెప్పుచు సమీపించుచుండిరి.

కరం—వీర డేడీ?

స—పారిపొయ్యాడు.

కరం—ఎక్కడికి పారిపోవును?

స—వమోగాని వడిచిం దెవరో తెల్పిందా?

కరం—అ!

స—ఎవరా అమ్మాయి అంతగా ఏడుత్తోంది పాపం!

కరం—అమ్మాయికాదు, అబ్బాయే!

స—యిదేంటి యీసిల్లిగి. ఎవరుమరి?

కరం—వెంకడు. ఆచిలిపి వెధవ.

ల—దొరికాడా?

కరం—దొరికితె వీపు చీరెయ్యను వెధవని.

ల—అమ్మిగనక ఓరైనా పట్టుకుంటే నూరురూపాయి లిస్తా. మరి సూక్ష్మండి. నన్నెంత బయమెట్టాడు.

కరం—నరేగాని వీరడ్డి పట్టుకొనుట యెట్లు?

స—అ డెక్కడి కెల్తాడు. యీమద్యే ఎక్కడో నక్కాడు. నెలుకితే అడే కనమడతాడు.

ల—కాని ఎట్టుతప్పించుకు పొయ్యాడంట?

కరఁ—ఎట్లాపోతే మీ కేమి? నాకు వీరన్నీ వట్టి యిస్తే అయిదువందల రూపాయిలు బహుమానం చేస్తా. పోండి. మీ అదృష్టం చూసుకోండి.

స—ఎల్లాం పదరా. అదృష్టంవుంటే రూపాయిలు కుప్పల్లాగ వత్తాయి.

వా రిట్లు సభాపించుకొనుచు వీరని వెదకుటకై బయలుదేరి పోయిరి. కరంచందు కట్టణమార్గమును బట్టి పోయెను.

చూచితిరా చిత్రము! వీరడు వట్టువడఁనియే యందరి తాత్పర్యమును కాని, యదృష్టవశమున తప్పించుకొనగల్గెను. నత్తిగొడు వీరని తనయరదండములతో మొత్తి కొనయూపిరితో విడచిపోవునరికి వెంకడును వేరొకచోట స్పృహ తప్పి పడియుండెను. కాని యతనికి దెబ్బ మోపుగ తగలకుండుటచే వెంటనే తెప్పరిల్లి వీరనిగతి విచారించుచు వచ్చుచుండ వీరందరును తన యాజమానుని బట్టుటకై పోవుచుండుట గ్రహించి యతిత్వరితముగ వెనుకకు బర్చెత్తి, సహజముగ నదృశ్యమగుజత్తులమారియగుటచే నిట్టిపన్నాగమును బన్ని, వారి వందరను వెనుకకు మరలించి కాలయాపనజేసెను. ఈలోపు న వీరడును తెప్పరిల్లి జరగినమోసమును గ్రహించి లేవలేక పోకుచు సమీపమంచున్న యొకపొదరింటియందు తన కాయమును భద్రముచేసికొని ఎవ్వరికిని గప్పకతుండ దాగి

యుండెను. అది తానింతకుపూర్వ మెన్ని యోపర్యాయములు
తన సంకేతస్థలముగ నుపయోగించియే యుండటచే దాని
యందుండుట భద్రమని యతడెరుంగును. వెంకనిరాకకై వేచి
యుండెను.

వెంకడును తనవైరులందరను మాయముజేసి వీరని
వెదకుచువచ్చి సీసంకేతస్థలమునుజేరి జూచుసరికి తన నాయ
కుడు మిక్కుటమగు రక్తస్రావముచే సొమ్మసిలి పడియుండు
టజూచెను. అదియునుగాక నాతనికి మిక్కుటమగు దాహ
మును, ఆకలియు నగుచున్నట్లుగూడ గ్రహింపగల్గెను. కాని,
యానిశీధమం దెచ్చట వాని కిట్టిపదార్థములు సమకూరును?
అప్పటికప్పుడే తెల్లవారవచ్చెను. కాకులు కావుకావుమని
కూయుచుండెను. పొంగల వక్షిసంతానమంతయు తమ
తమ కులాయములను విడచి మేలకై పర్వెత్తిపోయెను. కాని,
ప్రజలెవ్వరును మార్గమున బోవుటలేదు. అప్పుడప్పుడు గోదా
వరీస్నానముచేయుట కొక వృద్ధుడో లేక గోవిందరామయ్య
నుచు తావళమును చేబట్టిపోవు యొకరిద్దరు విఠంతువులో
లేక తెల్ల వారుజాముననే బయలుదేరి ప్రయాణములు సాగిం
చు యొకటిరెండు శకటములో తప్ప వెంకని కేమియు గన్పడు
టలేదు. అచ్చటికి సమీపమున నొక కాఫీహౌటలుమాత్రో
ముండెను. సమయస్ఫూర్తిగల యావెంకనికి కాఫీహౌటలు
భంగతి జ్ఞాపకమునకు వచ్చెను. నవీనవాగరికత ప్రబలమగు

కొలదిని రేచీకటి కండ్లనింకను మూయుచుండగనే యిడ్డెనలు కాఫీ మొదలగు పదార్థము లుదరమునబడిననేగాని మన యువకులు మిక్కుటమగు తువ్వాభ నాపుకొనజాలరనియాతడు దినదినమును చూచుచుండెను. అతడును అప్పుడప్పుడు సంతస సమయమున వీర దొకటిరెండు నాణెముల నాతని కిచ్చినపుడు కొంకులేక వెంకడుకూడ నా కాఫీహొటలునందు రెండిడ్డెనలుకొని తినుచుండెడి వాడుకకూడ కలదు. ఆకారణమున నిప్పుడు వెంకనికి కాఫీహొటలు జ్ఞాపకమునకు రాగా వీరని జేబులనుదడిమి యుందుండి రెండునాణెములను చేబట్టి యాకాఫీహొటలునం దేమయిన దొరకిన దెచ్చి తన యజమానునికిచ్చి సేదదీర్చెననుగాక యని బయల్పడలేను. స్వామిభక్తియన్న నిట్టిదే కదా!

27

రు 100/- బహుమానము.

వెంకడు హొటలువద్ద కేసుసరికి వంటలవారు తిను బండారములను వడివడిగ తయారుచేయుచుండిరి. సరియగు సమయమునకే వచ్చితినిగదా యని యాతడు తిన్నగ లోని కేగక దొడ్డిగుమ్మమువద్దకు వచ్చి యందొకని బిలచి నాకు రెండిడ్డెనలిచ్చెదవా యని యడుగ నాత డాబాలుని కసరి యచ్చటికి రాకూడదని యాజ్ఞాపించెను. వెంకడు చేయునది

లేక నావడిలోని కేసుసరికి నత్తిగాడును లచ్చిగాడును ఉడ
రపోషణార్థమై కునికిపాస్టరును నాబల్లలపై గూర్చుండి
యుండిరి. వెంకడు వారిని గుర్తించెను. అతనిమనమునందు చి
లిపితన ముద్భవించెను. వంటలవాడు రెండిడైన లొకపొట్లము
గట్టియుచ్చెను. మెల్లగ వాటివందికొని యాచోరుల కంటబడ
కుండ సత్వరము వెలికివచ్చి యాయావరణమునుబట్టి చూచు
సరి కొక గోడనాని యొకమనుష్యుడు కూర్చుండియుండెను.
వెంకడు పిల్లియగుగులతో యాతనిదిరిజేరి తననోటిపై చేయి
బైబి నిశ్చబ్దముగ నుండునుని సూచించుచు తనయంగీనుండి
యొక యచ్చుకాగితమును దీసి యాతనిచేతి కందిచ్చెను. అం
దిట్లు లిఖింపబడి యుండెను.

గొప్పబహుమానము! రు 1000 గొప్పబహుమానము!!

వీరని బట్టియిచ్చినవారికి.

అని క్రింద యాతనిగూర్చి కొంతచరిత్రయు నొడ్డుపా
డుగుల వర్ణనయు వ్రాయబడియుండెను. దానినిజూచి యా
వ్యక్తి “సరే! దీనితో నేమిచేయును నదవు? దీని నింతకుపూ
ర్వము పెక్కుసారులు చూచియుంటిని.”

వెంక—అత డెక్కడనున్నదియు నేనెరుగుదును.

వ్య—నిజమేనా?

వెం—నిస్సంశయముగా.

ఈవృత్తాంతము వినినంతనే అనూతనవ్యక్తి ముఖము వికసింప యాబాలుని దగ్గరకుదీసి యాప్యాయముగ సంభాషణను ప్రారంభించెను. ద్రవ్యమున్న నెట్టివారికైనను ఆశయోగదా!

“నీ పేరేమి?”

“యొంకడు.”

“నీవెవరు?”

“నేనలాడ్డి.”

“పీరడ్డింతకు పూర్వము చూచియున్నావా?”

“ప్ర”

“ఎంత కాలము క్రిందట?”

“అయిదు నిమిషాలకింద”

“అబద్ధము. అలాడు మరణించినట్లు వార్తాపత్రికలు చెప్పుచుండ నీకు అయిదు నిమిషములక్రింద కనబడవచ్చెనా?”

“యిప్పుడు నేను చూచియుండగా నే-దీనునంపాడు?”

“ఎక్కడ చూచియుంటివి?”

“యిక్కడే”

“అంటే?”

“ఆకాశే బిటల్లో”

“అయితే నీరే తెలిసింది. వట్టి అబద్ధము. ఇంతకు పూర్వము నీవెప్పుడైన యలాని నరుగుదువా?”

“ఎరిక్కేం. రాజమండ్రిలో లచ్చసార్లు సూళా. సరే యియన్నీయెందుకు? అడుగోసూడు పెద్దతలగుడ్డట్టుకుని కూతున్నోడే యీరడు. నువ్వు పట్టుకుంటావా బహుమాన మిత్రులు లేకపోతే యింకోడికి సెపుతా.”

ఈమాటపై నావ్యక్తికి ఆశబుట్టెను; కాని వీరని పట్టుటయెట్లు? మున్నెందరినో మాయజేసి తప్పించుకొని పోయెనుగదా యని యోచించి యాబాలునిజూచి “ఎవరి కరింగింపవలెను.” అని యడిగెను.

“పోలీసువోడికి. యింకోమాట. నేను కాదని తప్పించుకు పారిపోయేందుకు పెనుగులాడతాడు. విడవమోకు. బద్దీరెం.”

“సరే! నీవుపోయి రోడ్డునం దెవరయిన పోలీసువున్న యిచ్చటకు బంపుము. నేను కాసియుండెదను.”

వలెయని వెంకడు బయలుదేరి యొక్కగడియలో నొక పోలీసువానిని వెంటబెట్టికొని వచ్చెను. అతడు సర్వమును విని ఆ కూర్చున్నవారిలో వీరదేవరో బాగుగ గుర్తించి యాహూటలునందు ప్రవేశించుచుండ లద్దిగాడు వ్రమ్మివేసి కొనుటకు బయటికివచ్చెను. మొట్టమొదట వాడు చూచినది పోలీసువాని విగ్రహము. వానివెన్న వెంకడు నిలువబడి యుండెను. ఆబాలుని చూచినతోడనే యాతని కక్కడలేని యావేశమును జనింప నాబాలునిపై కురిశెను. అతడు వెం

కని తలపై నొకదెబ్బ వేయవాడేకాని యాపోలీసు వాని కడ్డుగనిలచి రెండుచేతులనుబట్టి సంకెలులువైచి నిలువబెట్టెను. వెంకడు నవ్వుచు “ఆరెండోవాడు రెండోవాడు” అని యరచెను. కాని మనయద్యోగి యాచోరుని సమీపించునప్పటికాత డెచ్చటికో పారిపోయెను. పోయినవానికై చింతింపక చేజిక్కినదే వీరడగుటచే నాతనిబట్టి దీసికొనిపోజూచుచు రమ్మని సైగజేసెను. లచ్చిగాని కీయరెట్టు క్రొత్తగాదు. మున్నెన్నోసాదులు కారాగారమున బంధించబడెను. అందువలన పోలీసువారన్న సతనికి భయములేదు.

“నన్నెందు కట్టుకున్నా” రని ప్రశ్నించెను.

“ఎందుకా? నీకు తెలియదు. ఇదుగో బహుమానము. ఎక్కడికి తెల్లగలవు.” అని య్ఘాయద్యోగి తనచేతనున్న అచ్చుకాగితమును వీనికి జూపెను. అందులకు నవ్వి లచ్చిగాడిట్లు చెప్పెను.

ల—ఓర నీపిచ్చిగాల! నేను యీరడ్మికాను. కావలిత్రే సెప్తా నెలుక్కొండి.

వె—నేను సెప్పలే! కాదంటాడని.”

ల—నువ్వేనా కారణం. బద్దిరం.

వె—నదలకండి. యీడే యీరడ్డు.

లచ్చి—అబద్ధ మాడతావెందుకు? పోలీసుగోరూ !

అమ్మికూడా మట్టుకొండి.”

పో—ఎందుకు ?

లచ్చి... నేను యీరడ్డి కాను. అబద్ధం నెప్పాడు.

పో—మేజిస్ట్రేటుగారిదగ్గర ఖుజువుచేసుకో.

లచ్చి—సాచ్చికానికి కావాలి అబద్ధంనీకూడా మట్టకొండి.

కాని అపోలీసువాడు తనమనమును నిశ్చయము చేసి కొనకపూర్వమే వెంకడు క్రుక్కనుండి మెల్లిగా నావలకు జారి “యీదేయీరపు. వదలకండి. నిజం చెప్పినందుకు నన్ను సాచ్చెమేద్దామనుకుంటుండారు. యీనా మీరుసేసే ఉపకారము. వదలకండి” అనిచెప్పుచు కాలికొలదిని యాపాలముల కడ్డముగాబిడ్డెత్తిపోయెను. నేను కా దని మొరబెట్టుచున్నను వినక నాపోలీసు యుద్యోగి లచ్చిగాడిని తాళాకు దీసికొని పోయెను.

అన్నా ! ఎంతచిలిపివాడు వెంకడు!!

28

విశ్వప్రియత్నము

వీరడు విశ్వప్రియత్నములు చేయుచుండెను. ఎక్కడ జూచిననక్కడ సాక్షాత్కరించి యొకభూతమనియు, మానవ మాత్రుడు కాడనియు తననైరులహృదయమునందు భీతిపుట్టించెను. స్వేనాది, వీరనివృత్తాంతమంతయు ననుమానాస్పదము.

గమించెను. అరిని నిజనామము నెట్లెరుంగగల్గెనో యనుసంత
యముచే పీపింపబడి దుష్టమగు తన పూర్వచరిత్రయు ప
స్తుతరహస్యములను ఆమూలాగ్నిముగ గ్రహింపగల్గెనోయని
తహతహపడుచుండెను. అతనివ్యూహమంతయు నొక్కవీరడే
విచ్చిన్నము చేయగల్గునని నమ్మియుండుటచే నాతనిబట్టి ప్రా
ణముదీసివైచినగాని తన దుర్మయములన్నియు వెల్వకునని
యోచించి, “వీరనిబట్టియిచ్చినవారికి రు 1000/ బహుమాన
ముజేసెద” నని ప్రకటించెను. కాని యతనియనుచరు లెవ్వరికి
జక్కక వీర డత్యుత్తముగ తప్పించుకొనిపోవుచు, వారెచ్చట
నైన రహస్యములుచెప్పకొనుచుండ నచ్చటప్రత్యక్షమై వారి
సంభాషణల నాలకించి, వారు తనపై గవిన పట్టబోవ నత్యద్భు
తముగ మాయమగుచు వారిసందరను చీకాకుపరచుచుం
డెను. అతడొకపర్యాయ మర్ధరాత్రియందు దిల్లు స్వేనాజీ గృహ
ప్రాంతములయందు సంచరించుచు శారదనుపోలిన యొకయా
కృతిని జూచెను. నిజ మరయునంతలో నాయువతి యంతర్ధాన
మయ్యెను. శారదను మరగుపరచినస్థల మింతవరకును తెలి
యలేదు. రాత్రిలందుమాత్ర మొకవడవపై నవ్వుడప్పుడు స్వే
నాజీగృహమునకు వచ్చి తెల్లవారకుండగనే వెడలిపోవునని
మాత్రము పసిగట్టెను. కాని యతడెన్ని దినములు కాపుండినను
తనను బట్టబాలకుండెను. స్వేనాజీయు వరినై పుణ్యమున నా
మెనుగాచుచుండెను. రహస్యము భయలవ్వదుటకు సిద్ధమగుగా

నున్న సమయములందెవ్వయో యవాంతరములుగల్గి యాత్మ
ప్రాప్తము లభింపకుండెను. ఆహా! వీరనిపై సంతభార మాని
యుండెను. ఒకవైపు తనమిత్రుడగు లక్ష్మణాచార్యుని సంగతు
నతని నిర్దోషిత్వమును ఋజువుచేయుటయు, వేరొకతరి తన
మనోనాధునికై చింతించి కృశించు లలిత నూరాద్రి యామె
ను స్వేవాజీబారినుండి రక్షించుటయు, వాటినిమించి తనప్రా
ణరక్షణకై సంకేతస్థలమున డాగియుండి యనేకమారు వేసము
లతో తనకార్యములు నిర్వర్తించుకొనుటయు—ఇవన్నియు
తానొక్కరుడే, బాలుడగు వెంకనిసహాయముతోడ నెరవేర్చు
కొనవలసియున్నది. అతని కన్నహారములు సకాలమునందు
కుదురక శరీరమంతయు జర్జించిపోవుచుండెను. శక్తి యుడిగి
పోయెను. కాని హృదయాంతరాళములందు పశ్చిమిల్లు రోమా
నలజ్వాలలు, తనమిత్రుని ప్రాణసంరక్షణచేయవలెనను కృత
నిశ్చయము, ఒకదోహి యన్యాయముగ నీపరిపంచమున
తనదుష్టవర్తనలచే వర్ధిల్లుచున్నాడను యహంకార మాతని
సర్వనాడులయందును విద్యుచ్ఛక్తివలె బ్రవహించి యాతని క
పూర్వబలమును గూర్చుచుండెను. కాల మంతమగుచుండెను.
నేడు గురువారము. రేపటియందయ మారుగంటలకు తనప్రా
ణమిత్రుడను, సన్మార్గుడును, నిర్దోషియునగు లక్ష్మణాచార్యుని
యరిస్తంభముపై నుంచెదరు. ఇంకొక్కవగలును, ఒకరాత్రి
యు గతించిన తనప్రయత్నములన్నియు బూడిదభాసిన పన్నీ

రగును. ఈశ్రవంచమందు ఏరనిజీవితము నిష్ఫలమగును. ఆరితేరిన యపరాధపరిశోధకుడయ్యు, నాదుష్టుడగు స్వేపా జీవృత్తాంత మామూలాగ్నిముగ నరింగియుండియు ఋజువు చేయుట కేమియు నాధారములులేక తానిప్పుడు వాస్తవముల ను గట్టినట్లయ్యెను. తన యుద్యోగముదిగ్గిరను వెల్లరచి శారద జీవించియున్నది. లక్ష్మణుడే నిర్దోషి యని పృథుత్వమున తెరింగించిన నేమిఫలము. అపరాధపరిశోధకోద్యోగమున నున్నంతమాత్రమున తనమాటలను విశ్వసించువారెవ్వరు? కృమరీతిని నరము ధృవపర్చబడెను. శారద జీవించియున్న నామెవిగ్రహమును కష్టరచవలయును గదా! వట్టిమాటలతోడ నేమిప్రయోజనము.

ఏరని కేమియు దారి గాన్పించకుండెను. వెంకడు తెచ్చి యిచ్చిన ఫలహారములను, నీరమును స్వీకరింప కొంతబలము చేరుకొనెను. లేచి కూర్చుండి యాలోచించుచుండెను. వెంకడు కొంచెముదూరముననే నిలచి తనస్వామి ముఖమును పరిశీలించుచుండెను. అతని యాశ్చర్యమునకు శారణము నేడెన్నడునులేని వింతకళయొకటి తనస్వామి ముఖమండలమున తాండవమాడుచుండుటయే. దానియం దపూర్వతేజస్సును, మేఘానందత్రియ, భీరగుణమును అంతర్గతమై యుండెను. అతఁ డాకరాతికి కేరబడి యాకాశమువంక జూచుచు నిశ్చలముగ నాలోచించుచు "చేయవచ్చునా? చేయగలనా?" యని యె

దైయో తలపోయుచుండెను. పైచుడి వర్ష బిందు వొకటి యీ తనినుసటను బడెను. దానిని దుడుచుకొనుచు “ఈవర్ష పాతము నేటిరాత్రి వచ్చిన బాగుండియుండునుగదా!” యని నిట్టూర్పునిగిడ్చెను. ఇట్టి భావముల నిసుమంతయు గుర్తింప నేరక వెంకడు చేతులనుగట్టి, చూహ్మలను తనస్వామిపై బ్రసరించుచుండెను. వీరకు లేచెను. ఇటునటు పచారుచేయుచు నాలోచింపసాగెను. అత డొక వృద్ధభిక్షకుని వలువలలోనుండి నను అతనిముఖ మొక నడివయస్సుగల యుత్తమవంశజుడని చాటుచుండెను. త్రాగుబోతు వీరని కిట్టి తేజస్సుగల్గుట యద్భుతంబుగదా! వెంకడు వెర్రిచూపుల జూచుచుండెను. ఈ వీర డొక గొప్పయమరాధపఃశోధకు డనియు, కారణాంతరమున త్రాగుబోతు వీరడని బరగుచుండెననియు వాతని కేమి తెలియును!

వీరడు శారదనుబట్టుట కింతవరకును చేసినచర్య లడ్చు తములు. ప్రారంభమున లలిత తన మనోనాధుని కొక యుత్తరమియుట కేగినప్పుడు తానుగూడ నామెను మారువేషమున వెన్నంటి శోధింపబోవుచుండ చెరసాలారక్షకుని భార్యకు తన యధికారముద్రీకను జూపి యామెను తన స్వాధీనము గావించుకొని, తన యుత్తరమును లక్ష్యజే కందీయజేసెను. అదినమునుండియు రుక్మిణి తనకు చేదోడువాదోడుగ నుండెను. స్యేనాజీ గృహకృత్యములు నిర్వర్తించుటకై

నియమించుకొనిన పరిచారికకు గొప్ప బహుమానము లొసంగి యామె ముఖమున నెప్పటికప్పుడు తన నైరిబ్బాదము యొక్క రహస్యముల నెరుంగుచుండెను. పరిచారిక తనకు మిత్రురాలగుట యాతని ప్రధానజయభేరి. శారద యప్పుడప్పుడు రాత్రిలందు వచ్చుచుండుటచే నామెరాకను తన కెరింగింపుమని యా పరిచారికను వినియోగించెను. ఆమె వలన స్వేనాజీ శారదను జంప యత్నించుచుండెననియు గ్రహించెను. ఆమె యనికి యొక్కటిదప్ప సర్వమును సానుకూలమయ్యెను. అదియునుంగాక తా నావృద్ధభిక్షుక వేసమున యుండియు దిరుగుచునెచ్చటనైన శారద యాకృతి గన్నడు నాయని వెదకెను. కాని యామె యాతని కాపట్టణమునందెచ్చటను గాన్పింపకుండెను. ఆమె నాపరిసరగ్రామములలో నెచ్చటనో లేక యెద్దియైన సంకేతస్థలముననో మరుగు పరుపబడెను. ఆమెను కనుగొని కోర్టువారికి ప్రదర్శించుట యే వీరని ప్రధానకర్తవ్యము. దానితోడ నతని యద్యమము పరిసమాప్తము నందును. వీర డెవ్వడో ప్రజలకు విశదము జాగలడు.

శారద జీవించియున్నంత కాలము ముప్పవాటిల్లును.

“ శారద జీవించియున్నంత కాలము నామైశ్వర్యము శకు ముప్పవాటిల్లును. మాయోపాయమున నామెను నా యాలోచనలయందు లీనముగావించి, లక్ష్యాజీ యాస్తియందర్థభాగము నిత్తునని యాసజూపి నావ్యూహము జయప్రదముగ నెట్టుకొని వచ్చితిని. రేపటి యుదయమున లక్ష్యాజీ యరిస్తంభముపై ప్రాణములు బాయగలడు. నేనే యాతనికి వారసునని యింతకుపూర్వమే కోర్లునను చెప్పికొని యుడుటవలనను, సన్నిహితవారసు లీప్రదేశము దెచ్చటను లేని కారణమునను, నన్నీపట్టణమున నెవ్వరును ఎరుగకుండుట వలనను, కరంచందుమున్నగు అనుచరుల సాక్ష్యముపై నాతని యాస్తి సర్వమును కైంకర్యము గావించుకొనెదను. ఆహా ! స్వేవాజీ ! నీభాగ్యమే భాగ్యము. స్వగ్రామమునందు నీమాటలు చెల్లకపోయినను, సమయమును గనిపెట్టి యీలక్ష్యాజీ బాడలను దీసి వ్యూహము వన్ని నందులకు దైవానుకూలముచేసి ధ్ధించెను. శారదను గూడ నెవ్వరికిని దెలియకుండ వధించిన యామె సగముద్రవ్యమును గూడ నేనే యనుభవించుచు నా చేష్టల కభ్యంతరము జెప్పువా రెవ్వరును లేక నిర్భయముగ గుండెపై చేయినిడికొని నిదురింతును. ఈవీర డింకేమిచేయగలడో చూచెదగాక!”

అని యీవిధముగ జుష్టుడును, విసీతిపరుడును, శిత్తులమారియు, నిర్దయాత్ముడును, పరద్రోహియును, పరుడును, నీచుడును, అగు స్వేనాజీ తన శయనాగారమునం దొంటిగ పరుండి యాలోచించుచుండెను. శారద జీవించియున్నంతవర కెన్నడో యొకదినము ముప్పు వచ్చునని యాతడు గ్రహించెను. అదియునుగాక వీర డమానుషశక్తివలె తనసంకేతస్థలముల నెల్ల దిరుగాడుచు తన యనుచరుల రహస్యవర్తనము లెల్ల నెరుంగుచుండెను. అతడు తన నిజనామ మెరింగియుండుటచే మరింత జాగ్రత్తగ నుండవలసివచ్చెను. శారదను వెదకుటయే పరీధానకార్యమని వీరడు ప్రయత్నించుచుండిన సమయమందెట్టివిషమకాలము నందైన యామె యాతని కండ్లబడిన నింక చేయగలిగినదేమున్నది? స్వేనాజీ తనదుష్కృత్యముల ఫలితము నిస్సందేహముగ ననుభవింపవలసినదే గదా? స్వలాభము, స్వకీయము, స్వాతంత్ర్యము యీమూడును శారదజీవితముపై నా భారపడియున్న సమయమునందు, క్రూరాగ్రేసరుడును, విసీతుడును, ముక్కిడియు నగు స్వేనాజీ శారదజీవితములను దీయకేల యూరకుండును? శారద స్వేనాజీ కొమరితయో? పాతకులారా! తెలియజెప్పెదను వినుడు. శారద బొంబాయి నగరమునందొక విటకత్తై ఆమె స్వేనాజీతో చాలకాలము నుండి సఖ్యము గావించుచుండెను. ఆమె స్వేనాజీ కొమరిత

కాదు. లక్కజీని నిజముగ ప్రేమించియుండలేదు. వలపు నకుమున నాయ వకునియా స్తియంతయు నకుహరింపవలె నను యుద్దేశ్యముతో జయసేనుడు, అనగా మన ప్రస్తుతస్థేనాజీ తనతండ్రియని యొకకథ కల్పించుకుని లక్కజీన్నహము నపేక్షించెను. కాని నిర్మలమగు లక్కజీహృదయ మిట్టి సామాన్యవిటకలైమనముచే నాకర్షింపబడునా! హృదయ మొక సూదంటురాయివంటిది. సామాన్యమృత్తికారేణముల నాకర్షింపజాలను. లక్కజీ తనప్రేమకు ప్రతిప్రేమజూపుటలేదని కారద గ్రహీంపకపోలేదు. ఆమె కోధమునకు మేరలేదు. ఒకతరి తన యోచనలన్నియు నిష్ఫలములయ్యె ననుయార్జ్య యొకవైపునను, తన్ను నిరాకరించెనను కోధము వేరొకవైపునను ఆమె మానసమును చీకాకుపరుప సాత్కర్మించిన వైశాచికనారీశిరోమణివలె లక్కజీ నేకాంతభాషణకు పురికొల్పి యాతని నాయఖండగౌతమియందు దోసి కోధ విముక్తయగుటకు నమోపెను. కాని తానొకటి దలప దైవము వేరొకటితలచుననునట్లు లక్కజీ గజయీతగాడగుటచే ప్రాణములను రక్షించుకొనగల్గెను. తననుగూడ నయ్యాతురము నదిలోని కీడ్చెను. ఆమె కేయసాయము దోచక, మార్గసరళి నాలోచించుచుండ రెండవదినమున వేకువనే యొకస్త్రీ శవ మాప్రవాహమునందు కొట్టుకొనివచ్చెను. అది యెవ్వరి దో ఎట్లాబ్రేక్షకమునకు వచ్చినో యేరికిని తెలియదు. కాని

యాశవదర్శన మయినతోడనే మనస్వేనాజీ యట్టికులంత్రున కమోఘమగుమార్గము స్ఫురించెను. శారద నొక సొకేశస్థలమున మరగుజేసెను. ఆకొట్టుకొనివచ్చిన యువతియే శారద యని ఋజుప్రచేయజూచెను. ఇదియే మన ప్రస్తుతవ్యూహము. ఇదియే యొక చిత్రోధ. శారద స్వేనాజీ కొమరితగాను. లక్ష్మణుడే యామెను చంపలేదు. ఆమె యొకను జీవించియే యున్నది.

స్వేనాజీ తన శయనాగారముందు గతవిషయములను గూర్చి యాలోచించుచు భవిష్యద్వార్గమునుగూర్చి యోజించుచుండ వడివడిగ కరంచుదు లోనికి ప్రవేశించి తలుపుదట్టెను. అతనిముఖము దపూగ్యశవరము తాండవమాడుచుండెను దానికి కారణ మేమెయుండును?

స్వేనాజీ దిగ్గనలేచి యాతని కనురేగి కారణమును తెప్పుచున వారిద్దరి కీక్రిందివిధమున సంభాషణ జరిగెను.

కరం—రాత్రి లలితను బట్టనియమించిన వోరుల పోయెత్నము నిష్ఫలమయ్యెను.

స్వే—ఎందువలన ?

కరం—వీర డకస్మాత్తుగ నచ్చటికి వచ్చి వారిని బట్టుకొనెను. ఆనృద్ధభిక్షక వేషము నునచేత జిక్కి తప్పించుకపోయిన వాడే ఆవీరడు. చేజిక్కినవానిని విడచిపుచ్చితిమి.

స్వే—నిశ్చయముగనా? అన్నా ! యెంతమోసము

జరిగెను. ప్రచ్ఛన్నవేష మొత్తగూఢముగ ధరింపగల్గెను. పెనుభూతము! జాగ్రత్త!! యని కేకవైచినదియు నాతడేయని నాకిప్పుడు నిశ్చయమయ్యెను. తరువాత నేమయ్యెను?

కరం—ఆచోరులలో నొకడు పరుగెత్తివచ్చి బండిని దీసికొని నియమితస్థలమున కేసుచున్న నానో జెప్ప మే మిరువురము గలసి వడివడిగ నాతని బట్టుటకు బోవుచుంటిమి. ఈ లోపుననే మాయోపాయమున నాచోరుడు వారిబారినుండి తప్పించుకుని వీరనిచావమోది చాకిరావశిష్టుని గామిది వచ్చుచున్న మమ్ములను గలసికొనెను.

స్వే—మీరు తక్షణము వీరని నేల పట్టి యుండలేదు?

కరం—సావధానముగ నాలకింపుము. మే మాతడు వడిన స్థలమునకై వడివడిగ బోవుచుండ నొకగొప్ప యాకత్స మయమున నున్న యొకస్త్రీ యూర్తనాదము వినవచ్చుటచే కారణ మారయుచు నావైపునకే బర్సెత్తితిమి. కాని యాయూర్తి ఎవ్వరిదని తలచెదవు?

స్వే—గ్రహింపజాలను.

కరం—వీరని యచరు డగునొక బాలు డాయుధ కారముడు మమ్ములను మోసముజేసెను. అతడే యాయూర్తి వాదము సల్పినది.

స్వే—ఎంత తప్పుచేసితిరి. వీరడు దొరకెనా?

కరం—ఈ కాలయాపనమునం దాతడు తప్పించుకొని పారిపోయెను.

స్వే—ఎంతమోసము. కరంచంస్ ! ఇంతకాలము నుండి నీ విట్టియద్యమములయం దెన్నినాడులో పాల్గొనియ్యండియు చేజిక్కిన వైరి నన్యాయముగ పోనిచ్చితివే. తిరిగి యాతని నట్లు వట్టగలము?

కరం—అచోరులనిరువురను వెదకుడని పంపియుంటిని. అది యటుండనిమ్ము ! నేడొక వార్త వింటిని. దాని నిజమును మాత్రము తెలిసికొనవలసి యున్నది. శారద మారువేషమున దిరుగుచు మనచర్యల నన్నియు బరిశీలించుచుండెనట.

స్వే—శారదయే !

కరం—అవును. మొన్నటిదినమున లక్కోజీ కారాగారమునకేగి యాతనితోడ నేదియో ప్రస్తావించి వచ్చెనట.

స్వే—నమ్మజాలను. నీకెట్లు తెలియును ?

కరం—ఆమె చెరనుండి వచ్చుచుండ మనసేవకులలో గొకరు గుర్తించిరి. వృద్ధబిక్షుకవేషమున నున్న వీరడును ఆ పక్షములయందే యాసమయమున దిరుగాడుచుండెనట. ఈవిధముగ సంచరించుచుండిన మనకు మోసము వాటిల్లుటకు యిదియములేదు. ఆమె లక్కోజీతో నేమి ప్రసంగించెనో దా ?

స్వేనాజీ—కరంచంద్! యిదేదియో మోసమున్నట్లు నాకు శంకపొడముచున్నది. నీవు నత్వరము పోయి శారదను తక్షణము దీసికొని రమ్ము. ఆమెతో సంభాషింపవలసి యున్నది.

వీ రిట్లు మాట్లాడుకొనుచుండ నొకసేవకుడు పరుగు పరుగున వచ్చి “వీరడు పట్టుబడెను. వీరడు పట్టుబడెను. కాఫీ హోటలునందు గూర్చుండియుండ నొకపోలీసువాడు అరెస్టు చేసి తీసుకువచ్చెను. రండి రండి” అని యరచుచు పరువెత్తి వచ్చెను. ఆవార్త వినినతోడనే లేని సుతోషము దెచ్చికొని స్వేనాజీ కరంచందులు తానాకు మోటారుపై బయలుదేరి పోయిరి. పాపము! పట్టువడినది వారి సేవకులలో నొకడగు లచ్చిగాడని వారికేమి తెలియును? ఇది వెంకని యుక్తుతలీల!

స్వేనాజీ కరంచండు లట్లు వడివడిగ పోవుచుండ లోనుండి నాంచారి సావడిలోనికి వచ్చెను. ఆమె వీరిసంభాషణల నాలించుచు తలుపువ్రక్కనే నిలచియుండెను. స్వేనాజీ శారదల సంభాషణలను గూడ వినవలయునని నిశ్చయించుకొని వీరడు పట్టుబడె ననువార్త హృదయమున నొకపిడుగువలె వ్రేలిధ్వనింప తానును ద్వారమును మూసి పరుగుపరుగున తానాకు పరుగెత్తెను.

భానుడు తీవ్రకిరణములచే ప్రపంచమంతయు దహించుచుండెను. స్యేనాజీ గృహంతగ్భాగమందొక యాలోచనా గృహమందు శారద యొంటిపాటున నెవరికొరకో వేచియుండెను. ఆమెముఖమందనకవిధాభిప్రాయములు తాండవమాడుచుండెను. ఆమెముఖము దీనతగాంచియుండుట జూడ తన దుష్కృతమునకు పశ్చాత్తాపపడుచుండెనా యనుశృంక గలుగకమానదు. ఆమె తనలో దానేదియో వితర్కించుకొనుచు “రేపటియడయముననే యుడిదీయుదురు. లక్కజే నన్ను గుర్తించియున్న ట్లాతనిసంబోధనలవలన తేటతెల్లమగుచుండెను. తిరిగి నేనాతనికడ కేగి నిన్ను చొరనుండి విముక్తిచేసెదనని చెప్పుదునా! ఇరుగో శారదయని నన్ను ప్రభుత్వము వారి కొప్పగింపకమానదు. నాప్రచ్ఛన్నవేషము నాతడు పోల్చుగల్గును. ఇంకేదియూపాయము. స్యేనాజీ నాతో ప్రస్తావింపకుండగనే ఎన్నియో కార్యములను చక్కబెట్టుచుండెను. ఇతనిచర్యలనుజూడ నాకు మిక్కుటమగు యనుమానము జనించుచున్నది. ఇతడే యాలక్కజేయాస్తి సర్వస్వమును గ్రహించిన నేనేమిచేయగలను. తరువాత నాభాగము నాకు పంచియున్నది నేనెట్లు తగాదా చేయగలను. మరణించెనని చెప్పినయువతి తిరిగి యెట్లు పునర్జీవితురాలగును. ఆహా!

విధి! నేనొక్కఁడు చచ్చనివాళ్ళములు విశ్వసించి యాతని కను
సాజ్జల కోడి స్వలాభమును గోల్పోవుటయే గాక నిరంతరభీతి
దాయకమగు రహస్యపరిశోధకుల పాల్వడి సంతతము సంకే
తస్థలములందు సంచరింపవలసిన దుర్గతి నందవలసినచ్చెను.
ఇంకేమియుపాయము? స్వలాభము గోల్పోవనుండుటయే
గాక నన్యాయముగ నిర్దోషియగు యొకసర్పాస్థుని పరగోళ
మున కేగజేయుచుంటినే! అతని ప్రాణములపై లలితప్రాణ
ములుగూడ నాధారపడియున్నమాట నిక్కము. నాయొక్క
దురాగతముచే నిరుత్తరప్రాణముల నొక్కసారి దీయించుచుం
టని. వీరి నట్టి యిక్కట్టునుండి తప్పించుటెట్లు?

ఈదినమున స్వేనాజీ నన్ను బిలువనంపిన కారణ మే
మయియుండవచ్చును. నేను లక్ష్మోజ్జితో సంభాషించియుండు
ట ఎవ్వరయిన జూచి చెప్పియుండిరా? నాప్రచ్ఛన్నవేషము
నెవ్వరైన గుర్తింపగల్గిరా? ఈదృష్టుడు నాచెయిదము నెరిం
గిన నూరకుండునా? అబలనగు నాపై నెట్టియత్త్రమును బ్ర
యోగించునోగదా. అన్నా! ఎంతమోసము సంభవించెను. ఎ
చ్చటికైన పారిపోవనుంకించినను యీవీరడు నావెన్నంటి
నిలువనిచ్చునట్లు లేదుగదా! ఇతడు మానవమాత్మ్రుడు గా
దు. నాజీవితము తుద కెంతహేయముగా పరిణమిలైన? స్వే
నాజీ యెంతకుతంత్రుడు! నన్నొకపరికరముగా గ్రహించి
నిరభ్యంతరముగ తన వ్యూహమును నెరవేర్చెనని, కార్య

సాఫల్యమైన వెనుక నాపరికరమును దోచివైచుట జూడ నా హృదయ మాందోళన జెందుచున్నదిగాదా! యింకేది దిక్కు?"

అని యిట్లు తలపోయుచుండ ద్వారము తెరచిన శబ్దము విననయ్యెను. ఒక్కనిముసమున స్వేనాజీ లోన బ్రవేశించెను. అతని వెనుక నేమన పరిచారికయగు నాంచారి ప్రవేశించి "తలుపు వేయుదునా?" యని యడుగుచు శారదముఖ వైఖరి నొక్కసారి పరికించి వెలికేగెను. ఆమె శారదను జూచుట స్వేనాజీ ఎంతమాత్రము సహింపజాలడు కాని, గతించినదానికి చింతించిన నేమిఫలము. నాంచారి తలుపునుమూసి వెలికేగి యాగోడమాటుననే నక్కియుండి వారి సుభాషణల వాలించుచుండెను. వారిట్లు మాట్లాడదొడగిరి.

శా—నన్ను బిలువనంపిన కారణమేమి?

స్వే—నీసంకేతస్థలము భద్రముగనున్నదా?

శా—ఉన్నది. అట్లు ప్రశ్నించుటకు కారణము?

స్వే—ఏమియులేదు. పెనుభూతమని పేరుగాంచిన యా పరిశోధకుడు మన సంకేతస్థలముల నన్నియు గుర్తించుచుండెను. ఆకారణమున నీసంకేతముగూడ భద్రముగనుండెనో లేదో కనుగొనుటకై పిలిపించితిని.

శా—భద్రముగనే యున్నది. లక్ష్యాజీని యురిదీయుట రేపేగదా!

స్వే—అవును. నీవీమధ్య నాతనితో సుభాషించితి

చని వినియున్నాను. నిశ్చయమేనా ?

శా—నీవెట్లు విశ్వసించితివి. నాహత్యకైగదా యీ తని చెరయందుంచి యుడిశిడు విధించినది? అట్టివానినే నేను చూడబోతినని చెప్పటయం దర్థమేమియిన నున్నదా? అంత యు వట్టికల్లు. అసమంజసము.

స్వే—అసమంజసమే యయియుండవచ్చును. ప్రచ్ఛన్న వేషమున బోయి సంభాషింపగూడదా ?

శా—గుర్తించిన మోసము వాటిల్లదా?

స్వే—గుర్తింపబడుటచేతనే యిట్లు నిన్నింతగా యడుగవలసివచ్చెను. శారదా ! నావద్ద నీవేలదాచెదవు. ఈప్రళంఛమందు నీరహస్య మెరింగినవాడను నేనొక్కరుడనే. అట్టి నామొడగూడ నీవు రహస్యవర్తనము చేయజూచి నాస్నేహమును పోదోచిన నీ కీప్రళంఛమున నిలువనీడ ఎక్కడగల్గునో యొక్కసారి యాలోచించుకొనుము. నావద్ద వస్తుతము తేలయాడెదవు?

శారద దీర్ఘముగ నాలోచించెను. స్వేనాజీ చెప్పిన వాక్యములు నిక్కము లని యామె మనమునకు జోధపడెను. కాని యతని కేమిప్రత్యుత్తర మీయగలదు ? మారుమాటాడక కూర్చుండెను. నిశ్శబ్ద మంగీకారసూచకమే యగును. అందువలన స్వేనాజీ తనయుద్దేశ్యమును గ్రహించునని యామె యూహ.

శ్రేయస్—నీవు నీతప్పిద మొక్కకొనకుండినను నీజాడలను వేయకన్నులతో గాచుచుంటిని. నీవు అత్మాజీతో నేమని బ్రస్తావించితివి ?

శారద పూర్వమువలెనే మాట్లాడకూరకుండెను. ఆమె కేడి చెప్పటకును దోచుట లేదు. నిజముచెప్పిన శ్రేయవాడే తోక దొక్కినత్రాచువలె తనపై కురుకును. ఏదయిన కల్పనాకథ చెప్పట కేడియును స్ఫురింపకుండెను.

శ్రేయస్—అతనితో నేమిమాట్లాడితివో చెప్పవా ?

శా—చెప్పట కేమున్నది. చెరయం దాతని యవస్థ ఎట్లున్నదో నీక్షించుట కేగితిని.

శ్రేయస్—ఏమియు మాట్లాడలేదా ?

శా—తన్నన్యాయముగ చెరయందు బంధించిరని విలపించెను. ఇంతలో చెరసాలాధికారి కాలాతీతమగుచున్నదని చెప్ప నేను వెలుపలికి వచ్చితిని. ఇంతకుమించి వేరువిషయము లేవియును లేవు.

శ్రేయస్—నీ వేవేషమున నచ్చటి కేగితివి?

శా—వృద్ధపురుష వేషమున.

శ్రేయస్—నీ కొకవృద్ధభిక్షుకు డగుపడెనా?

శా—కనబడెను. అతడు భిక్షుకుడు గాడా ?

శ్రేయస్—అన్నా! మోసము వాటిల్లెను. అతడే వీరడు. నిన్ను గుర్తించియేయుడును.

శా—వీరడే! ఇంకేది కర్తవ్యము. నన్ను గుర్తించి యుండనా ?

స్వే—అతనియంతటి కుశాగ్రబుద్ధి వేరొక డీ ప్రపంచమున నుండబోదు. అతనిపేరు వీరడు కాదు. వేరొకనామమై యుండవలయును. కారణాంతరమున నిట్టి మూడువేసము ధరించి యుండవచ్చును. నిన్నటిరాత్రి యతనినిబట్టుటకుబాపిన మన చోరులలో నొకనిని వీరడని యాతని సేవకుడగు కొక బాలుడు పోలీసువారిని మోసముజేసి యపోచాగల్పించి చెరయందు బెట్టించెను.

శా—నాసంకేతము నాతడు గుర్తించి యుండదు. చూచియుండిన నావెన్నంటి వచ్చియుండెడివాడే.

స్వే—ఎట్టులైన నీ వాప్రదేశమునకుండుట మంచిదిగాదు. నేటిరాత్రి తిరిగి యిక్కడకురమ్మ. అప్పుడు నీనివాసము వేరొకప్రదేశమున స్థాపించుకొనవచ్చును.

శా—ఎన్నిగంటలకు?

స్వే—కదకొండుగంటలకు. నేను నిన్ను తీరమున కలసికొనెదను.

తారదను వీక్షిల్పుచుండ కరంచందు వడివడిగ లోనికి ప్రవేశించి “స్వేనాజీ! లక్ష్మోజీ తనయాస్తి సర్వస్వము లలితకు ధారబోసి విల్లువ్రాయుచుండెనట. అతనిస్తీడకు

ముట్టించునా? యను పశ్చ వీరనిమనమును కలచుచుండెను. కాని కానున్నదానికై యోజింపనేల? వడివడిగ నాయరువురు వ్యక్తులును వీరడు డాగియున్నతావునకే వచ్చుచుండిరి. కృమముగ వారిసంభాషణములు స్పష్టమగుచుండెను. స్వేనాజీ మృదుమధురభాషణముల నామె నోలలాడించుచుండెను. ఏమి! రేపటియదయమున జరుగనున్న యురిశిక్షయేమి? స్వేనాజీ యొక్క సర్వప్రయత్నములును విల్లుచు సంతకముచేయుట యందే యాధారపడియుండుటేమి? సేనాజీ శారదతో సరససల్లాపములాడుచు కాలము బుచ్చుటేమి? ఇందేదియో కుట్రయన్నది. లేకున్న నామెనొంటిపాటుగ నిట్లుగొనివచ్చి యసందర్భప్రలాపములు చేయుడు. శారద వానియుద్దేశ్యమును గ్రహించెనేమో! అత డన్నిసారులు చెందకుజేరదీసినను దూరముగనే తొలగి నడచుచుండెను. అతని విలాసభాషణములకు ప్రత్యుత్తర మీయటలేదు. అట్లు వారిరువురును వీరడు డాగియున్న పొదనుజేరిరి. వారిలో వారిట్లుప్రారంభించిరి.

స్వే—శారదా! నేడేల ఖమ్మరాల్లెయున్నావు. నాతోడ మనసిచ్చి యేలమాట్లాడుటలేదు?

శా—నాశరీరమం దస్వస్థతగానున్నది.

స్వే—నీప్రియు డగు లక్ష్మణుడే మరణింపనుండెననియా?

శా—లక్ష్మణుడే నాప్రియు డెట్లగును?

స్వే—నీవారని ప్రేమించి యుంటివిగాదా?

శా—నాతోడ పరిహాసము లేలయాడదవు?

స్వే—పరిహాసములు కావు. నిశ్చయవాక్యములే. నీ వారని నేకారణమున సందర్శింపబోయితివి. జయసేనుడు వట్టి తెలివిమాలినవాడనియూ నీయభిప్రాయము. నేడు చూచెదవు గాక నాపూజ్ఞ. నాహస్తమున కడ్డు నిల్చెడివా రెవ్వరో చూచెదగాక.

అని యకస్మాత్తుగ తన యంగీనుండి యొకబాకును చేతబట్టి యామెయరమునకు గురివెట్టెను. ఒక్కక్షణమునమన శారద పరభోకమున కేగి యుండెడిదే. అట్టి యబ్బురపాటు నామెకనులను మూసివైచెను. నివ్వెరగండి నిలచిపోయెను. కాని సర్వాంతర్యామి యని పేరుగాంచిన మనవీర డచ్చట ప్రత్యక్షముగ నుండెనుగాదా! వెనుకనుండి యొక్కపరగున బోయి స్వేనాజీహస్తమును గట్టిగ బట్టికొని చేతనున్న యాయుధము నూడబెరికి యావలపారవైచి శారద పారిపోవునో యని తనపిస్తోలు నామెయరమునకు గురివెట్టి నిలిపి యొక సన్నని యీలవైచెను. ఒక్కక్షణమున పుడమి యీసినట్లాతని యనుచరులు పరిసరసంకేతస్థలములనుండి పర్వెత్తికొని వచ్చి వారిరువురహస్తపాదములను బుధించి మోసికొని పోసాగిరి.

శారద చిక్కెను. వీరని యుద్యమము సఫలమయ్యెను. స్వేనాజీ వ్యూహము విచ్ఛిన్నమయ్యెను. స్వేనాజీ కొంతవరకును వెనగులాడెను. కాని పెక్కురుగలసి యాతని బట్టినపు డొంటిపాటున నేమి చేయగలడు ?

32

ఉ ర ి త్త .

ఉదయ మారుగంటలు కావచ్చుచున్నది. పక్షిసంతానమంతయు తమ యాహారార్థమునకై కువకువనినాదముల జేయుచు నేగుడెంచుచుండెను. కారాగారమునం దురిస్త-భము కడ పరికరములు గూర్చబడుచుండెను. ఆపురవాసు లందరు నట్టి విషాదచర్యను జూచుటకై వేనవేలుగ నాచెరసాలాపృదేశమున మూగుచుండిరి. లక్కజీ తన కారాగారమునందు చింతాకాంతుడై మిక్కుటమగు దుఃఖము గల్గినప్పుడెల్ల చిరునవ్వు నవ్వుచు నెద్దియో యాలోచించుచు “లలితా! లలితా!” యని కలవరించుచు వీరడు తన్ను రక్షింపకుండుటకు శారణ మేమైయుండునా యని విచారించుచు తన చావునకై సిద్ధముగ నుండెను. లలిత తన్ను ప్రేమించియుండియు, తనకై యెంతయో విలపించి కృశించుచుండియు తానట్టి మరణావస్థ యందున్న సమయమునం దే శారణమున నేదదీర్చవచ్చియుండుదో యనుపెద్దశంక యాతనిమనమును బాధించుచుం

డెను. గడియారము అయిదుగంటలన్నర కొట్టెను. నిమిషములు క్రిమముగ గతించుచుండెను. లక్కోజీవ్వాదయవారి వేదన మృత్యుభయము క్రిమముగ కభివృద్ధిగాంచుచుండెను. ఆవేదన ఎట్లుండనో గదా! శరకులారా! అట్టి యవస్థలెన్నడును గల్గకుండును గాక నుని కరమేశ్వరుని పార్థినుడము. అతని ముఖకమలము క్రిమముగ నాడిపోవుచుండెను. వ్వాదయకలశము ముకుళించుకొని పోవును లో సమిష్టికొనియున్న రక్తబిందులను వెలిజిక్కుచుండ ముఖ నిర్భావం గుండెలు మహావేగమున గొట్ట కొనుచుండెను. లక్కోజీ! నీ కవసాన కాలము సమీపించెనని చాటుచుండెను కాబోలు! అతని జీవనాశలు తమంత దామే పటుత్వము దహించుండెను. తన కారాగారప్రాంతమున నెచ్చటనైన చిలుకుమను శబ్దము వినవచ్చిన యనుదూశవలె నాభటుప తన్ను గొంపోవుటకు వచ్చుచుండెనా నుని బెదరి చూచుచుండెను. ఎట్టి ధీరవ్వాదయునకైనను ప్రిన్సిపాల్ గురణము పట్ట భీతి జనింపకుండ నా? అది మానవస్వభావము. ప్రిన్సిపాల్.

ఎట్టకేలకు గడియార మారుగంటలు కొట్టెను. కారాగారముతలుపు తెరువబడెను. శరకులారా! ఏమనిజెప్పుదును. లక్కోజీయ-తటిధైర్యవంతునకు కండ్లపెంబడి యొక్క యశుక్రణము చెక్కిళ్ళపై బడెను. కాని కర్మఫల మనుభవింపకతప్పనా? అన్నబిందవొక్కటి కర్మసముదాయమునంతను

శుభ్రముచేయగల్గునా? మహాపారావారధిని గొనివచ్చినను కర్మఫల మానీటిపై తాండవమాడుచునే యుండును. “నడువు” మని భటుడు హెచ్చరించుచుండెను. దీనుడై చూచుచు ల త్కొజీ మెల్లమెల్లగ నడుగులినుచుండెను. శ్రజనమూహము వచ్చుచున్న లత్కొజీని చూడవలయునని యొకరినొకరు ద్రోసికొనుచు, నొకరినిమించియొకరు ముందునకు వచ్చుచుండిరి క్రమముగ యురిస్త భము సమీపించెను. దానివిగాంచినతోడనే లత్కొజీహృదయము జల్లుచు నెను. చిన్నతనమునందు యమలోకమునందు దుర్మాధుల బాధించెడి స్త్రాభము లెన్నియో చూచియుండెనుగాని పశ్చిమముగ నట్టిది నేను శారద పుణ్యవశమున యనుభవించుచుండెను. తన్నిక రక్షించువా రెవ్వరును లేరని నిస్పృహజెందెను. క్రమముగ నా నిస్పృహ యాతని వదనమున వింతరంగుల నీనుచుండెను. అదియొక చిరునవ్వుగ పరిమళించెను. లత్కొజీహృదయము శిలాతుల్య మాయెను. అతడు తనప్రక్కనున్నవానిని జూచి “అయ్యా! యిప్పుడు చేయవలసిన కార్యక్రమము త్వరగా ముగింపును.” అని యడుగ నాతడు నీకెద్దియైన మనమున కోర్కెయున్న చె వ్వుకొనుమని యడిగెను. సాపము! లత్కొజీ కాప్రశ్న హృదయవేదనమును తిరిగి ప్రతిష్ఠాపన చేసెను. కాని తక్షణము హృదయమును చిక్కబట్టి “నాకేమియు కోర్కెలులేవు. కోర్కెలన్నియు నింతకుపూర్వమే గతించినవి” అని క్రతువ్యత్తర

మిచ్చెను. అతని నురిస్తూ భముపై భటుకు గొంపోవుచుండెను. ఒక్కనిముసము. ఒక్క నిముసమునందు లక్కజీ యీ భూలోక బాంధవ్యము లన్నియును వీడి పరమపదమునందును. వీరనిప్రయత్నములు వ్యర్థమగును. అలిత తననాధుని గోల్పోవును. కాని యామె కాలనియూ స్తియంతయు సంక్రిమించును గదా. లక్కజీ యింతకుపూర్వమే తన విల్లునందు తననూ స్తి సర్వస్వ మామెకు ధారపోసియుండెను. కాని యామె మానసప్రియుడగు లక్కజీ పోయిన వెన్న నతనియూ స్తి యామెకు రుచి చునా! ఇట్టిచర్చలికైన దనాదర్శములగుటచే వ్రాయనెంచక గంధవిస్తరభీతిచే ముగించుచున్నందులకు పాఠకులు క్షమింతురుగాక!

లక్కజీ యురిస్తూ భము జేరెను. అకస్మాత్తుగ నానమూహమునుండి “ఆగుము! ఆగుము! ఉరిదీయకుము!” అను యొక పెద్దకేక ఎల్లెత్తివచ్చెను. జనసమూహమునందు తొక్కులాట హెచ్చుచుండెను. వెనుకనుండి యొకవ్యక్తి పరుగు పరుగున నాజనమును దోయుచు యురిస్తూ భముకడకు వచ్చుచుండెను. ‘వీరడు వీరడు’ అనుశబ్ద మంతరితమున కెగయుచుండెను. ఉద్యోగీయులు నివ్వెరగండి చూచుచుండిరి. లక్కజీ హృదయకలశమునందు నూత్న బీజములు మొలకలెత్తుచుండెను. ఆహా! అట్టికిష్టదశయం దుండెడి యల్లకల్లోలము నూహించవలసినదేగాని వ్రాయవలవిగాదు. వీరడు రంగస్థలము

ను బ్రవేశించునదికి యుద్యోగులలో నొకడు కట్టుడు “పట్టుడు సంకెలలతో నీతని బంధింపుడు. ఇతనిని బట్టినవారికి వేయి రూప్యముల బహుమానము ప్రకటింపబడెను” అని తక్కిన యుద్యోగులను పురికొల్పుచు నాతని సమీపించెను. కాని, వీర డెంతమాత్రమును చలింపక వారి సమీపమునకేగి “ఆ గుడు! ఉండియుకుడు. శారదనుబట్టి తెచ్చితిని” అని వారిని సంబోధించెను. కాని వా రాతనిమాటలను విశ్వసించక పూర్వమువలెనే తనమిత్రుని ప్రాణములను రక్షించుట కట్లు చెప్పుచుండెనని యూహించి యాతనిహస్తముల కరదండములేయజూపిరి. వీరడు వారివంకజూచి చిరునవ్వునవ్వుచు తనయంగీ నుండి యొక రేకునుదీసి తనయధికారముదగ్గను జూపెను. అచ్చటనున్న యుద్యోగులు తెల్లబోయిరి. వీరడొక యపరాధపరిశోధకుడా? ఎంతచిత్తము! వీర డపరాధపరిశోధకుడని యు శారదను జీవములతో బట్టితెచ్చెననియు, పెనుభూతమునుపేర బరగుచున్న యపరాధపరిశోధకుడును వీరడున బక్కజేయనియు విమర్శచుక్తివలె ప్రజావలియంగు యసించెను. ఎంతమోస మనువారును, సత్యమే ఎన్నటికైన జయముగాంచు ననువారును స్వేచ్ఛాజీవి దిట్టువారును కంటరిడిబెట్టువారునుగ నానాతెరంగుల జెలగిరి. అత్యుజ్జ్వలదయమెట్లుండునో పాతకులే యూహింతురుగాక. యితలో నొకపోలీసు యుద్యోగి అర్జును నొకడాని దీసికొనవచ్చి, ‘యరిశిక్ష నా

పుజేయదు' అని ప్రభుత్వాచమతిని జరిగెను. భటులు తిరిగి
లక్ష్యజీని కారాగారమునకు గొంపోవ ప్రారంభించిరి—దైవ
మాయ యెంతచితము!!

ఉపసంహరము.

నిడుకొలుపుకూటమునను న్యాయమూర్తులు తీర్చి
కూర్చుండియుండ ఆకోర్టునందేయొక ఫిర్యాదుగ నిలచి జయ
మును గాంచిన స్వేవాజీ నేడు ముద్దాయిగ నిలచియుండెను.
త్రాగుబోతువీరజే ఫిర్యాదిగ నిలచియుండెను. ప్రమాణానంత
రము విచారణ ప్రారంభ మయ్యెను. నీరడు తన యధికార
ముద్రికను ప్రభుత్వమున కెక్కించి యీస్వేవాజీ యనుచుల
లోనొకడుబొంబాయినగరమునందు హత్యయొనర్చి పారిపోయి
వచ్చుటచే నాతని బాడలదీయుటకు స్వేవాజీవిన్నంటి వచ్చితి
ననియు, తాను వీరడను ప్రచ్ఛన్న వేషమును దాల్చియుంటి
ననియు నెరింగించికొనిన పిదప క్రిమరీతిని తనఫిర్యాదును జే
సెను. అతనికి సాక్ష్యము జీవించియున్న శారదయే. శారదను
రక్షకభటులు ప్రవేశబెట్టిరి. జనుల యారాటము నాప నలవి
గాకుండెను. ఆమెను జూచినతోడ న్యాయమూర్తు లందరును
పెదవిపై వ్రేలిడికొని యచ్చెరు వండిరి. ఆమెను గుర్తించు
టకు సాక్షులు వేనవే లాకొల్వకూటమునందే యుండిరి.
ఆహా యెంతదుఃఖము! ఎంతదురితము! ఎంతసాహసము!

విచారణానంతరము లక్ష్మోజీని విడుదలచేసిరి. స్వేనాజీకి ద్వీపాంతరవాసశిక్ష విధించిరి. శారదకు జన్మాంతము వరకును కారాగృహవాసము తీర్చావించిరి. అతనియనుచు రుడగు కరంచెం దెచ్చటికో పలాయన మయ్యెను. తక్కిన వారందరకును తగు విధమున శిక్ష యొసంగిరి. వీరనిగూర్చి యొకఫర్మానాను ప్రభుత్వమునకు బంపిరి. అం దిట్లుండెను.

“అపరాధపరిశోధకుడు రూపసింగు. ఈగ్రామమున జరిగిన యొక గొప్ప విచిత్రమరాగతమున ప్రేమయుడై యుద్వితీయబుద్ధికుశలతలతో సత్యనిరూపణము గావించి విఖ్యాతి జెందెను. ప్రభుత్వమువా రీతని నాదరింతురని మా హీర్ధన.”

వీరనిపేరు రూపసింగగుటయు, స్వేనాజీపేరు జయసీను డగుటయు, శారద యొక కులటయగుటయు స్వేనాజీ సామంత ఎంతమాత్రమును గాకుండుటయు విని ప్రజలందరు రాశ్చర్యము నందిరి. పడునైదువత్సరముల బాలుడయ్యెనెంకడు, తన స్వామి కొనెచ్చిన మహాపకారములకు ప్రజ గతని కొనియాడిరి. అలిత యానందమును వర్ణింపతరము గాకుంటచే వ్రాయలేడు. లక్ష్మోజీ అలితల పునస్సంధాన మంత యానందదాయకమొగదా! వారు రూపసింగు, వెం నియెడల జూపిన కృతజ్ఞతకు మితియుండునా! అలితతలిండుల ముఖము వికసింప వారి యానందము మేరమిది

యీవృత్తాంతమును వారి కంటబడిన ప్రతివ్యక్తికిని దెలియ
బరచుచుండిరి. రూపసింగు, వెంకని వెంటబెట్టుకొని తన
పూర్వయుద్యమమునకు కడంగెను. లక్ష్మణుడీ యతనికి ప్రాణ
మునైన ధారబోయి సిద్ధుడైయుండెను. న్యాయము తిరిగి
మూర్తీభవించెను. దుష్కుబ్బము శిక్షింపబడెను. లక్ష్మణుడీ
పునర్జీవితము దయ్యెను. పెనుభూతము, పెనుభూతమువలెనే
ఎక్కడజూచిన నక్కడ ప్రత్యక్షమగుచు సత్యమున మర
ణించిన శారదకు జీవితమును గల్పింప గల్గెను. పాతకు
లారా ! మీరును పెనుభూతము వచ్చుచున్నట్లు వినిన
జాగ్రత్తగ నుండుదు.

సమాప్తము.

రోషనార

అను

జహ్వరీచాయి.

ఏశూరనారీలలామ—శిల్లీసామ్రాజ్యమును అట్టుడికించిన ట్లుడికించి—సర్వభారత రాజ్యరమానాయకుడగు నాలంఘీరు పాదుషాయంతటివానిని తోలుబొమ్మను గావించి యాడించెనో—వరణరంగ విద్యావిశారద—స్వరాజ్యసంస్థాపన బిరుదువహించిన శ్రీఛత్రపతి శివాజీయంతవాని సేనలను హృతలూగించి విడిచెనో—వనిరుపమలావణ్యరాశి తన సాందర్యాత్మప్రయోగమాత్రమున దావూద్ రజాఖులను —వెరికోతులంజేసెనో— ఏమేధావిశారద— మోలజీముచే బలవంతముగ సంతకముచేయించి యాజ్ఞాపత్రముంగొని పురుషాకృతిని సమస్తయవనసేనల కధికారిణియై రామసింహునికంట దుమ్ముగొట్టెనో— ఏప్రణయప్రీతిమ—తన నిశ్చలానురాగమున-ఎన్నియాశలు చూపినను లొంగని శివాజీవై భ్యేషమువహించి తుట్టతుడ కాలని నాశనముంగోరి—స్వరక్షప్రాణములను రణరంగమున శివాజీ పాదసన్నిధిని బలియిచ్చెనో—ఆరోషనార దివ్యచరిత్రము రి అంకముల నాటకము. గ్రంథకర్త సోమరాజు రామానుజరావుగారు. చక్కని చాటులుగలవు.

మెలరు 1—0—0

చింతామణి

(గర్భాంశకర్త:— సోమరాజు రామానుజరావుగారు)

ఇతవరకు ముద్రింపబడిన చింతామణులకన్న బహు విధాంశములు విశేషముగాగల్గిన నూతననాటకము- చింతామణికి స్వప్నమున —నరకలోకము కాన్పించుట—చిత్తశుద్ధియైనదని గర్వమందిన బిల్వమంగళుని కన్నులకు నవమోహనాంగియు పరివ్రతయునగు—భాగీరథియునునామె కాళీపుర గంగాఘట్టమున గాన్పించుట—అతని హృదయము మోహనములుభిరమగుట—భాగీరథిపతియుగు నాగరసేతు గృహమునకు బిల్వమంగళుడు భిక్షుకైచని, భాగీరథీవ్రతమును వాంఛించుట—భాగీరథివైరాగ్యబోధ—బిల్వమంగళుడు విరక్తుడై తనకు మోహభ్రాంతిగల్గించిన కన్నులను పొడుచుకొని, మధురాపురికి శ్రీకృష్ణదర్శనమునకై చనుట—శ్రీకృష్ణుడు గోపబాలవేషమున చింతామణిబిల్వమంగళులను చేయుక రీతి-నూతనభక్తుల యజ్ఞానము-కృష్ణుడు తనగర్భమున శూల నొప్పియనియు—అందులకై మానవరక్తము కావలయుననియు నడుగ కృష్ణునికొరకై చింతామణి మరణించుట—కృష్ణుడు చింతామణి బిల్వమంగళులకు మోక్షమిచ్చుట మొదలగు నూతనఘట్టములు గలవు చక్కని పార్శ్వమట్లు గల పాటలు.

దా న వీ ర క ర్ణ

(గ్రంథకర్త:—దేశ పాండ్య, సోమరాజురామానుజరావుగారు.)

దానగుణమున, నుపనిష్ఠుడగుకర్ణుడు నిర్వేతుకముగా
 శాపములనంది నిర్వేతుడగు ఘట్టములు మిగుల కర్ణశత్రులు
 వాదము మోక్షరంగము రసవంతములగు భాగములు గ్రం
 థము ప్రారంభించినదాదిగా తుదివరకు ప్రతిలక్షరమును రస
 బంధురములు—కర్ణుని తల భారతము అనుటకు యీనాట
 కము ప్రత్యక్ష ప్రమాణము. కఠించినవారందరును మిగుల
 స్తుతియించియున్నారు. కొరవుల అన్యాయపరిపాలనమును
 కర్ణుడు స్తుతించుట విచిత్ర విమర్శనాసహితము. శంకిణీ లంకిణీ
 యను బాహ్యహస్త్రీల చమత్కారము చదివితీరవలెను.
 వేదవ్యాసు శాగ్రహము శ్రీకృష్ణుని సత్యాగ్రహ ప్రబో
 ధము చదవతగినది.

వెల రు 1—0—0.

శ్రీరామకృష్ణ బుక్కు డిపో,

ఏ లూ రు.

హాం తకుఁ డెవరు?

(అద్భుతాపరాధపరిశోధక నవల.)

గ్రంథకర్త:-సోమరాజు రామానుజరావుగారు.

“ఎవరు? ఎవరు?—హంతకుఁ డెవరు?” రని—ప్రతిప్రకరణాంతము నందును చడువరులను దిగ్భ్రాంతింతులనుగాఁ జేసిన నవల!—హంతకుని రహస్యము గ్రంథాంతమువఁడుఁగాని బయల్పడదు—అతఁడు గడుగునకును ఆతఁడూ నము—హత్యలో రహస్యము—హత్యాన్వేషణమున వేటొకహత్య బయల్పడుట—పోలీసుకర్మచాయలందే పోల్చుకాలని మహారహస్యము—త్యాగి దోమకొనుట—టెలిఫోనుమూలమున హత్యచేయు నుపకృతి యుట—విద్యుత్తుక్తిలో వింతైన మరణము—శారామునిసోదరుల ప్రతీకారఫలము—హంతకుఁడు దొంగని చదువరు లానందించునను గమున నంతయు తల్పక్రింద లగుట—చదువరు లెన్నిదిధముల వాలోచించినన, పట్టుకొని రహస్యము—“ఘోషిల్లా” యను వారీపికాచిని చేసిన దుర్గంతములు—హత్యలు—చదివి తీరగలసిన నవలారాజము—గ్రంథకర్త పటముతో నున్నది—300 పుటలు.

కల రూ 1-12-0.

మీర్ జుంలా.

పులవర్తి కమలావతిదేవిగారు.

మీర్ జుంలా మహావ్యసీను యువకుడు. అందగాడున్న, హంతకుడు కూడాను—చంద్రహాసముచే పగతుర నొందును—మందహాసముచే మగురుల లోబరచుకొనును. ఏమయ్యా చెప్పక తప్పదు యొక్కనియందే యుండుట. యెన్నడైనా గాందితివా? దుర్లభము. ఉప్పుకు—గుర్మార్గుకు—సమాద్రములు గడచి, వ్యవహారాలు దిగులాందజేసి, పాదుషాయంతవాని తైశి క్కిలాడించి, తానీషును తగవులు గల్పించి, ముస్సేను శినుకోనుకొని, అన్న వదిలెల అంతము గజగొని, తా నవల బించినదానినే ధర్మపథముగా నెరుంగవలెనని చాటుటకు ముత్రిపదవి చాలకమాయమైనవాడు. కల 1-0-0.

కాయల కన్నయ్యనాయుడు, రామకృష్ణాబుక్ డిపో, ఏలూరు.

పెనుభూతము! జాగ్రత్త
(అభ్యుదయవాద పరిణామక నవల)
గండి మడి ప్రాముఖ్యములు.ఎ

13953.